Σοσιαλισμός από τα κάτω

Νο 19 Απρίλης - Μάης '96 Δραχμές 500

- Πληθωρισμός και μεροκάματα
- Ιταλία
- Ανοιχτά σύνορα για τους μετανάστες

ΠΟΛΕΜΟΣ και ΕΙΡΗΝΗ στο ΑΙΓΑΙΟ

Πληθωρισμός και μεροκάματα

Για τρίτο στη σειρά μήνα, ο πληθωρισμός αντί να πέφτει ανεβαίνει. Οι πανηγυρισμοί των "τριών Παπ" (Παπαντωνίου, Παπαδόπουλος, Παπαδήμος), που είχαν προβάλει τα συγχαρητήρια της Ευρωπαϊκής Ενωσης για τις "επιτυχίες του προγράμματος σύγκλισης" αποδεικνύονται πρόωροι.

Αλλά η ελληνική κυβέρνηση δεν είναι η μόνη που βιάστηκε να πανηγυρίσει. Οπως αναφέρει το βρετανικό περιοδικό Economist (το πιο έγκυρο, ίσως, έντυπο των επιχειρηματικών κύκλων διεθνώς), ακόμα και πανεπιστημιακά συγγράμματα έτρεξαν να ανακοινώσουν το "θάνατο του πληθωρισμού". Πέρσι ο πληθωρισμός στις επτά πλουσιότερες χώρες του κόσμου βρέθηκε στο χαμηλότερο σημείο εδώ και 30 χρόνια. Η άνοιξη του '96, όμως, βρίσκει το "τέρας" του πληθωρισμού να σηκώνει ξανά κεφάλι. Στο πιο μεγάλο χρηματιστήριο Εμπορευμάτων του κόσμου, στις ΗΠΑ, τα συμβόλαια για παράδοση μιας σειράς προϊόντων σε 3-6 μήνες κλείνονται σε τιμές ρεκόρ: από το πετρέλαιο ώς το σιτάρι και το καλαμπόκι.

Γιατί δημιουργείται αυτή η κατάσταση; Γιατί "ξεφεύγει" ο πληθωρισμός; Οι επίσημες εξηγήσεις είτε περιορίζονται σε μια σειρά "ατυχείς συγκυρίες", είτε φορτώνουν τις ευθύνες στο εργατικό κόστος. Και οι δύο αυτές ερμηνείες είναι ψεύτικες.

Η θεωρία των "τυχαίων ατυχημάτων" δεν αντέχει σε κριτική. Είναι κοροϊδία να μιλάνε υπουργοί για τον "βαρύ χειμώνα" που φταίει για την ακρίβεια στη βενζίνη ή στα λαχανικά. Ποια "συγκυρία" άραγε μπορεί να εξηγήσει την ακρίβεια στα γαλακτοκομικά προϊόντα την ώρα που οι κτηνοτρόφοι ξεσηκώνονται επειδή οι τιμές για το γάλα τους έχουν πέσει 20%; Στην πραγματικότητα τα οικονομικά επιτελεία της κυβέρνησης και του ΣΕΒ ανησυχούσαν ήδη από πέρσι μήπως η γρήγορη μείωση των επιτοκίων οδηγήσει σε πληθωρισμό. Στο τεύχος Νο 15 του "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" πριν ένα χρόνο γράφαμε:

"Η γρήγορη μείωση των επιτοκίων που κάποτε θεωριόταν σαν ισχυρό κίνητρο για αναθέρμανση της οικονομίας χάρη

Οι εκπαιδευτικοί δείχνουν τον δρόμο. Από τη 48ωρη απεργία στις 20-21/11

στο "φθηνό χρήμα", τώρα προκαλεί ανησυχίες για απότομη αύξηση της ρευστότητας που μπορεί να πυροδοτήσει ξανά τον πληθωρισμό. Κεφάλαια που ήταν δεσμευμένα σε καταθέσεις και ομόλογα με ψηλό επιτόκιο τώρα αναζητούν άλλες μορφές τοποθέτησης και τίποτε δεν εγγυάται ότι θα στραφούν σε παραγωγικές επενδύσεις".

Οι εξελίξεις επιβεβαιώνουν ότι το "φθηνό" χρήμα αντί για αναπτυξιακό κίνητρο εξελίσσεται σε μπούμεραγκ. Η ανάκαμψη της οικονομίας λαχανιάζει πριν καλά - καλά ξεκινήσει. Και ο λόγος είναι το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα που βρίσκεται σε περίοδο μακρόσυρτης κρίσης. Οι επιχειρήσεις δεν προχωρούν σε επενδύσεις γιατί δεν προβλέπουν ικανοποιητικά κέρδη. Το κριτήριο του κέρδους έχει γίνει θηλειά στο λαιμό της οικονομίας. Η αυξημένη ζήτηση που δημιουργείται με τον ευκολότερο δανεισμό δεν μετατρέπεται σε καινούργια εργοστάσια αλλά σε φαινόμενα κερδοσκοπίας.

Το πρόβλημα είναι διεθνές, όπως και το ίδιο το σύστημα. Δεν πρόκειται για "ελληνική ιδιαιτερότητα". Στις ΗΠΑ το Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης αντιδρά με πτώση σε κάθε είδηση αναθέρμανσης της οικονομίας, γιατί οι ίδιοι οι καπιταλιστές προβλέπουν ότι αυτό καταλήγει σε πληθωρισμό και όχι σε ανοδική πορεία της οικονομίας.

Η αντίδραση των κυβερνήσεων είναι να προχωρήσουν σε νέα "πακέτα μέτρων για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας". Ο Κολ στη Γερμανία ανακοίνωσε το μεγαλύτερο πρόγραμμα περικοπών ύψους 8.600 δισεκατομμυρίων δραχμών. Στην Ισπανία ο Ασνάρ μόλις κατάφερε να σχηματίσει κυβέρνηση ανακοίνωσε έκτατες περικοπές κοινωνικών δαπανών ύψους 350 δισεκατομμυρίων δραχμών. Αλλά και ο "κεντροαριστερός" συνασπισμός του Πρόντι στην Ιταλία ξεκινάει επίσης με περικοπές ανάλογου ύψους. Σ' αυτόν τον κύκλο εντάσσονται και οι "διαρροές" Παπαντωνίου - Παπαδόπουλου για σφαγή 200 δις τους επόμενους μήνες. Ουσιαστικά παντού κυβερνήσεις πατούν φρένο, μεταθέτοντας τις υποσχέσεις για ανάπτυξη στο μέλλον ...όταν "βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα".

Κανένας, όμως, από αυτούς τους θλιβερούς διαχειριστές του καπιταλισμού δεν κάνει τον κόπο να απαντήσει στο απλό ερώτημα: σε ποια αγορά θα εξάγουν οι "ανταγωνιστικές" επιχειρήσεις όταν όλες μαζί οι κυβερνήσεις παίρνουν μέτρα που συρρικνώνουν τη ζήτηση;

Τη μόνη "επιτυχία" που μπορούν να βάζουν σαν στόχο είναι να κρατήσουν την οικονομία σε "ισορροπία" σε κατώτερο επίπεδο -με μεγαλύτερο αριθμό ανέργων και μεγαλύτερο ποσοστό του πληθωρισμού κάτω από τα όρια της φτώχειας.

Γι' αυτό είναι πρόκληση να μας λένε ότι φταίει το "εργατικό κόστος" και ότι δεν πρέπει με κανένα τρόπο να χαλαρώσει η οικονομική πολιτική.

Ακόμα και η Τράπεζα της Ελλάδας με την επίσημη Ετήσια Εκθεση του Διοικητή της αναγκάζεται να παραδεχτεί ότι έχει δημιουργηθεί "κοινωνική κόπωση" από τη συνέχιση αυτής της πολιτικής. Το μέσο πραγματικό εργατικό εισόδημα μειώθηκε κατά 9% την περίοδο 1990-95. Η λέξη "κόπωση" είναι πολύ κυριλέ για να εκφράσει τα αισθήματα των εργαζόμενων που βλέπουν την εισοδηματική πολιτική και τις συλλογικές συμβάσεις να κλείνουν με βάση την πρόβλεψη για πληθωρισμό 5%, ενώ στην πράξη κοντεύει το 10%.

Η εργατική αγανάκτηση είναι ο λόγος που κάνει τα οικονομικά επιτελεία να προβληματίζονται για το πώς θα προχωρήσουν σε νέα μέτρα "σταθεροποίησης" χωρίς να προκαλέσουν έκρηξη. Βλέπουμε, παραδείγματος χάρη, το Βήμα να αφιερώνει πέντε σελίδες με κροκοδείλια δάκρυα για τη λιτότητα, για να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν πρέπει με κανένα τρόπο να επαναληφθεί το "λάθος του 1987", η "πρόωρη χαλάρωση".

Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και με τον Παπανδρέου και με τον Σημίτη έχει προσπαθήσει να αποφύγει τις πιέσεις, με την τακτική των επιδομάτων. Με τη βοήθεια της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας κατάφερε να αποφύγει απεργιακές συγκρούσεις με τα πιο δυνατά κομάτια (ΟΛΜΕ, ΠΟΕΔΗΝ, ΠΟΕ-ΟΤΑ), χάρη σε συμβιβασμούς με επιδόματα. Ηδη, όμως, η άνοδος του πληθωρισμού βάζει τους συμβιβασμούς σε αμφισβήτηση.

Αποδείχτηκε ότι οι συνδικαλιστικές ηγεσίες που ζητούσαν να στηρίξουμε τις ελπίδες μας στις "επιτυχίες" του κυβερνητικού προγράμματος είχαν άδικο. Ενώ οι φωνές που απαιτούσαν μια κοινή εκστρατεία των συνδικάτων για 220.000 κατώτατο μισθό είχαν δίκιο. Αυτό είναι ένα πολιτικό συμπέρασμα που πρέπει να έχει σαν κρατούμενο κάθε αγωνιστής, μπροστά στο νέο γύρο αναμέτρησης με τη λιτότητα που έρχεται.

Το Συνέδριο του ΚΚΕ

Το ΚΚΕ βαδίζει προς το 15ο Συνέδριό του και παρόλη την προσπάθεια της ηγεσίας του να εμφανιστεί σαν ένα κόμμα που συνεχώς αναδιοργανώνεται, η εικόνα του είναι τελείως διαφορετική. Το προηγούμενο Συνέδριο έκλεισε, υποτίθεται, την περίοδο της κρίσης που ξεκίνησε με την αποχώρηση των στελεχών του Συνασπισμού. Από τότε η προσπάθεια του ΚΚΕ ν' ανοιχτεί προς τα έξω και να κερδίσει κάποιον κόσμο, όχι μόνο δεν έλυσε, αλλά έβγαλε ξανά στην επιφάνεια όλα τα παλιά προβλήματα. Το κείμενο του Μήτσου Κωστόπουλου, που άνοιξε επεισοδιακά τον προσυνεδριακό διάλογο στον Ριζοσπάστη, είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Ο Μήτσος Κωστόπουλος δεν είναι τυχαίο στέλεχος, είναι μέλος του Πολιτικού Γραφείου και κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΚΚΕ.

Στον κείμενό του κάνει κριτική στην μέχρι τώρα τακτική του ΚΚΕ που οδηγεί, όπως λέει, "στην απομόνωση και στο ξέκομα από τη βάση των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων". Ζητάει να αναθεωρηθεί η άποψη του ΚΚΕ για αποδέσμευση από την Ευρωπαϊκή Ενωση, να εγκαταλειφθεί το σύνθημα της δικατορίας του προλεταριάτου και προτείνει άνοιγμα και συμμαχίες με τα άλλα κόμματα της Αριστεράς. Στην ουσία βάζει τα ίδια ζητήματα που πριν 5 χρόνια οδήγησαν στην κρίση και στη διάσπαση με τον ΣΥΝ, ζητήματα που η ηγεσία του ΚΚΕ θεωρούσε από τότε ερμητικά κλειστά.

Μαζί με τον Κωστόπουλο, μια σειρά στελέχη, όπως ο Βάσος Γεωργίου, βάζουν αντίστοιχα πράγματα όταν αναρωτιούνται γιατί το κόμμα "κλείνεται στο καβούκι του". Ο Σπύρος Χαλβατζής αναρωτιέται γιατί το ΚΚΕ δεν συσπειρώνει τον κόσμο.

Αυτή η εικόνα ισχύει ακόμα περισσότερο για τα απλά μέλη και τη βάση του κόμματος που κάνουν κριτική γιατί το κόμμα τους λείπει από μια σειρά μάχες, γιατί "δεν τολμάει να μιλήσει ανοιχτά για την επανάσταση και το σοσιαλισμό" αλλά αναφέρεται με εισαγωγικά στη δικατορία του προλεταριάτου, γιατί "αλληθωρίζει ξανά προς τον σταλινισμό".

Τι είναι αυτό που κάνει το ΚΚΕ να φτάνει ξανά σήμερα σε κρίση; Γιατί εμφανίζονται, όπως λέει η ηγεσία, "ιδεολογικές συγχύσεις και έλλειψη βασικών γνώσεων σε καίρια ζητήματα θεωρητικών, ιδεολογικών και οργανωτικών αρχών";

Το πραγματικό πρόβλημα είναι ότι το ΚΚΕ ήταν και παραμένει ένα ρεφορμιστικό κόμμα. Ενα κόμμα που όπως και τα σοσιαλδημοκρατικά, υπόσχεται να βελτιώσει τη ζωή των εργατών μέσα στον ίδιο τον καπιταλισμό, μέσα από το αστικό κράτος, "επιδρώντας στην διακυβέρνηση του τόπου".

Αυτή η ρεφορμιστική πολιτική, που παλιότερα γέννησε τους Ανδρουλάκηδες και τους Φαράκους, την συγκυβέρνηση με τη ΝΔ και την Οικουμενική, γεννάει σήμερα τον Κωστόπουλο, ο οποίος μπροστά στα πραγματικά προβλήματα που εντοπίζει, προτείνει την επιστροφή στις απόψεις του 12ου Συνέδριου, την ακόμα μεγαλύτερη προσαρμογή στις "ρεαλιστικές" προτάσεις του σήμερα που κάνει ο ίδιος ο Σημίτης.

Αυτή η ρεφορμιστική πολιτική που κάνει το ΚΚΕ να παλινδρομεί ανάμεσα στο σταλινισμό και τη σοσιαλδημοκρατία είναι που γεννάει αντιδράσεις και στα απλά μέλη του κόμματος που αναζητούν μια πραγματική αριστερή προοπτική.

Η σημερινή ηγεσία του ΚΚΕ είναι υποκριτική όταν καταγγέλει τον Κωστόπουλο ως "δεξιό" και προβάλλει το εαυτό της σαν το αριστερό αντίπαλο δέος. Ο Κωστόπουλος είναι γέννημα θρέμα της αδιέξοδης πολιτικής του ΚΚΕ, ενώ η Παπαρήγα, ο Γόντικας και όλα τα υπόλοιπα στελέχη δεν προτείνουν στην ουσία τίποτα πιο αριστερό.

Τα κείμενα - εισηγήσεις της Κεντρικής Επιτροπής για το 15ο Συνέδριο ξανασερβίρουν, με μπόλικη αριστερή φρασεολογία, την παλιά ρεφορμιστική λογική των σταδίων που ακολουθεί το ΚΚΕ τα τελευταία 60 χρόνια. Ο άμεσος πολιτικός στόχος η συγκρότηση ενός αντομονοπωλιακού - αντιιμπεριαλιστικού - δημοκρατικού μετώπου πάλης που στόχος του είναι η "κατάκτηση της κυβερνητικής εξουσίας, που θα βοηθήσει να ωριμάσουν οι συνθήκες για ριζική αλλαγή". Για άλλη μια φορά, δηλαδή, η επανάσταση και ο σοσιαλισμός εγκαταλείπονται στο μακρινό και άγνωστο μέλλον.

Φωτό Μήτσος Κωστόπουλος

Στο επίπεδο της τακτικής η αναφορά στους αγώνες είναι καθαρά διακοσμητική. Στην πράξη, το ΚΚΕ στους εργατικούς χώρους αναπαράγει τον "ρεαλισμό" της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας με το πρόσχημα ότι "οι συσχετισμοί είναι αρνητικοί". Στις σχολές, είναι μόνιμα ενάντια στις καταλήψεις, ενώ ταυτόχρονα για μια σειρά μετώπων -πάλη ενάντια στους φασίστες, νομιμοποίηση των μεταναστών κλπ- αρνείται να πάρει οποιαδήποτε απόφαση.

Στο επίπεδο της οργάνωσης, τέλος, το ΚΚΕ παραμένει ένας βαθιά αντιδημοκρατικός μηχανισμός. Η σημερινή ηγετική ομάδα προσπαθώντας να ελέγξει τη θύελλα των συζητήσεων και των κριτικών που έχουν ξεσπάσει στο κόμμα, χτίζει "νέα τείχη" όπως καταγγέλουν χαρακτηριστικά πολλά μέλη στον προσυνεδριακό διάλογο, επιβάλλοντας ένα ασφυκτικό έλεγχο για την εκλογή των συνέδρων.

Την επόμενη περίοδο, όλα αυτά τα προβλήματα του ΚΚΕ, θα γίνονται ακόμα πιο έντονα. Οι Ζαχαριαδικές παραινέσεις της ηγεσίας προς τα μέλη για "ηρωική στάση" και "άνοδο του επιπέδου της κομμουνιστικής συνείδησης", δεν μπορούν να καλύψουν το κενό της πολιτικής του.

Οταν ειρήνη σημαίνει πόλεμος

Οι 18 έλληνες τουρίστες που σκοτώθηκαν στο Κάιρο, έφεραν πιο κοντά το τι σημαίνει πόλεμος στη Μέση Ανατολή. Μπορεί πολλοί να μίλησαν για τους παρανοϊκούς ισλαμιστές που σκοτώνουν αθώο κόσμο, όμως κανείς δεν μπορούσε να κρύψει το που οφείλονται τα τυφλά χτυπήματα των ισλαμικών ομάδων.

Τις ίδιες μέρες το Ισραήλ βομβάρδισε τον Λίβανο. Επι 10 μέρες σφυροκοπούσε πόλεις και χωριά στο Νότιο Λίβανο και βρήκαν το θάνατο 200 άτομα στην πλειοψηφία τους γυναίκες και παιδιά. Εικόνες φρίκης περιέγραψε ανταποκριτής αγγλικής εφημερίδας που βρισκόταν εκεί: *"Μπορούσε κανείς να δει γυναίκες, άντρες και παιδιά χωρίς χέρια και πόδια να κοίτονται κατά γης. Σ' ένα μικρό η βόμβα του είχε κόψει το κεφάλι..."*

Ηταν σκηνές που θύμιζαν την επέμβαση του Ισραήλ το 1982 στο Λίβανο και την επίθεση στα παλαιστινιακά στρατόπεδα γύρω από τη Βυρητό.

Η διαφορά ανάμεσα στο τότε και σήμερα είναι η Συμφωνία "Ειρήνης" ανάμεσα σε Ισραήλ και ΟΑΠ. Πόσο όμως, μπορεί κανείς να εμπιστεύεται το χωροφύλακα των ιμπεριαλιστών στη Μέση Ανατολή;

Το κράτος του Ισραήλ φτιάχτηκε το 1948, για να μπορέσουν οι ιμπεριαλιστές να ελέγχουν τα πετρέλαια της περιοχής. Από τότε μέχρι σήμερα η οικονομία του στηρίζεται στα εμβάσματα από το εξωτερικό και κύρια από τις ΗΠΑ. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχει βιομήχανους. Η πρόσφατη έκθεση της Ισραηλινής Κεντρικής Τράπεζας μιλούσε για αύξηση των επενδύσεων που έρχονται απ' έξω τα τελευταία τρία χρόνια. Πολυεθνικές όπως η Φόλξβάγκεν, η Νεστλέ, η Ιντέλ, η Σίτιμπάνκ... χρησιμοποιούν το Ισραήλ σαν ορμητήριο για την περιοχή.

Ομως, αυτά από μόνα τους δεν φτάνουν για το επίπεδο του στρατού και των εξοπλισμών που συντηρεί. *"Για να μην αντιμετωπίσει οικονομική κατάρρευση συνεχίζουν οι ΗΠΑ να στέλνουν συνέχεια οικονομική βοήθεια, από πηγές που δεν είναι καθόλου καθαρές"*, έγραφε πρόσφατα η "Χααρέτζ", εφημερίδα που κυκλοφορεί στο Ισραήλ. Τα ποσά στήριξης του Ισραήλ από τη Δύση είναι τεράστια: 1 δις δολλάρια το μήνα.

Από την σφαγή στο Λίβανο

Στο άλλο άκρο βρίσκεται η κατάσταση της Παλαιστίνης. Η συμφωνία με το Ισραήλ δεν εξασφαλίζει κανένα κράτος για τους ίδιους. Το μόνο που τους δίνει είναι κάποιες αυτοδιοικούμενες περιοχές στη δυτική όχθη και στο στενό της Γάζας, που η άμυνα και η εξωτερική πολιτική ανήκουν στην κυβέρνηση του Ισραήλ. Ακόμα όμως και η οικονομία αυτών των περιοχών μπορεί και επηρεάζεται από τις αποφάσεις του Ισραήλ.

Οταν πρόσφατα ο Περέζ πήρε απόφαση να κλείσει τα σύνορα, η οικονομία των Παλαιστίνιων έχασε 4 εκατομμύρια δολάρια την ημέρα. Το μισά από τα μεροκάματα των Παλαιστίνιων που περνάνε κάθε μέρα τον έλεγχο των συνόρων για να πάνε να δουλέψουν στο Ισραήλ και τα άλλα μισά από τις εξαγωγές στο Ισραήλ.

Δεν είναι τυχαίο λοιπόν που οι περισσότεροι Παλαιστίνιοι θεωρούν τη συμφωνία Αραφάτ - Ράμπιν ξεπούλημα. Το ότι την μερίδα του λέοντος της κρίσης της Φατάχ -της οργάνωσης του Αραφάτ- την έχουν κερδίσει οι ισλαμιστές, είναι αποτέλεσμα του κενού που υπάρχει στα αριστερά. Οι οργανώσεις της PLO που τοποθετούνταν στα αριστερά της Φατάχ, με την κατάρρευση του κρατικού καπιταλισμού και την στροφή της Κίνας βρέθηκαν υπό διάλυση.

Η αντιπολίτευση στον Αραφάτ και στα ξεπουλήματα δεν περιορίζεται μόνο στις βομβιστικές επιθέσεις ενάντια σε ισραηλινούς στόχους. Πρόσφατα έγιναν μεγάλες διαδηλώσεις στα Πανεπιστήμια. Για να τις σταματήσουν επέμβηκαν συντονισμένα η αστυνομία του Αραφάτ και οι ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις. Το αποτέλεσμα ήταν το αντίθετο. Οχι μόνο εξαπλώθηκαν οι διαδηλώσεις, αλλά και η νεολαία της Φατάχ οργάνωσε πορεία με 1.000 άτομα ζητώντας στον Αραφάτ να επέμβει. Για να σταματήσουν οι φοιτητικές διαδηλώσεις αναγκάστηκε ο ίδιος ο Αραφάτ να δηλώσει ότι θα καθιερώσει πανεπιστημιακό άσυλο.

Μπορεί η Χαμάς και η Χεζμπολάχ να

κερδίζουν από τη δυσαρέσκεια που υπάρχει, όμως δεν μπορούν να δώσουν διέξοδο και προοπτική σ' αυτόν τον κόσμο.

Η Φατάχ και οι υπόλοιπες ο οργανώσεις της ΟΑΠ από την αρχή στήριξαν τις ελπίδες τους για τη διάλυση του κράτους του Ισραήλ στις κυβερνήσεις των αραβικών χωρών. Το αποτέλεσμα ήταν υποχωρήσεις και ήττες μέχρι το τελευταίο ξεπούλημα. Ποτέ δεν στηρίχτηκαν στην εργατική τάξη αυτών των χωρών, τη μόνη ικανή να φέρει την ειρήνη στην περιοχή. Το ίδιο λάθος επαναλαμβάνουν και οι ισλαμιστές.

Τις μέρες που το Ισραήλ βομβάρδισε τον Λίβανο η αιγυπτιακή εφημερίδα "Αλ Αχράμ" (επίσημη καθημερινή εφημερίδα) έγραψε: *"Δεν μπορούμε να μιλήσουμε για υπερεκτίμηση όταν περιγράφουμε τον τεράστιο θυμό και την αγανάκτηση που υπάρχει μέσα στις αραβικές μάζες. Απ' αυτό δεν εξαιρείται ούτε ο κόσμος εδώ στην Αίγυπτο. Η απειλή μιας εξέγερσης απέναντι σε μια τέτοια ταπείνωση καθόλου δεν αποκλείεται".*

Η Συμφωνία "Ειρήνης" εξαρτάται κύρια από την στήριξη που μπορεί να έχει από τις αραβικές κυβερνήσεις. Και η εργατική τάξη σ' αυτές τις χώρες δεν είναι καθόλου παθητικοποιημένη. Οχι μόνο στα τελευταία γεγονότα αλλά και στο παρελθόν. Οι απεργίες στον Λίβανο πριν 3 χρόνια, το απεργιακό κύμα στην Αίγυπτο το '84, το '86, το '87, οι διαδηλώσεις ενάντια στην αμερικάνικη επίθεση στον Πόλεμο στον Κόλπο το '90 σε όλη την περιοχή δείχνουν ότι υπάρχει αντίσταση.

Ο Χουσεΐν στην Ιορδανία κάθεται πάνω σε ένα ηφαίστειο σύμφωνα με τις περιγραφές ενός συντρόφου. Οι επαναστατικές οργανώσεις ξεφυτρώνουν εκεί σαν μανιτάρια και το ερώτημα "Ισλαμισμός ή Μαρξισμός" βρίσκεται μέσα στις αναζητήσεις τους.

Το τρανταχτό παράδειγμα ότι οι Παλαιστίνιοι δεν έχουν τίποτα να περιμένουν από τις κυβερνήσεις της περιοχής είναι το που κατέληξε το ΠΑΣΟΚ. Το 1982 η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ έστειλε πλοία να παραλάβουν τον Αραφάτ από τον Λίβανο και του ετοίμασε υποδοχή στη Αθήνα με τιμές αρχηγού κράτους. Σήμερα ο Σημίτης μαζί με τον Κλίντον συζητάνε για το πώς θα εξασφαλίσουν το νόμο και την τάξη στην περιοχή που βράζει.

Η Νίκι Σέλαρς από την οργάνωση Διεθνής Σοσιαλισμός στην Ιταλία απαντάει στις ερωτήσεις για τα αποτελέσματα των εκλογών και τα όρια του Συνασπισμού της "Ελιάς".

Πώς βλέπεις τα αποτελέσματα;

Χαίρομαι για την νίκη της Ελιάς. Η προοπτική μιας καινούργιας κυβέρνησης Μπερλουσκόνι, ή ακόμα χειρότερα του Φίνι με αυξημένη παρουσία της φασιστικής Εθνικής Συμμαχίας στο κοινοβούλιο, ήταν πολύ ανησυχητική.

Η Ελιά απέσπασε μια πλειοψηφία που λίγοι περίμεναν. Ολες οι δημοσκοπήσεις έδειχναν ότι θα υπάρχει πολύ μικρή διαφορά στα ποσοστά των δυο συνασπισμών. Ακόμα και τώρα η κυβέρνηση της Ελιάς εξαρτάται απ' τις ψήφους της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης για να σχηματίσει πλειοψηφία στη Βουλή. Η Επανίδρυση προήλθε από αριστερή διάσπαση απ' το ΚΚΙ το 1991, όταν αυτό μετονομάστηκε σε Δημοκρατικό κόμμα της Αριστεράς.

Ομως απ' την άλλη, σε πολλές περιπτώσεις οι φασίστες της Εθνικής Συμμαχίας τα πήγαν καλύτερα απ' τις προηγούμενες εκλογές, κάτι που θα μεγαλώσει την αυτοπεποίθησή τους και την άποψη που αρχίζει να επικρατεί στους ίδιους ότι ο Μπερλουσκόνι είναι περισσότερο βαρίδι παρά βοήθεια. Η Εθνική Συμμαχία αύξησε τις ψήφους της ιδιαίτερα στο Νότο, ακόμα και σε περιοχές που πλειοψήφισε η Αριστερά. Το τελευταίο διάστημα έχουν αυξηθεί οι ρατσιστικές επιθέσεις σε βάρος των μεταναστών, καθώς και σε τοπικά γραφεία της Επανίδρυσης, των Κομπάς που είναι επιτροπές βάσης στα συνδικάτα και κατά του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς (ΔΚΑ). Είναι ξεκάθαρο ότι βρίσκονται ακόμα σε θέση να χτίσουν δυνατή επιρροή έξω απ' το κοινοβούλιο.

Οπωσδήποτε δεν πρέπει να έχουμε καμμιά αυταπάτη για την κυβέρνηση της Ελιάς. Μπορεί οι εφημερίδες να γράφουν ότι είναι η πρώτη κυβέρνηση απ' τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο που συμμετέχουν κομμουνιστές, όμως οι συμβιβασμοί τους είναι πραγματικά απίστευτοι. Η συμμαχία περιλαμβάνει πρώην Χριστιανοδημοκράτες, πρώην στελέχη της Φόρτσα Ιτάλια του Μπερλουσκόνι και τον πρώην πρωθυπουργό Α. Ντίνι, που ήταν στην κυβέρνηση του Μπερλουσκόνι και εμπνευστής το 1994 του σχεδίου για περικοπή των συντάξεων.

Επικεφαλής της συμμαχίας είναι ο πρώην Χριστιανοδημοκράτης Ρομάνο Πρόντι, καθηγητής οικονομίας και επικεφαλής της κρατικής IRI την οποία "ανασυγκρότησε" απολύοντας εκατοντάδες εργάτες.

Αυτή η συμμαχία που περιλαμβάνει ένα πρώην τραπεζίτη και ένα πρώην καθηγητή οικονομικών έχει καταφέρει προσωρινά να αποσπάσει την υποστήριξη των ιταλών βιομήχανων, που από καιρό είχαν χάσει την πίστη τους στον Μπερλουσκόνι.

Ετσι ο συνασπισμός της Ελιάς έχει καταφέρει μέχρις στιγμής να θεωρείται η μόνη πανεθνική πολιτική δύναμη που μπορεί να φέρει πολιτική σταθερότητα και να λύσει τα οικονομικά προβλήματα όπως το τεράστιο δημόσιο χρέος.

Αυτό θα σημάνει επιθέσεις στην εργατική τάξη όπως αυτές της κυβέρνησης Μπερλουσκόνι. Στις 30 Απρίλη, ο Πρόντι ανακοίνωσε ότι πρέπει να γίνουν πρόσθετες περικοπές 10 τρισεκατομμυρίων, για να εκτελεσθεί ο προϋπολογισμός του προηγούμενου χρόνου, που η κυβέρνηση Ντίνι είχε αφήσει ανολοκλήρωτο. Δήλωσε ακόμα ότι χρειάζεται 18 μήνες περίοδο χάριτος, για να εφαρμόσει το πρόγραμμα των περικοπών.

Τι συνέβη μέσα σ' αυτά τα δυο χρόνια από την εκλογή του Μπερλουσκόνι, την άνοιξη του '94;

Οταν εκλέχτηκε τον Μάρτη του 1994 ο Μπερλουσκόνι παρουσίαζε τον εαυτό του σαν τη μεγάλη ελπίδα για την Ιταλία, σαν τον "κ. Καθαρό" που θα έφερνε ένα οικονομικό θαύμα και ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας. Ακριβώς τρεις μήνες μετά, έμοιαζε ετοιμόροπος, καθώς οι διαδηλώσεις συγκλόνιζαν όλη την Ιταλία, σε ένδειξη διαμαρτυρίας για την απόφαση της κυβέρνησης να απαλλάξει πολλούς πολιτικούς που κατηγορούνταν για ανάμιξη σε σκάνδαλα δωροδοκίας.

Το "οικονομικό θαύμα" και το ένα εκατομμύριο θέσεις εργασίας που είχε υπο-

σχεθεί, ποτέ δεν πραγματοποιήθηκαν. Αντίθετα, ο προϋπολογισμός περιλάμβανε ολόκληρο πακέτο από περικοπές και επιθέσεις ενάντια στους εργάτες. Ο κεντρικός του στόχος ήταν η περικοπή των συντάξεων και η αύξηση των συνταξιοδοτικών ορίων. Αυτές οι περικοπές, που έπληταν τους πάντες είχαν ουσιαστικά σαν τελικό στόχο την πλήρη κατάργηση της παροχής συντάξεων απ' το κράτος.

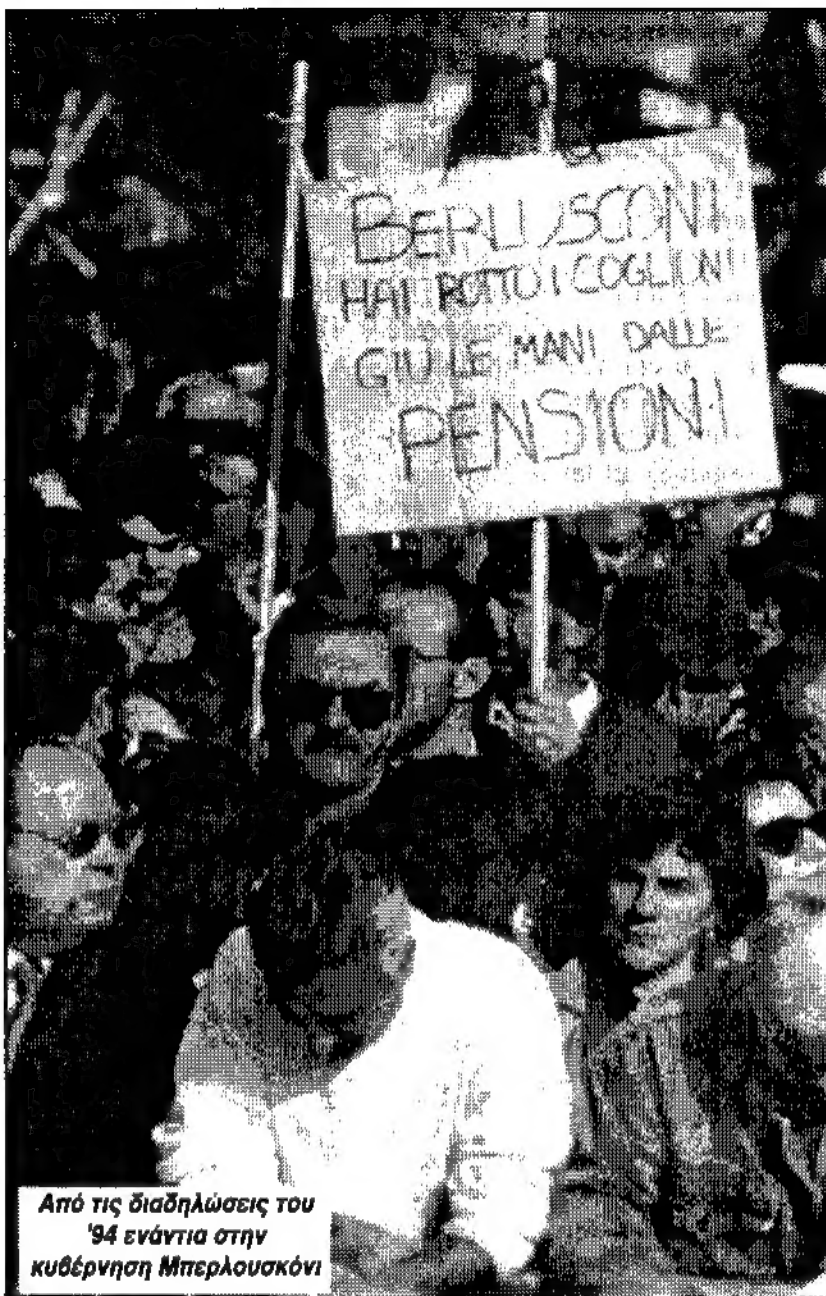
Αυτή η γενικευμένη επίθεση προκάλεσε αντίδρασεις που με τη σειρά τους άρχισαν να γενικεύονται. Καθώς τα νέα για το περιεχόμενο του προϋπολογισμού έφταναν στους εργαζόμενους, εμφανίστηκε ένα ολόκληρο ρεύμα που πίεζε τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να κηρύξουν γενική απεργία ενάντια στον προϋπολογισμό. Οι αντιδράσεις άρχισαν στα μεγάλα εργοστάσια όπως της Φιατ και της Αλφα Ρομέο, αλλά γρήγορα αυτό το κλίμα άρχισε να επεκτείνεται παντού. Χιλιάδες εργάτες άρχισαν να κατεβαίνουν σε 24ωρες απεργίες ή σε στάσεις εργασίας μισής μέρας, που κορυφώθηκαν με την γενική απεργία στις 16 Οκτώβρη 1994. Στην απεργία συμμετείχαν πάνω από 3 εκατομμύρια εργαζόμενοι, συνταξιούχοι και φοιτητές. Ενα σύνθημα, σε πλακάτ, που εμφανίστηκε σε πολλές διαδηλώσεις έδειχνε πόσο οργισμένοι ήταν ακόμα και άνθρωποι που είχαν ψηφίσει τον Μπερλουσκόνι: "sono un pentito, ho votato Berlusconi" -Μετανιώνω που ψήφισα τον Μπερλουσκόνι.

Στις 12 Νοέμβρη πάνω από 1,5 εκατομμύριο διαδήλωσαν στην Ρώμη, εξαγριωμένοι από τις επιθέσεις στις συντάξεις, στην υγεία και στην αύξηση της ανεργίας. Σε μερικά μέρη της βόρειας Ιταλίας είχαμε και καταστροφικές πλημμύρες εκείνο το διάστημα και πολύς κόσμος κατέβηκε για να διαμαρτυρηθεί για την πλήρη έλλειψη υποστήριξης από την κυβέρνηση.

Ο θυμός ήταν βαθύς και γενικευμένος. Οι ηγέτες των συνδικάτων κατάφεραν μόλις την τελευταία στιγμή να φτάσουν σε μια συμφωνία με τον Μπερλουσκόνι και έτσι να αποφύγουν την πραγματοποίηση μιας δεύτερης γενικής απεργίας για τις 2 Δεκέμβρη.

Η συμφωνία ήταν ένα ξεπούλημα. Αλλά απ' την άλλη, ο Μπερλουσκόνι είχε εξοργίσει και τα αφεντικά με την αποτυχία του. Μερικές βδομάδες αργότερα, πέρασε από τη βουλή μια πρόταση μομφής ενάντια του και έτσι κυβέρνησή του έπεσε.

Ομως ούτε το ΔΚΑ, ούτε και η Επανίδρυση πίστευαν ότι ο Μπερλουσκόνι έπεσε από τους εργατικούς αγώνες. Αυτό το υποστηρίζαμε εμείς και άλλες πολύ μειοψηφικές φωνές στην Αριστερά.

Από τις διαδηλώσεις του '94 ενάντια στην κυβέρνηση Μπερλουσκόνι

Το Σχέδιο για τις Συντάξεις πέρασε τελικά έστω τροποποιημένο με τη βοήθεια των ηγεσιών των συνδικάτων, σ' ένα δημοψήφισμα που οργάνωσαν στους χώρους δουλειάς την άνοιξη του 1995.

Παρόλα αυτά, ο προϋπολογισμός του 1995 προσεκτικά απέφυγε μια μετωπική επίθεση στους εργαζόμενους, για να αποφύγει ένα μαζικό ξέσπασμα αγώνων. Αυτό ήταν μια επιτυχία των αγώνων του 1994.

Πόσο δεξιά έχει πάει το Δημοκρατικό Κόμμα της Αριστεράς;

Το ΔΚΑ δεν θέλησε να στηριχθεί στη δυναμική των αγώνων του φθινόπωρου του 1994. Ο ηγέτης του, ο Ντ' Αλέμα, αναγνώρισε ότι αυτοί οι αγώνες μετακίνησαν το κλίμα προς τ' αριστερά, όπου περισσότεροι εργάτες θα μπορούσαν να πλησιάσουν το κόμμα, αλλά την ίδια στιγμή τόνιζε την ανάγκη για "υπευθυνότητα" και ότι την προτεραιότητα την έχει η οικονομία.

Το ΔΚΑ σχημάτισε μια "προοδευτική συμμαχία" με την Επανίδρυση και τους Πράσινους, αλλά έχασε στις περιφερειακές εκλογές τον Γενάρη του 1995. Εβγαλε έτσι το συμπέρασμα πώς με τέτοιες συμμαχίες δεν θα κέρδιζε ποτέ τις εκλογές και ο Ντ' Αλέμα άρχισε αμέσως να φλερτάρει με δυνάμεις στα δεξιά του. Η

συμμαχία της Ελιάς, είναι αποτέλεσμα των παζαριών και των υπολογισμών για το ποιος συνδυασμός θα έφερνε περισσότερους ψήφους.

Διάλεξαν ένα πρώην Χριστιανοδημοκράτη οικονομολόγο για να αποκτήσουν κύρος στους βιομήχανους και προσπάθησαν σκληρά να πείσουν τον δεξιό πρώην τραπεζίτη Ντίνι να συμμετέχει.

Ο Ντ' Αλέμα έκανε τις πιο απαράδεχτες υποκλίσεις στην Καθολική εκκλησία, κάνοντας δηλώσεις ενάντια στις αμβλώσεις, στους γάμους ομοφυλόφιλων ζευγαριών, στις έρευνες για τα έμβρυα.

Το ΔΚΑ καλωσόρισε την μετατροπή της Εθνικής Συμμαχίας σε "αξιοσέβαστο" κόμμα. Ο Ντ' Αλέμα μίλησε στο ιδρυτικό της συνέδριο και προσκάλεσε τον Φίνι να πάρει μέρος σε συζήτηση αντιπαράθεσης στο Φεστιβάλ του ΔΚΑ τον Σεπτέμβρη.

Το ΔΚΑ αρνείται να χαρακτηρίσει φασιστική την Εθνική Συμμαχία επειδή το ίδιο έχει μεγάλο άγχος μήπως και το χαρακτηρίσουν κομμουνιστικό. Ετσι όμως βοηθά σε μεγάλο βαθμό τους φασίστες να παρουσιάζουν ένα αξιοσέβαστο πρόσωπο, υπονομεύοντας την διάθεση όλων όσων θέλουν να συγκρουστούν μαζί τους.

Ποιά είναι η πολιτική της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης;

Πολλά μέλη της Επανίδρυσης έπαιξαν μεγάλο ρόλο στις οργανώσεις βάσης των χώρων δουλειάς που προώθησαν την γενική απεργία ενάντια στο σχέδιο για τις συντάξεις.

Ομως όταν οι ηγεσίες των συνδικάτων προσπαθούσαν απεγνωσμένα να περάσουν την συμφωνία με την κυβέρνηση την επόμενη άνοιξη, κάποιοι απ' αυτούς ανήκαν στην Επανίδρυση. Αυτή η συμφωνία τελικά πέρασε. Μερικά απ' τα εργοστάσια στο βορά, όπως η Φιατ στο Μιλάνο και στο Τορίνο, ήταν η καρδιά της αντίστασης ενάντια στη συμφωνία.

Η Επανίδρυση κράτησε μια ξεκάθαρη στάση αρχής ενάντια στο σχέδιο για τις συντάξεις και τις άλλες περικοπές. Η κρίσιμη στιγμή ήρθε όταν οι ψήφοι της Επανίδρυσης θα έκριναν την τύχη της κυβέρνησης σε μια ψηφοφορία για πρόταση μομφής. Επειδή η καταψήφιση θα την έφερνε σε αντίθεση με το ΔΚΑ, ο Μπερτινότι, ο ηγέτης της Επανίδρυσης, έδωσε γραμμή για λευκό, έχοντας κατά νου μια μελλοντική εκλογική συμμαχία.

Οι αντιφάσεις ενός ρεφορμιστικού κόμματος που από τη μια το κέντρο της πολιτικής του είναι οι εκλογικές συμμαχίες ενώ από την άλλη του είναι απαραίτητη μια μαχητική βάση είναι ιδιαίτερα εμφανείς στην Επανίδρυση. Στις 24 Φλεβάρη οργάνωσε μια πολύ ζωντανή διαδήλωση 200.000 ατόμων ενάντια στις περικοπές που προέβλεπε ο προϋπολογισμός, που αποτέλεσε και την έναρξη της προεκλογικής της εκστρατείας. Με αυτή την κίνηση ήθελε να δείξει στους πιθανούς συμμάχους και στους αντιπάλους ότι είναι μια σημαντική δύναμη, που δεν μπορούν να αγνοούν. Ομως δεν έκανε τίποτα για να οργανώσει μια διαδήλωση που είχε καλέσει τον Μάρτη σε συνεργασία με άλλες οργανώσεις ενάντια στο ρατσιστικό νόμο για τους μετανάστες, επειδή ερχόταν σε σύγκρουση με την εκλογική της δραστηριότητα.

Διαδηλωτές μετά τη νίκη της "Ελιάς"

Η Επανίδρυση έκανε μια συμφωνία με την Ελιά να αλληλοϋποστηριχθούν σε διάφορες εκλογικές περιφέρειες. Αυτή η συμφωνία συνάντησε την αγανάκτηση πολλών μελών της στη βάση. Σε μερικές περιοχές που ο υποψήφιος της Ελιάς προερχόταν από την παλιά Χριστιανοδημοκρατία ή την Φόρτσα Ιτάλια -ένα συχνό φαινόμενο, ιδιαίτερα στο Νότο- η τοπική οργάνωση έσπασε την συμφωνία και δεν τον ψήφισε.

Τώρα που οι ψήφοι της στην Βουλή είναι κρίσιμοι για τον σχηματισμό της νέας κυβέρνησης της Ελιάς, η ένταση ανάμεσα στη βάση της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης θα γίνει ακόμα μεγαλύτερη.

Ποιές οι δυνατότητες για μια μικρή ομάδα της τάσης μας στην Ιταλία;

Η κατάρρευση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης προκάλεσε μεγάλη σύγχιση στην Αριστερά. Ο αντίχτυπος σε μια χώρα με το μεγαλύτερο κομμουνιστικό κόμμα έξω από την Αν. Ευρώπη, ήταν τεράστιος. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μεγάλη ανάγκη για καθαρές ιδέες που θα εξηγούν τον σημερινό κόσμο, τη φύση του σταλινισμού και τι αντιπροσώπευε για τις εργατικές τάξεις των χωρών της Αν. Ευρώπης. Ακόμα χρειάζονται ξεκάθαρες ιδέες για το που βρίσκεται η δύναμη για να αλλάξει η κοινωνία, για τη φύση και την αντιμετώπιση της φασιστικής Εθνικής Συμμαχίας.

Υπάρχουν πιέσεις, απ' τη μια, για προσαρμογή στο ρεφορμισμό στην παθητικότητα που γεννά ένα μαζικό ρεφορμιστικό κόμμα και απ' την άλλη πιέσεις για την ολοκληρωτική απόρριψη της ανάγκης μιας οργάνωσης με ξεκάθαρες ιδέες.

Γι' αυτό επιχειρήματα που αξιοποιούν την πείρα των εργατικών αγώνων είναι απαραίτητα. Για παράδειγμα πολύ λίγοι στην Αριστερά είπαν ότι ήταν οι μεγάλες απεργίες και διαδηλώσεις το φθινόπωρο του '94 που οδήγησαν στην πτώση του Μπερλουσκόνι. Ακόμα και μέλη της Επανίδρυσης δίσταζαν να τις παραλληλίσουν με τις απεργίες στην Γαλλία το Δεκέμβρη του 1995.

Και μόνο λέγοντας ότι υπάρχει μια μαχητική εργατική τάξη που θα συνεχίσει να παλεύει, μας ξεχωρίζει αμέσως από τους υπόλοιπους. Αυτή τη στιγμή η ομάδα μας είναι πολύ μικρή, όμως υπάρχει τέτοια δίψα για ιδέες και ανάγκη για καθαρά επιχειρήματα που θα δείχνουν προς μια πραγματική εναλλακτική λύση, που έστω και στο επίπεδο της προπαγάνδας μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά. Οργανώσαμε το Φλεβάρη μια επιτυχημένη εκδήλωση για τα γεγονότα της Γαλλίας, όπου είχαμε καλέσει ένα γάλλο σύντροφο να μιλήσει και επίσης στις τελευταίες εκδηλώσεις μας για τις εκλογές είχαμε πολύ ζωντανές συζητήσεις και αντιπαραθέσεις. Προς το παρόν βγάζουμε ένα περιοδικό που έχει αρκετή απήχηση και μας βοηθάει να προβάλλουμε τις ιδέες μας.

❑

Πόσο κοντά στον πόλεμο;

Η συντριπτική πλειοψηφία και στις δυο όχθες του Αιγαίου δεν θέλει τον πόλεμο. Κι όμως φτάσαμε στα πρόθυρα. Ο *Πάνος Γκαργκάνας* εξηγεί τη δυναμική της κρίσης και θυμίζει πώς οι σοσιαλιστές πολεμούν τον πόλεμο.

Τις τελευταίες μέρες του Γενάρη και ιδιαίτερα το βράδυ της 30 προς 31 του μήνα, η Ελλάδα και η Τουρκία έφτασαν πιο κοντά στον πόλεμο από οποιαδήποτε άλλη στιγμή μετά το 1974. Γύρω από τις βραχονησίδες Ιμια αλλά και σε ολόκληρο το Αιγαίο, δυο υπερσύγχρονες πολεμικές μηχανές βρέθηκαν στα πρόθυρα της μεγαλύτερης αεροναυμαχίας στην πολυτάραχη ιστορία αυτού του πέλαγου.

Σύμφωνα με την Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία της 11 Φλεβάρη *"το βράδυ της κρίσης, ο Ναύαρχος Λυμπέρης, όπως εκμυστηρεύεται, ήταν αποφασισμένος για όλα. Δεν ήθελε να περιοριστεί σε έναν κλεφτοπόλεμο στις βραχονησίδες και είχε προσανατολιστεί στη λογική του "μεγάλου χτυπήματος" σε ευρεία κλίμακα στο Αιγαίο"*. Τα επιτελικά σενάρια που είδαν το φως της δημοσιότητας μιλούσαν για βομβαρδισμό τουρκικών βάσεων έξω από τη Σμύρνη.

Το γράμμα που δημοσίευσε η Εργατική Αλληλεγγύη στις 7/2 από έναν έφεδρο υπαξιωματικό των διαβιβάσεων δίνει μια χαρακτηριστική εικόνα για το πόσο κοντά βρεθήκαμε στο μακελειό.

"Τα μεσάνυχτα διαταχθήκαμε να επανδρώσουμε τις πολεμικές μας θέσεις στο βουνό... Στους δρόμους του νησιού περισσότερα ήταν τα τανκς, παρά τα αυτοκίνητα. Τα κανόνια είχαν στηθεί. Τα αντιαρματικά βγήκαν στις παραλίες. Χιλιάδες φαντάροι έτρεχαν στις ακτές με το δάκτυλο στη σκανδάλη.

Οταν οι Τούρκοι κομάντος αποβιβάστηκαν στην Ιμια, έλαβα σήμα που διέταζε πόλεμο στην αντιεροπορική άμυνα. Πλέον είμασταν βέβαιοι ότι θα πολεμήσουμε. Κανείς μας εκείνη την ώρα δεν σκεφτόταν ούτε τα Ιμια, ούτε τη σημαία, ούτε τα διπλωματικά παιχνίδια για τα 12 μίλια, ούτε αν έχουμε δίκιο. Το μόνο που σκεφτόμασταν ήταν τι και ποιους αφήνουμε πίσω. Κανείς δεν ήθελε να πολεμήσει. 'Γαμώτο, για ένα βραχόνησο θα σκοτωθούμε;', λέγαμε".

Τελικά η κυβέρνηση Σημίτη, την τελευταία στιγμή έκανε πίσω από τα τρελά σχέδια των Λυμπέρηδων. Ομως, το αγωνιώδες ερώτημα εκείνης της νύχτας παραμένει: Γιατί η Ελλάδα και η Τουρκία φτάνουν ξανά στα πρόθυρα του πολέμου; Για τις βραχονησίδες; Και τι μπορούμε να κάνουμε για να σταματήσουμε μια τόσο τρελή σύγκρουση;

Δύο μήνες μετά τη θερμή νύχτα στην Ιμια, δόθηκε στη δημοσιότητα μια πανελλαδική δημοσκόπηση της PRC για λογαριασμό του ΕΛΙΑΜΕΠ (Ελληνικό Ιδρυμα Αμυντικής και Εξωτερικής Πολιτικής). Παρά τις εθνικιστικές κραυγές του Εβερτ και του Σαμαρά που κατηγόρησαν την κυβέρνηση για προδοσία επειδή πήρε τη σημαία από τις βραχονησίδες, το 69,4% απαντάει όχι στον πόλεμο.

Το ποσοστό αυτό είναι εντυπωσιακό, αν πάρουμε υπόψη ότι εθνικιστική αντιπολίτευση εκδηλώθηκε και από το ΠΑΣΟΚ, όπου όλοι οι εσωκομματικοί αντίπαλοι του Σημίτη μίλησαν για "κίνδυνο να χάσει το ΠΑΣΟΚ τα πατριωτικά χαρακτηριστικά του". Ακόμα και το ΚΚΕ μίλησε για "ραγιαδισμό" και ο ΣΥΝ κατάγγειλε τους "ατυχείς χειρισμούς".

Η αντιπολεμική διάθεση είναι έντονη και αποδείχθηκε ισχυρότερη από τις σκοπιμότητες των βαρώνων των ΜΜΕ και των πατριδοκάπηλων της Βουλής. Φάνηκε και μέσα στη νεολαία με τα αποτελέσματα των φοιτητικών εκλογών, όπου η απόπειρα της ΔΑΠ να τυλιχτεί στη γαλανόλευκη για να αποφύγει την πτώση, απέτυχε οικτρά.

Ομως, αυτή η εξέλιξη από μόνη της δεν αρκεί. Η αντιπολεμική διάθεση πολύ συχνά συμβαδίζει με πλήθος αυταπάτες για το ποιος και πώς μπορεί να σταματήσει την απειλή του πολέμου. Στην δημοσκόπηση που αναφέραμε παραπάνω, ένα ποσοστό 78,1% θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση μπορεί να προστατέψει την ειρήνη στο Αιγαίο και ένα 66,5% στηρίζει τις ελπίδες του στην προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης.

Χρειάζονται, λοιπόν, πολύ ξεκάθαρες απαντήσεις από τη μεριά των σοσιαλιστών, για να μην αφήσουμε την αντιπολεμική διάθεση να πέσει στην αγκαλιά των "Οργανισμών της Διεθνούς Κοινότητας",

Συνάντηση Κλίντον - Σημίτη στο Λευκό Οίκο

που τόσο φρικαλέα έδειξαν το ρόλο τους στην περίπτωση της Βοσνίας.

Αν δεν θέλουμε να δούμε τη φρίκη του Καύκασου και της πρώην Γιουγκοσλαβίας να επαναλαμβάνεται στο Αιγαίο, πρέπει να εξηγήσουμε τον αντιδραστικό χαρακτήρα της ελληνοτουρκικής διαμάχης από τη μεριά και των δυο άρχουσων τάξεων και να προβάλουμε τη διεθνιστική πάλη της εργατικής τάξης σαν τη μόνη δύναμη που μπορεί να τις σταματήσει.

Οι δρόμοι του πετρέλαιου

Από τις σελίδες αυτού του περιοδικού είχαμε προειδοποιήσει για το θερμόμετρο που ανεβαίνει στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Στο "Σοσιαλισμός από τα Κάτω" Νο 12 γράφαμε από αφορμή τα εικοσάχρονα του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1974:

"Η αντιδραστική διαμάχη ανάμεσα στον ελληνικό και στον τούρκικο καπιταλισμό δεν έχει σταματήσει... Πίσω από τις κόντρες για τη ναυσιπλοΐα ξαναφαίνονται καθαρά οι κόντρες για τα πετρέλαια -αυτή τη φορά όχι του Αιγαίου αλλά του Καύκασου.

Ελλάδα, Ρωσία και Κύπρος υποστηρίζουν μαζί τη διακίνηση του πετρελαίου από τον Καύκασο με τα τάνκερ των εφοπλιστών τους. Ο Λάτσης και ο Γιέλτσιν συμφωνησαν για πετρελαιαγωγό που να παρακάμπτει τον Βόσπορο μέσα από Βουλγαρια και Ελλάδα (Μπουργκας-Αλεξανδρουπολη). Οι τούρκοι καπιταλιστές προωθουν δικό τους αγωγό απο τον Καυκασο στη Μεσόγειο μέσα από την Τουρκια και απειλούν να δυσκολέψουν το περασμα των τάνκερ από τον Βόσπορο. Τέτοιες κόντρες βρίσκονται ξανά πίσω από το θερμόμετρο των ελληνοτουρκικών σχέσεων που ανεβαίνει".

Για να μην υπάρχει αμφιβολία πώς βλέπουν οι Ελληνες αστοί τη γεωπολιτική σημασία των πετρελαίων του Καύκασου αρκεί να θυμίσουμε ότι ο πρώην υπουργός της ΝΔ Ανδρέας Ανδριανόπουλος έχει βαφτίσει την Κασπία Θάλασσα σαν *"την καυτή περιοχή ελέγχου της ενεργειακής παροχής του 21ου αιώνα. Ο Περσικός Κόλπος του επόμενου αιώνα βρίσκεται στην Κασπία".* (Οικονομικός Ταχυδρόμος, 15/2/96)

Με αυτόν τον κυνικό επιγραμματικό ορισμό καταλαβαίνουμε γιατί η αξιοποίηση των πετρελαίων της Κασπίας αντί για "κέρας της αμαλθείας" που φέρνει πλούτη και ευημερία, σπέρνει τον πόλεμο και τη δυστυχία όπου περνούν οι πετρελαιαγωγοί: Αζερμπαϊτζάν-Αρμενία, Γεωργία, Τσετσενία.

Οι βραχονησίδες του Αιγαίου έχουν μετατραπεί σε μετερίζια "στρατηγικής σημασίας" σ' αυτόν τον βρόμικο πόλεμο των πετρελαίων. Γι' αυτό πριν από το θερμό επεισόδιο στα Ίμια προηγήθηκαν κινησεις όπως "προγράμματα εποικισμού βραχονησίδων" από το υπουργείο Αιγαίου και απαγόρευση σε τουρκικά ρυμουλκα να βοηθήσουν τουρκικό φορτηγό πλοίο που είχε προσαραξει σε ξέρα στα Ίμια. Ακόμα και οι ξερες εχουν γινει πεδίο αντιπαράθεσης προκειμένου να εξασφαλιστεί ο έλεγχος στα περάσματα και στα κοιτασματα του Αιγαίου.

Η άρχουσα τάξη στην Ελλάδα θέλει να εμφανίζεται σαν αμυνόμενη απέναντι στις διεκδικησεις της αλλης πλευράς. Ομως, πόσο "αμυντικό" ειναι το αιτημα για επέκταση των χωρικών υδάτων της Ελλάδας στα 12 μίλια; Σήμερα το 49% της επιφάνειας του Αιγαιου είναι διεθνή υδατα. Με την επέκταση στα 12 μιλια, τα διεθνη υδατα θα περιοριζονταν στο 19%, ενω δεν θα απέμενε κανένα ελευθερο πέρασμα από τα Κύθηρα μέχρι τα Δωδεκάνησα. Οι Ελληνες καπιταλιστές διεκδικούν ουσιαστικά το μονοπώλιο του ελέγχου της ναυσιπλοιας στο Αιγαίο, τη στιγμή που το Αιγαίο αναδεικνύεται σε κρίσιμο πέρασμα για τα πετρέλαια της Κασπίας.

Επίσης οι Ελληνες καπιταλιστές διεκδικούν σχεδόν το μονοπωλιο για τα κοιτάσματα που βρίσκονται κάτω από τη θάλασσα, ακόμα και στα διεθνή ύδατα του Αιγαίου. Απαιτώντας την αναγνώριση υφαλοκρηπίδας και για τα νησιά διεκδικούν το 97% της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου. Να γιατί μιλάνε συνεχώς για το "Διεθνές Δίκαιο και τις Διεθνείς Συμβάσεις": οι διατάξεις για τα 12 μίλια και για την υφαλοκρηπίδα των νησιών μεταφράζονται σε επέκταση του ελληνικού καπιταλισμού.

Δεν πρέπει να υπάρχει η παραμικρή αυταπάτη για τον υποτιθέμενο σεβασμό της ελληνικής άρχουσας τάξης στις διεθνείς συμφωνίες. Η Συνθήκη της Λωζάνης προβλέπει την αποστρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου. Αυτό δεν έχει εμποδίσει τη μετατροπή της Λήμνου σε οχυρωμένη αεροπορική βάση για τα πιο σύγχρονα επιθετικά αεροπλάνα.

Το λεγόμενο "Διεθνές Δίκαιο" δεν αποτελεί κάποιο "φυσικό" κανόνα, αλλά αποτελείται από συμβάσεις που επέβαλαν οι νικητές των πολέμων και οι Μεγάλες Δυνάμεις, δηλαδή αποτελεί συνήθως το "δίκαιο του ισχυρότερου".

Πώς "αποδεικνύεται", παραδείγματος χάρη, η εθνικότητα μιας ακατοίκητης βραχονησίδας, αφού δεν υπάρχουν κάτοικοι για να εκφράσουν την αυτοδιάθεσή τους; Στη διαμάχη Ουκρανίας-Ρουμανίας για το ακατοίκητο Νησί των Φιδιών στη Μαύρη Θάλασσα, το ιδιοκτησιακό καθεστώς "καθορίζεται σαφώς από τις διεθνείς συνθήκες", μας πληροφορούν οι εφημερίδες. Σ' αυτή την περιπτωση βαφτιζεται "διεθνές δικαιο" το Σύμφωνο Μολότοφ-Ριμπεντροπ του 1939, με το οποιο ο Χιτλερ και ο Στάλιν μοίρασαν την Ανατολική Ευρώπη. Στην περιπτωση της Ίμια το διεθνες έγγραφο που ορίζει την εθνικότητα της βραχονησιδας έχει την υπογραφη του Μουσολίνι, αφου η Ίμια οριστηκε ως τμήμα της Δωδεκανήσου όταν η Ιταλία την πήρε απ' την Τουρκία.

Υποϊμπεριαλισμοί και δορυφόροι

Είναι ματαιοπονία να ψάχνει κανείς για επιτιθέμενο και αμυνόμενο, για το ποιος άρχισε πρώτος, για στοιχεία δίκαιου και άδικου στις δυο πλευρές μιας διαμάχης που από τη φύση της είναι άδικη και αντιδραστική. Ούτε οι Ελληνες, ούτε οι Τούρκοι καπιταλιστές δεν λένε την αλήθεια, όταν παριστάνουν ότι η διαμάχη τους αφορά την προστασία των "κυριαρχικών δικαιωμάτων" των δυο χωρών. Η αντιπαράθεση των δυο καπιταλισμών εκτείνεται σε ολόκληρη την περιοχή. Γιατί έτρεξαν και οι μεν και οι δε να στείλουν στρατεύματα στη Βοσνία; Ποια "εδαφική ακεραιότητα" προστατεύουν στα βόρεια του Σεράγεβο;

Ο πρώην υπουργός της ΝΔ Στέφανος Μάνος αποκαλύπτει κυνικά το χαρακτήρα της ελληνοτουρκικής διαμάχης όταν εξηγεί στην Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία της 17/3 τι διακυβεύεται σε ένα άλλο σημείο των Βαλκανίων:

"Ας υποθέσουμε ότι κερδίζουμε πλήρως το όνομα και τα Σκόπια λέγονται π.χ. Δημοκρατία του Βαρδάρη, αλλά αυτή η Δημοκρατία μετατρέπεται σε πολιτικό, οικονομικό και στρατιωτικό δορυφόρο της Τουρκίας. Και αντίστροφα: Χάνουμε το όνομα, τα Σκόπια ονομάζονται Δημοκρατία της Μακεδονίας, αλλά μετατρέπονται σε πολιτικό, οικονομικό και στρατιωτικό δορυφόρο της Ελλάδας. Ποια από τις δυο λύσεις θα ήταν καλύτερη για μας; Ασφαλώς η δεύτερη".

Αυτοί είναι οι πραγματικοί όροι της σύγκρουσης Ελλάδας-Τουρκίας. Δυο γειτονικοί καπιταλισμοί που φιλοδοξούν να μετατρέψουν τις πιο αδύνατες χώρες της περιοχής τους σε δορυφόρους τους, δυο υποϊμπεριαλισμοί που απειλούν να φτάσουν σε πόλεμο για να μοιράσουν και να ξαναμοιράσουν τον έλεγχο και την επιρροή σε ένα από τα πιο ασταθή σταυροδρόμια του πλανήτη.

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου σήμανε μια περίοδο κρίσης και αστάθειας όχι μόνο στην Ανατολή αλλά και στη Δύση. Οι σύμμαχοι των ΗΠΑ βρέθηκαν σχετικά αποδεσμευμένοι από την υποχρεωτική πειθαρχία του δυτικού στρατόπεδου. Οι πιέσεις και οι ευκαιρίες για ανακατανομή της επιρροής πολλαπλασιάστηκαν. Αν αυτό είναι φανερό για μεγάλες δυνάμεις όπως η Γερμανία, το ίδιο ισχύει σε τοπική κλίμακα για δυνάμεις, όπως ο ελληνικός και ο τούρκικος καπιταλισμός.

Στην Αλβανία, στη Δημοκρατία της Μακεδονίας, στη Βουλγαρία δόθηκαν και δίνονται σκληρές κόντρες καθώς οι καπιταλιστές της Ελλάδας και της Τουρκίας μετρούν και ξαναμετρούν ποιος εξασφάλισε τις περισσότερες επενδύσεις, τις μεγαλύτερες συμφωνίες και κάθε είδους εργαλεία οικονομικής, διπλωματικής, θρησκευτικής και στρατιωτικής επιρροής.

Μια τέτοια διαμάχη δεν "εξομαλύνεται" με τη μεσολάβηση των ισχυρών του πλανήτη, είτε πρόκειται για τις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ενωση, είτε για τη Ρωσία. Η εμπειρία των "ειρηνευτικών" μεσολαβήσεων στη Βοσνία είναι πολύ πρόσφατη και διδακτική. Η Ελλάδα και η Τουρκία δεν θα μπορούσαν να μεταφέρουν από μόνες τους τις κόντρες τους στη Βοσνία. Χάρη στο ΝΑΤΟ και την επέμβασή του, όμως, ο ρόλος τους αναβαθμίστηκε και η κλίμακα της αντιπαράθεσης μεγάλωσε. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιο θερμοκέφαλοι εθνικιστές έχουν βαφτίσει το βέτο που διαθέτει η Ελλάδα μέσα στην Ευρωπαϊκή Ενωση σαν το *"πυρηνικό όπλο στη σύγκρουση με την Τουρκία"*.

Η "μεσολάβηση" των Μεγάλων Δυνάμεων οξύνει τις τοπικές διαμάχες και με έναν άλλο τρόπο: μετατρέποντάς τες σε πεδίο αντιπαράθεσης για τις ίδιες τις Μεγάλες Δυνάμεις. Πόσες φορές δεν είδαμε τα σύννεφα να πυκνώνουν στη Βοσνία με απειλές αεροπορικών βομβαρδισμών, επειδή ο Κλίντον ήθελε να κάνει επίδειξη δύναμης απέναντι στη Ρωσία ή τη Γερμανία;

Στην Ελλάδα καλλιεργείται συστηματικά η άποψη ότι ΗΠΑ και Ε.Ε. ευνοούν την Τουρκία και άρα κάθε επέμβαση υπέρ της Ελλάδας θεωρείται παρέκκλιση από τη μόνιμη ιμπεριαλιστική πολιτική. Ο αντιτουρκισμός βαφτίζεται "αντιιμπεριαλισμός" και το κέρδισμα της εύνοιας των Μεγάλων για τις ελληνικές θέσεις ονομάζεται "σταθεροποίηση της ειρήνης". Το ΠΑΣΟΚ με τα ταξίδια Σημίτη-Πάγκαλου στην Ευρώπη και την Αμερική έχει εγκαταλείψει ακόμα και τα προσχήματα που τηρούσε παλιότερα.

Το ΚΚΕ, που διατηρεί όλη την αντιιμπεριαλιστική ρητορική ενάντια στο Μάαστριχτ και το ΝΑΤΟ, εμφανίστηκε στη Βουλή να κριτικάρει τον Πάγκαλο ότι δεν κινήθηκε πιο ενεργά για να απαιτήσει από το ΝΑΤΟ "να συνετίσει την Τουρκία"! Παράλληλα, στην Ευρωβουλή ψήφισε μαζί με όλους τους Ελληνες ευρωβουλευτές, υπέρ της "εγγύησης των εξωτερικών συνόρων της Ευρωπαϊκής Ενωσης", εκδηλώθηκε δηλαδή υπέρ της επιτάχυνσης της Κοινής Ευρωπαϊκής Πολιτικής Εξωτερικών και Αμυνας, που προβλέπει το Μάαστριχτ.

Εργάτες ενωμένοι

Η εργατική τάξη δεν μπορεί να στηρίξει τις ελπίδες της για διαφύλαξη της ειρήνης σε τέτοιες διαδικασίες. Οι αγωνιστές του σοσιαλισμού μέσα στο εργατικό κίνημα πρέπει να θυμήσουμε την αντιπολεμική παράδοση του Λένιν, του Λήμπνεχτ, του Πουλιόπουλου. Την επαναστατική πολιτική που σ' ένα αντιδραστικό πόλεμο, ξεκινάει από την αφετηρία ότι ο κύριος εχθρός βρίσκεται στην ίδια μας τη χώρα.

Την ανεργία και την ακρίβεια δεν την φέρνουν οι Τούρκοι, αλλά ο ΣΕΒ. Τα σκάνδαλα των ιδιωτικοποιήσεων και τις μίζες δεν τα έκαναν οι Τούρκοι, αλλά οι Περατικοί, οι Αργυροί, οι Μητσοτάκηδες. Το "τρελό" βοδινό και τα "κανιβαλικά" κοτόπουλα της Βοκτάς δεν μας τα χάρισαν οι Τούρκοι, αλλά οι "δικοί μας" έμποροι και βιομήχανοι του κυκλώματος τροφίμων. Τα ίδια αντιμετωπίζουν και οι εργαζόμενοι της Τουρκίας από τους "δικούς τους" καπιταλιστές. Η εργατική τάξη και στις δυο όχθες του Αιγαίου δεν έχει κανένα συμφέρον να ακολουθήσει τους πολεμοκάπηλους.

Η άρχουσα τάξη με τις φιλοδοξίες της και τις διεκδικήσεις της είναι ο εμπρηστής του πολέμου. Η αύξηση της στρατιωτικής θητείας, οι απαιτήσεις για στράτευση των γυναικών που ακούγονται ξανά, οι δαπάνες για εξοπλισμούς και για τα προνόμια χιλιάδων καραβανάδων, είναι οι καθημερινές συνέπειες της "ένοπλης διπλωματίας" εδώ και τώρα, πριν ακόμα φτάσουμε στο μακελειό μιας ανοιχτής σύρραξης.

Ο μόνος τρόπος να σταματήσουμε αυτόν τον κατήφορο είναι να οργανώσουμε τη μαζική πάλη ενάντια στις προετοιμασίες της "δικιάς μας" άρχουσας τάξης. Να απομονώσουμε τα γεράκια της πατριδοκαπηλείας που κραυγάζουν για πιο σκληρή στάση ενάντια στη Τουρκία. Καμμιά εμπιστοσύνη στη διπλωματία, της συνεργασίας με τον Κλίντον και την Ευρωπαϊκή Ενωση. Να γυρίσουν πίσω οι φαντάροι από τη Βοσνία. Να μειωθεί η θητεία και να κοπούν οι πολεμικές δαπάνες.

Κάθε μαζική κινητοποίηση σ' αυτά τα μέτωπα θα είναι και ένα επιπλέον μήνυμα για τους εργάτες όλων των Βαλκανίων ότι υπάρχει εναλλακτική λύση. Ότι οι εργάτες οπλισμένοι με τις ιδέες του σοσιαλιστικού διεθνισμού μπορούν να βάλουν τέρμα στην πολεμική απειλή ανατρέποντας αυτούς που τσακώνονται για να μοιράσουν και να ξαναμοιράσουν την περιοχή.

❑

Μια σειρά από τις πιο λαμπρές σελίδες του διεθνούς εργατικου κινήματος ειναι η αντιπολεμική πάλη στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ενας πόλεμος που έμελε να ειναι για την ανθρωπότητα ο πιο μεγάλος που γνωρισε μέχρι τότε Ολες οι χωρες της Ευρωπης ελαβαν μέρος σ' αυτόν και χωριστηκαν σε δυο μεγάλα στρατόπεδα. Από τη μια μεριά, οι δυνάμεις της Αντάτ (Εγκάρδια Συνεννόηση) όπου συμμετειχαν η Αγγλία, η Γαλλία, η Ρωσία, η Ιαπωνία, ΗΠΑ, Ιταλία και από την άλλη οι Κεντρικές Δυνάμεις, δηλαδή η Γερμανία η Αυστροουγγαρία, Βουλγαρια και η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Η Ελλάδα τάχτηκε με τη μεριά της Αντάτ.

Η τυπική αφορμή για το ξέσπασμα του πολέμου δόθηκε από την δολοφονία του διαδόχου της Αυστροουγγαρίας στο Σεράγεβο από ένα Σέρβο εθνικιστή, το καλοκαίρι του 1914. Στην πραγματικότητα ο Μεγάλος Πόλεμος δεν ήταν παρά η συνέχεια της οικονομικής και διπλωματικής σύγκρουσης που μαίνονταν όλα τα προηγούμενα χρόνια. Ο κόσμος έπρεπε να ξαναμοιραστεί και ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος ήταν ο τρόπος για να γίνει αυτό.

Στο τέλος του πολέμου 4 χρόνια μετά, η εργατική τάξη και οι αγρότες άφησαν 20.000.000 νεκρούς στα πεδία των μαχών και 50 000 000 τραυματίες και αναπηρους Για πρωτη φορά πάνω στα κορμιά των εργατων χρησιμοποιήθηκαν τα μέσα μαζικής καταστροφής, τανκς, πολυβόλα, αεροπλάνα, χημικά αέρια.

Ο φόρος αίματος που πλήρωσε η εργατικη τάξη ήταν τεράστιος, 100 000 γερμανοι φαντάροι νεκροί στη μάχη του Υπρ το 1916, 1 200.000 Γερμανοί, Αγγλοι και Γάλλοι στρατιώτες σκοτωθηκαν μέσα σε 3 μήνες στο Σομ το 1916. Εκατοντάδες νεκροι σωριαζονταν στα χαρακώματα για να κερδίσουν μερικές δεκάδες αχρηστα μέτρα γης.

Στις πόλεις η εργατική τάξη πλήρωνε και εκεί για τον πόλεμο. Απαγόρευση απεργιών και στρατιωτικοί κανόνες εργασίας σε όλους τους χώρους δουλειάς. Υπερεντατικοποίηση και αύξηση του ωραρίου με αποτέλεσμα στην Αγγλία τα θανατηφόρα εργατικά ατυχήματα να ανέβουν κατά 35%, ενώ στη Γερμανία έγιναν 112.257 εργατικά ατυχήματα στη διάρκεια του πόλεμου.

Την στιγμή που για τους εργάτες ο πόλεμος σήμαινε αίμα και δυστυχία, για τους καπιταλιστές σήμαινε συσσώρευση πλούτου.

Στη Γερμανία τα μερίσματα από μετοχές στις εταιρείες δέρματος και χημικών αυξήθηκαν κατά 90%. Στο πρώτο εξάμηνο του '18, οι Γερμανοι καπιταλιστές δήλωναν καθαρά κέρδη 10 δις μαρκα. Στην Αγγλία, τα κέρδη στον τομέα καουτσουκ ανέβηκαν 40 φορες στην τετραετια του πολέμου. Στις ΗΠΑ τα εσοδα από μετοχές αυξήθηκαν από 4 δις το 1914 σε 11 δις το 1917.

Αυτή η κατάσταση συσσώρευε θυμό και αγανάκτηση. Ετσι άρχισαν από το '16 οι πρώτες απεργίες, στην αρχή με οικονομικά αιτήματα ενώ στην συνέχεια κυριαρχούν το "κάτω ο πόλεμος", "θέλουμε ειρήνη". Η ίδια εικόνα υπαρχει και στον στρατό. Το 1917 εμφανιζονται μαζικές λιποταξίες στο ρωσικο και ιταλικό στρατό. Την ίδια χρονιά, ο γαλλικός στρατός σαρώνεται από ένα κύμα εξεγέρσεων και στάσεων.

Οταν ξεκίνησε ο πόλεμος κυρίαρχη πολιτική δύναμη μέσα στο εργατικό κίνημα ήταν τα Σοσιαλδημοκρατικά κόμματα της Β' Διεθνούς. Οι ηγεσίες όλων αυτών των κομμάτων είχαν δηλώσει την αντίθεσή τους στον πόλεμο. Χαρακτηριστικά το Γερμανικό Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα έλεγε:

"Οι άρχουσες τάξεις που σε καιρούς ειρήνης σας καταπιέζουν, σας περιφρονούν, σας εκμεταλλεύονται, θέλουν τώρα να σας χρησιμοποιήσουν σαν τροφή για τα κανόνια.

Παντού πρέπει να αντηχησει στα αυτια των κυβερνώντων η ιαχη. Δεν θέλουμε πόλεμο! Ζήτω η Διεθνής αδελφοτητα".

Η έλλειψη επαναστατικης στρατηγικής, έκανε τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, α-νικανα να αντιδράσουν στο ξεσπασμα του πολέμου. Οι αντιπολεμικές διακηρύξε.ς τους διαλύθηκαν αμέσως σαν χαρτοπόλε-μος. Αρχ.σαν να κατηγορούν τ.ς κυβερνη σε.ς των εχθρικών χωρων σαν υπευθυνες και να συντάσσονται με την κυρίαρχη τά-ξη της χωρας τους

Στις 4 Αυγουστου οι βουλευτές του SPD πρόδωσαν την εργατική τάξη ψηφιζοντας υπέρ των πολεμ.κών ε-ξοπλισμων της Γερμανιας. Ετσι εδωσαν το έναυσμα και στα υπόλο.πα σοσιαλδη-μοκρατικά κόμματα της Ευρώπης να κά-νουν το ίδιο. Αντί για κοινή αντιπολεμική δράση των εργατών σε όλες τ.ς χώρες, η σοσ.αλδημοκρατία έσυρε την εργατ.κή τάξη στο σφαγείο του πολέμου πίσω από το άρμα των "δικών της" καπιταλ.στών. Σ' όλη την Ευρώπη ψήφιζαν υπέρ των πολε-μικών δαπανών, καλούσαν τους εργάτες να υπομείνουν τις θυσίες που απαιτούσε η πολεμική προσπάθεια, ενώ σε κάποιες χώρες μπήκαν ακόμα και στις πολεμικές κυβερνήσεις.

Απέναντ. σ' αυτήν την ιστορική προδο-σία της σοσιαλδημοκρατίας, μια μικρή μει-οψηφία επαναστατών αντιστάθηκε. Η Ρό-ζα Λούξεμπουργκ, ηγετική φυσιογνωμία του SPD και ο Καρλ Λήμπνεχτ, ο μόνος σοσιαλ.στής βουλευτής που αρνήθηκε να ψηφίσει υπέρ των πολεμ.κών δαπανών στη γερμανική Βουλή, άρχισαν να οργα-νώνουν την αντιπολεμική προπαγάνδα στη Γερμανία. Στη Ρωσία ο Λένιν και ο. μπολσεβίκοι έκαναν το ίδιο. Σε κάθε ευρωπαϊκή χώρα, άρχισε να εμφανίζετα. μια μειοψηφία που αρνήθηκε τις εθνικιστι-κές κραυγές και προσπάθησε να παλέψε. ενάντια στον πόλεμο.

Οι δυνάμεις, όμως, των επαναστατών ήταν ακόμα μικρές. Οταν τον Σεπτέμβρη του '15 κάλεσαν σε αντιπολεμική Συνδ.ά-σκεψη στο Τσιμερβαλντ της Ελβετίας, μό-λις 38 αντιπρόσωποι μαζεύτηκαν εκπρο-σωπόντας μικρές οργανώσεις. Μόνη εξαί-ρεση η Ρωσία όπου οι δυναμεις των μπολ-σεβίκων ήταν καπως μεγαλυτερες.

Εναν χρόνο αργότερα, στη Συνδιάσκε-ψη του Κινταλ, τα πραγματα ήταν καλυτε-ρα.

Ο. επαναστάτες από την πρωτη στ.γμη παρά τις λιγοστές τους δυναμε.ς ειχαν πολύ καθαρή αναλυση κα. στάση απεναντ. στον πόλεμο

Ο Μπουχαρ.ν και ο Λενιν υποστηριζαν ότ. ο πόλεμος στην εποχή του ιμπερ.αλι-σμού δεν είναι ένα τυχαίο γεγονός, αλλά το αποτέλεσμα των καπιταλιστικών ανταγωνισμων. Οι οικονομικές συγκρούσεις να μετατρέπονται σε συγκρούσεις ανάμεσα στα κράτη, σε πολέμους.

Γι' αυτό ο Λένιν επέμενε ότι οι εργατες της κάθε χωρας δεν πρέπει να ακολουθή-σουν τη "δική τους" αστική τάξη στον πό-λεμο Αντίθετα, πρέπει να παλέψουν για την ηττα της, την ήττα δηλαδή των "δικών τους" καπιταλιστών. Για να γίνει αυτό χρειαζόταν μ.α εργατική εξέγερση για την ανατροπή των εμπόλεμων κυβερνή-σεων, χρειαζόταν μ.α σοσ.αλιστική επα-νάσταση. *"Να μετατρέψουμε τον ιμπερια-λιστικό πόλεμο σε εμφυλιο πόλεμο"* ήταν η θέση του Λένιν και των μπολσεβίκων ε-κεινη την περιοδο.

Ο Λέν.ν και οι μπολσεβίκοι καλούσαν τους σοσιαλιστές στις άλλες χώρες να ε-γκαταλείψουν τη ρεφορμ.στική Β' Διεθνή, και να δημιουργήσουν νέα επαναστατικά κόμματα και μια νέα κομμουνιστ.κή Διε-θνή.

Ο Λήμπνεχτ και η Λούξεμπουργκ στις αρχές του 1916 αποχώρησαν από το SPD και δημιούργησαν την "Ενωση του Σπάρ-τακου" που συσπείρωσε όλα τα επανα-στατικά στοιχεία από το παλιό κόμμα. Αρχισαν να οργανώνουν την αντιπολεμι-κή δράση πιο αποτελεσματικά.

Την Πρωτομαγιά του '16 οργάνωσαν αντιπολεμ.κή δ.αδήλωση στο Βερο-λίνο που συμμετείχαν πάνω από 10.000 εργάτες. Ο Λήμπνεχτ μετά το φο-βερό λογο που έβγαλε στη συγκέντρωση οδηγήθηκε στη φυλακή -που βρισκόταν και η Λούξεμπουργκ- με την κατηγορία της "εσχάτης προδοσίας". Στη Ρωσία οι μπολσεβίκοι βουλευτές στη Δούμα (ρώσι-κο κο.νοβούλιο) βρίσκονταν στη Σ.βηρία εξόρ.στοι γιατί αρνήθηκαν να ψηφίσουν τις πολεμικές δαπάνες, ενώ οι μπολσεβί-κο. εργάτες μέσα στα εργοστάσια ρίχτη-καν στην επαναστατική δράση, οργανώ-νοντας τις πρώτες δειλές κ.νητοποιήσεις που άρχισαν να εμφανίζοντα..

Πολύ γρήγορα, οι επαναστατικές ιδέες άρχισαν να αποκτούν μεγάλο ακροατήριο, ακριβώς γιατί ο πόλεμος έδειξε το αληθι-νό του πρόσωπο. Ο αρχικός ενθουσια-σμός για την "ηρωική επέλαση των 6 βδο-μάδων" έδωσε τη θέση του στη φρ.κη, το αιμα, τη δυστυχια.

Η αντιστροφη μ.έτρηση άρχισε. Τον Φλεβάρη του '17, στην Ρωσια οι εργάτες, ο. αγρότες και οι φαντάροι εξεγειρονται ζητώντας "ψωμ.-ειρήνη γη" και γκρεμί-ζουν τον Τσάρο

Οι μπολσεβ.κοι φαντάροι στο μέτωπο, οργανωνουν παράνομους πυρήνες, προ-παγανδιζοντας ενάντια στον πόλεμο και καλωντας του Ρωσους φαντάρους να στρέψουν τα όπλα ενάντια στους αξιωμα-τικούς τους. Χτιζονται σοβιέτ σε κάθε μο-νάδα

Τον Οκτώβρη του '17 εργάτες - αγρό-τες - φαντάροι έκαναν πραξη το συνθημα "Ολη η εξουσία στα Σοβιετ". Από τα πρώ-τα μέτρα της νεας εργατικής κυβερνησης ήταν το σταματημα του πολέμου μονομε-ρως.

Τα γεγονότα στη Ρωσια δ.νουν τερά-στια ώθηση στο κίνημα σε όλες τις εμπό-λεμες χώρες. Στην ίδια τη Γερμανια η ε-πανάσταση άνοιξε τα φτερά της. Τον Οκτωβρη του '18 ξέσπασαν μεγάλες αντι-πολεμικές διαδηλώσεις των εργατών και τον Νοέμβρη ξεσπά η Γερμανική Επανά-σταση.

Οι ναύτες στο Κίελο κα. το Βίλχεμσά-βεν αρνούνται να βρουν "ηρωικό θάνατο" σε μια απελπισμένη ναυμαχία με το αγ-γλικό στόλο. Το παράδειγμα των Ρώσων εργατών και φαντάρων φώτιζε τις καρ-διές των γερμανών αδελφών τους. Οι α-περγίες γενικεύονται, οι φαντάροι πετάνε τα όπλα τους και αρνούνται να πολεμή-σουν. Εργατικά Συμβούλ.α αρχίζουν να χτίζοντα. παντού.

Ο Κάιζερ αναγκάζεται να παραιτηθεί και δραπετεύει στην Ολλανδία που σύντο-μα τον ακολούθησε και η κυβέρνηση. Με-τά από λίγο έρχετα. η συνθηκολόγηση και το σταμάτημα του πολέμου. Στην πραγμα-τικότητα η Γερμανία βρίσκεται στα χέρ.α των εργατών. Η επαναστατική φλόγα που ξεκίνησε από τη Ρωσία το '17 και πέρασε στη Γερμανία το '18 απλώθηκε παντού.

Στην Αγγλία, τη Γαλλία, την Ιταλία, οι απεργίες και η αντιπολεμική διάθεση πολ-λαπλασιάζονται κατακόρυφα. Στην Αυστροουγγαρία γίνεται Γενική Απεργία και τον Οκτώβρη του '18 οι εργάτες της Βιέννης ανατρέπουν τον αυτοκράτορα και δίνουν την ανεξαρτησία στις καταπιεσμέ-νες εθνότητες. Στην Ουγγαρία το '19 γί-νετα. επανάσταση και οι εργάτες παίρ-νουν την εξουσία. Την ίδια χρονιά η εργα-τική τάξη της Ιταλίας κατέλαβε όλα τα ερ-γοστάσια στην βιομηχανική ζωνη του βορ-ρά και για 2 χρόνια τα κράτησε κάτω από τον έλεγχό της.

Αυτό που ξεκίνησε σαν ένα μεγάλο σφαγειο για τους εργάτες τελείωσε με ε-παναστάσεις. Αυτός είναι και σημερα ο τρόπος για να τερματίσουμε τους άδικους πολέμους που ξεσπάνε σε καθε γωνιά του πλανητη

Τάσος Αναστασιάδης

Οι εξεγέρσεις στις φυλακές

Οι υποσχέσεις του Βενιζέλου για ανθρώπινες φυλακές ανήκουν στο παρελθόν. Το νομοσχέδιο που συζητιέται δεν αλλάζει τίποτα. Ο *Γιώργος Ράγκος* περιγράφει τις απάνθρωπες συνθήκες που επικρατούν και που είναι η αιτία των εξεγέρσεων.

Τι αλλάζει στο σωφρονιστικό σύστημα με το νομοσχέδιο που ετοίμασε ο Βενιζέλος τις μέρες της μεγάλης εξέγερσης στις φυλακές; Τότε ο υπουργός μοίραζε υποσχέσεις ότι το νομοσχέδιο θα άνοιγε το δρόμο για την αποσυμφόρηση των φυλακών και για την βελτίωση της ζωής των κρατουμένων. Οι φυλακισμένοι, έλεγε, μπορούσαν να γυρίσουν ήσυχοι στα κελιά τους, αφού η κυβέρνηση αναγνώριζε ότι τα αιτήματά τους ήταν "δίκαια και θεμιτά".

Οπως γίνεται κάθε φορά έτσι και τώρα το υπουργείο Διακαιοσύνης τους κοροΐδευε.

Στο κείμενο που βγήκε στη δημοσιότητα, οι ευεργετικές διατάξεις για τους φυλακισμένους δίνονται με το σταγονόμετρο ενώ το νομοσχέδιο δεν κόβει ούτε μια σπιθαμή από τον αέρα που έδωσε ο Μητσοτάκης στην κλίκα του Κόκκινου να μοιράζει εξοντωτικές ποινές με το τσουβάλι.

Το ίδιο το υπουργείο εκτιμάει ότι θα αποφυλακιστούν όλοι και όλοι 800 κρατούμενοι. Οι "υπεράριθμοι" στις φυλακές ξεπερνάνε σήμερα τους 2600!

Αποφυλακίζονται όσοι είναι προφυλακισμένοι για πλημμελήματα. Οσοι έχουν καταδικαστεί σε ποινές κάτω των δυο χρόνων. Οσοι έχουν καταδικαστεί σε ποινές μικρότερες από 5 χρόνια, έχουν εκτισει τα 2/5 της ποινής τους και μπορούν να εξαγοράσουν τα υπόλοιπα

Το νομοσχέδιο δεν προβλέπει καμιά ευεργετική διάταξη για τους 2 209 τοξικομανείς που σαπίζουν στη φυλακή, ενω για τους ισοβίτες η αποφυλάκιση θα ισχύει αν είναι παραπάνω από 70 ετών και έχουν ήδη κάτσει πάνω από 16 χρόνια στη φυλακή! Το ΠΑΣΟΚ δείχνει ότι υπολογίζει περισσότερο τις αντιδράσεις της Ψαρούδα-Μπενάκη, του Ανδρεουλάκου, του Παπαδόγγονα, του Καρατζαφέρη και όλου του ακροδεξιού συρφετού της ΝΔ, που μιλάνε μόνιμα για "εγκληματίες των φυλακών", από τις ανάγκες χιλιάδων ανθρώπων που με τον ένα ή άλλο τρόπο έχουν βρεθεί στις φυλακές.

Το νομοσχέδιο έρχεται μετά το κύμα των εξεγέρσεων που απ' την Πάτρα και την Κέρκυρα απλώθηκε σ' όλες τις επαρχιακές φυλακές.

Τότε η κυβέρνηση, η αξιωματική αντιπολίτευση και όλα σχεδόν τα ΜΜΕ συμφωνούσαν ότι πίσω από αυτές τις εξεγέρσεις κρύβονταν "οργανωμένα σχέδια απόδρασης των φυλακισμένων" ή ότι υποκεινούνταί "από μερικούς γνωστούς ισοβίτες" που διεκδικούν τον έλεγχο των φυλακών. Ο υπουργός Δικαιοσύνης, μάλιστα, άφηνε υπονοούμενα ότι οι εξεγέρσεις είχαν σαν στόχο να υπονομεύσουν τον ίδιο και το έργο του στο υπουργείο, για εσωκομματικά συμφέροντα.

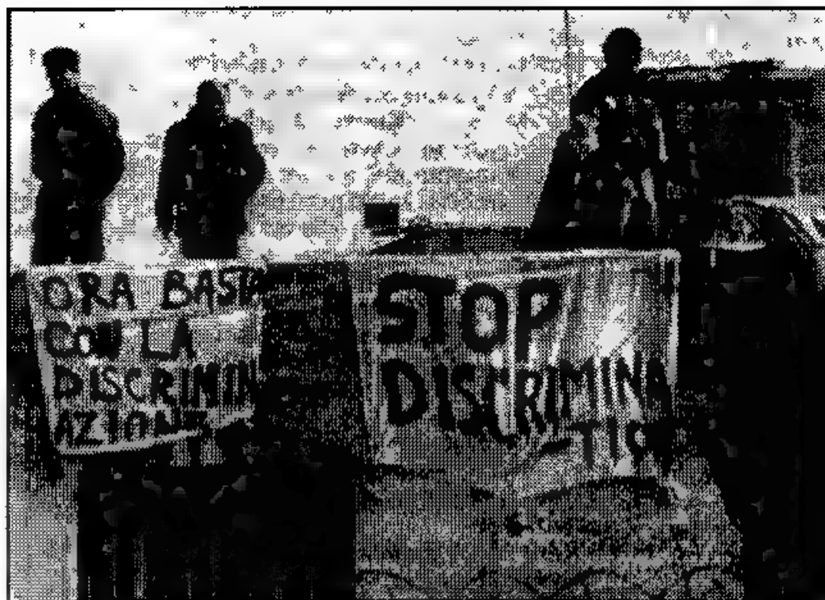
Είναι γελοία να προσπαθεί κανείς να εξηγήσει τις εξεγέρσεις των κρατουμένων με τέτοια σενάρια. Οι εξεγέρσεις στις φυλακές δεν είναι δωρεάν. Οι κρατούμενοι ξέρουν πολύ καλά ότι αυτό που ακολουθεί όταν τελειώνει μια εξέγερση είναι η "ρεβάνς" από τη μεριά της διοίκησης των φυλακών και της αστυνομίας. Τον "κίνδυνο απόδρασης" τον χρησιμοποιούσαν τα κανάλια για αποπροσανατολισμό του κόσμου. Το ίδιο κάνανε και με τους Αλβανούς. Ομως, όλοι είδαμε Ελληνες και Αλβανούς κρατούμενους να είναι μαζί έχοντας πανό που έγραφαν "ίση μεταχείριση" και "είμαστε ενωμένοι".

Το ότι είχαμε αυτές τις μεγάλες εξεγέρσεις είναι το αποτέλεσμα της απανθρωπιάς της "δικαιοσύνης" και του "σωφρονιστικού συστήματος".

Αυτή την στιγμή στις φυλακές βρίσκονται 5.927 κρατούμενοι ενώ επίσημα χωράνε 4.300! Σε μερικές φυλακές, όπως αυτές της Κέρκυρας, της Πάτρας, των Διαβατών Θεσσαλονίκης ή του Κορυδαλλού η κατάσταση είναι κυριολεκτικά αφόρητη αφού οι κρατούμενοι είναι διπλάσιοι από την χωρητικότητα των φυλακών. Σ' αυτές τις φυλακές, κάθε χώρος έχει μετατραπεί σε κελιά για να χωρέσουν οι κρατούμενοι. Να πώς περιγράφει ένας κρατούμενος από τις φυλακές της Κέρκυρας την κατάσταση: "*Δεκαπέντε σ' ένα κελί. Τουαλέτα μια, κατούρημα με σειρά προτεραιότητας, για να περπατήσεις δέκα βήματα πρέπει να περάσεις πάνω από τα κρεβάτια των άλλων*" (Κ. Ελευθεροτυπία 10/3).

Ο αριθμός των φυλακισμένων αυξάνεται με εκπληκτικούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια. Τα δικαστήρια στέλνουν στη φυλακή με βαριές ποινές όλο και περισσότερους στο όνομα της "πάταξης της εγκληματικότητας" Ποιας εγκληματικότητας, όμως;

Το ίδιο το υπουργείο Δημόσιας Τάξης παραδέχεται όχι μόνο ότι "η Ελλάδα βρίσκεται στην τελευταία θέση στους πίνακες της εγκληματικότητας" αλλά και ότι στην πλειοψηφία τους τα "εγκλήματα"

Από τις πρόσφατες εξεγέρσεις. Τα δύο πανό γράφουν "Ώρα να σταματήσουν οι διακρίσεις"

αυτά δεν ειναι παρα μικροκλοπές και μικροδιαρήξεις. Αυτό όμως δεν εμποδίζει τους δικαστές να στέλνουν εκατοντάδες στις φυλακές, κυριολεκτικά γιατί έκλεψαν ένα καρβέλι ψωμί.

Μεταξύ 1991 και 1995 η εγκληματικότητα αυξήθηκε κατά 4.5% αλλά ο αριθμός των φυλακισμένων κατά 30%!

Το ένα τρίτο, δηλαδή 2000 περίπου κρατούμενοι είναι προφυλακισμένοι, χωρις δίκη και πολλοί απ' αυτους και πάνω από το 18μηνο που οριζε ο νόμος σαν ανώτατο όριο προφυλάκισης. Ενας σημαντικός αριθμός κρατούμενων (585) έχει εξαγοράσιμη ποινή αλλά βρίσκεται στη φυλακή γιατι δεν έχει χρήματα να πληρώσει για να βγει έξω. Από τους φυλακισμένους μόλις το 11% κατηγορείται για ανθρωποκτονίες, ενώ το 36% (2.209) για χρήση ναρκωτικών και το 20% για ληστείες και απάτες. Ακόμα και τα στοιχεία που αφορούν τους αλλοδαπούς -κυρίως Αλβανούς- είναι αποκαλυπτικά. Το 1995 έγιναν 6.659 συλλήψεις από αυτές οι 4.500 ήταν για παράβαση του ρατσιστικού νόμου της ΝΔ "περί αλλοδαπών", και οι 1.200 ήταν για μικροαδικήματα ή επειδή καιμόντουσαν στους δρόμους.

Στην πραγματικότητα η πολιτική της σκληρής καταστολής και του γεμίσματος των φυλακών, που εγκαινίασε η ΝΔ, είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα της άγριας λιτότητας, της ανεργίας και του ρατσισμού. Η ταξική σύνθεση των φυλακισμένων είναι αποκαλυπτική.

Το 70% των φυλακισμένων είναι εργάτες ή αγρότες ή μικροπωλητές, ενώ το 10% άνεργοι, άστεγοι ή άτομα με ψυχικά προβλήματα. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Σύμφωνα με μια έκθεση του Εθνικού Ιδρύματος Κοινωνικών Ερευνών με τίτλο: "Η Απονομή Δικαιοσύνης στην Ελλάδα" αναφέρει τα αυτονόητα:

"... οι κατώτερες κοινωνικά τάξεις είναι πιο εκτεθειμένες απέναντι στην αστυνομία. Οι νυχτερινές περίπολοι της αστυνομίας συλλαμβάνουν άτομα για διαρήξεις και κλοπές και όχι για πλαστογραφίες και οικονομικά εγκλήματα που είναι η κύρια μορφή της εγκληματικότητας των ανωτέρων τάξεων... οι ανώτερες τάξεις αθωώνονται στο δικαστήριο κατά ποσοστό 61,2% ενώ οι κατωτερες καταδικάζονται σε ποσοστό 69%".

Την στιγμή που οι φυλακές γεμίζουν με εργάτες, οι πραγματικοί εγκληματιες βρίσκονται έξω. Είναι οι διάφοροι Αργυροι που πήραν δώρα από τη ΝΔ "προβληματικά" εργοστάσια, τα καταληστεύσανε γεμίζοντας τους προσωπικους τους λογαριασμους στις τράπεζες και υστερα τα κλείσανε πετώντας χιλιάδες εργάτες στο δρόμο. Είναι οι διάφοροι Λάτσηδες που δολοφονούν τους εργάτες που δουλεύουν χωρίς καμμιά ασφάλεια στα εργοστάσιά τους και ύστερα βαπτίζουν τα εγκλήματά τους σαν "εργατικά ατυχήματα". Είναι οι διάφοροι Βαρδινογιάννηδες που βουλιάζουν τα σαπιοκάραβά τους για να εισπράξουν την ασφάλεια στέλνοντας στο θάνατο χιλιάδες ναυτεργάτες. Είναι όλοι οι καπιταλιστές που καταληστεύουν τα ασφαλιστικά ταμεία των εργαζόμενων που κάνουν κομπίνες δισεκατομμυρίων στο Χρηματιστήριο, που φοροδιαφεύγουν προκλητικά. Ολοι αυτοί όχι μόνο δεν κινδυνεύουν να πάνε φυλακή, αλλά αντίθετα κυκλοφορούν μαζί με τους υπουργούς και την ηγεσία της δικαιοσύνης σε διάφορες δεξιώσεις.

Αλλά ακόμα και αν κάποιος από αυτούς πέσει στα χέρια της δικαιοσύνης υπάρχουν οι διάφοροι "ικανοί" δικηγόροι τύπου Λυκουρέζου, Κατσαντώνη ή Κούγια που φροντίζουν να τους αθωώσουν, έναντι αδράς αμοιβής, αφού και οι ίδιοι είναι κομμάτι αυτού του μηχανισμού που αφήνει τους καπιταλιστές ατιμώρητους.

Η κορυφή της δικαιοσύνης είναι ο Κόκκινος και η κλικα του. Αυτοί που έχουν το θράσος να χαρισουν στον Γλύξμπουργκ παλάτια, να αυτοεξαιρεθούν από τη φορολογία, να βαπτιζουν "αντισυνταγματικό" κάθε νομοσχέδιο που κάνει έστω κάποια μικρά βήματα ή θίγει τις εξουσίες τους, να βγάζουν κάθε απεργια παράνομη, να βάζουν στη φυλακή απεργούς. Είναι ο Κόκκινος που εν μέσω των εξεγέρσεων ζητούσε *"να μην υπάρχουν ελαφρυντικές διατάξεις για αποφυλακίσεις γιατί έτσι φαλκιδεύονται οι σκοποί της πρόληψης των εγκλημάτων".* Αυτή είναι η δικαιοσύνη των καπιταλιστών. Είναι μια δικαιοσύνη ταξική, από την οποία η εργατική τάξη δεν έχει να περιμένει τίποτα.

Αντίθετα, η εργατική τάξη θα πρέπει να συμπαρασταθεί στον αγώνα των φυλακισμένων. Οι φυλακισμένοι είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία το πιο κτυπημένο από τη λιτότητα και την ανεργία κομμάτι της εργατικής τάξης. Οι συνεχείς εξεγέρσεις στις φυλακές ανάγκασαν τον Βενιζέλο να θεωρήσει τα αιτήματα των φυλακισμένων "δίκαια και θεμιτά". Ο ίδιος υπόσχεται ότι θα αλλάξει την κατάσταση στις φυλακές με το καινούργιο νομοσχέδιο που θα φέρει στη Βουλή. Οι όποιες αλλαγές γίνουν που θα βελτιώνουν τη ζωή των φυλακισμένων και θα αδειάσουν κάπως τις φυλακές θα είναι θετικές, αλλά δεν πρόκειται να λύσουν το πρόβλημα. Κατ' αρχήν την ίδια αλλαγή υποσχόταν και το ΠΑΣΟΚ το 1993 αλλά αντί να αλλάξει την κατάσταση στις φυλακές αναγκάστηκε να αλλάξει τον Κουβελάκη από υπουργό Δικαιοσύνης για να μην συγκρουστεί με την παρέα του Κόκκινου.

Αυτό που χρειάζεται δεν είναι μόνο "ευεργετικές διατάξεις" για τους φυλακισμένους με το σταγονόμετρο, αλλά η πάλη της εργατικής τάξης ενάντια στις πραγματικές αιτιες που γεμίζουν τις φυλακές. Η εργατική τάξη μπορεί να κλείσει τελείως τις φυλακες όταν η ίδια πάρει την εξουσία και οργανώσει την κοινωνια και τη ζωή της με βάση τις ανάγκες της

Ανοιχτά σύνορα για τους μετανάστες

Ως πότε θα συνεχίζεται το καθεστώς του "λαθρο"μετανάστη που δημιούργησε η ΝΔ με τους ρατσιστικούς νόμους της; Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διστάζει και ο Γιάννης Σηφακάκης εξηγεί τα καθήκοντα των σοσιαλιστών στην πάλη ενάντια στο ρατσισμό.

Την Κυριακή 17 Μάρτη, πάνω από 2.000 άτομα γέμισαν μια αλάνα στα Ανω Λιόσια συμμετέχοντας σε μια μεγάλη συναυλία διαμαρτυρίας ενάντια στις ρατσιστικές επιθέσεις της αστυνομίας στους καταυλισμούς των τσιγγάνων στον Ασπρόπυργο. Η συναυλία έγινε με την υποστήριξη της ΓΣΕΕ, της ΟΤΟΕ, της ΕΙΝΑΠ, του Εργατικού Κέντρου Πειραιά, ενώ διαβάστηκε και ψήφισμα συμπαράστασης που αποφάσισαν στη συνέλευσή τους οι καθηγητές της Γ' ΕΛΜΕ Δυτικής Αττικής.

Δυο βδομάδες αργότερα, 500 περίπου μετανάστες από 13 κοινότητες μεταναστών που ζουν στην Ελλάδα συγκεντρώθηκαν στο Πολυτεχνείο για να προβάλουν τις άθλιες συνθήκες που ζουν και να απαιτήσουν την άμεση νομιμοποίησή τους.

Το ίδιο αίτημα για νομιμοποιηση πρόβαλαν και δεκάδες μετανάστριες από τις Φιλιππίνες στη συγκέντρωση της ΓΣΕΕ για την Παγκόσμια Μέρα της Γυναίκας, στην οποία συμμετείχαν με τους άντρες και τα παιδιά τους.

Αυτές οι εικόνες δείχνουν γιά άλλη μια φορά τη διαθεση που υπάρχει για να παλευτούν οι διακρίσεις σε βάρος των μεταναστων.

Κι όμως, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ διαρκώς αναβάλει τη νομ.μοποιηση των μεταναστων. Το τελευτα.ο άρθρο του νομοσχέδιου για την ανεργία που έδωσε πρόσφατα στη δημοσιότητα το υπουργείο Εργασίας, προβλέπει μια χρονοβόρα διαδικασία έκδοσης κάποιων διαταγμάτων που θα επιτρέπουν, στο ...άγνωστο μέλλον, την απόκτηση "κάρτας παραμονής" και όχι τη νομιμοποίηση των μεταναστών. Αρχικά η κάρτα αυτή θα ισχύσει μονάχα για 2-6 μήνες. Μια πολύ μικρή μειοψηφία μπορεί να πάρει κάρτα διαρκείας 1-3 χρόνων κάτω από πάρα πολλές προϋποθέσεις.

Ετσι, οι διακηρύξεις για *"πολιτική βούληση της κυβέρνησης να μην οδηγηθούμε ως χώρα σε ρατσιστικές λογικές μαζικής αποπομπής αλλοδαπών"* περνάνε σε δεύτερη μοίρα και η έμφαση πέφτει στο να μην *"ανεχτούμε άλλο την άναρχη και επικίνδυνη παρουσία στη χώρα απροσδιόριστων και μη καταγεγραμμένων εκατοντάδων χιλιάδων αλλοδαπών"*.

Στην πραγματικότητα, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ συμβιβάζεται με τις ρατσιστικές απόψεις που χρεώνουν την ανεργία στους "ξένους" εργάτες. Δεν τολμάει να συγκρουστεί με τα κυκλώματα που εκμεταλλεύονται την "παρανομία" των μεταναστών (εργοδότες, αστυνομία, εκκλησιαστικές οργανώσεις κλπ), ούτε να ξηλώσει το ρατσιστικό νόμο 1975/91 της ΝΔ, που μετέτρεψε τους περισσότερους μετανάστες σε "λαθραίους".

Διάσπαση

Σύμφωνα με το νόμο της ΝΔ, θεωρήθηκε αδίκημα η εργασία μετανάστη χωρίς σχετική άδεια, απαγορεύτηκε σ' αυτούς που ζουν νόμιμα στην Ελλάδα να φέρουν τα παιδιά τους, αν αυτά είναι πάνω από 21 ετών, μπήκαν περιορισμοί στο χρόνο παραμονής και στον τρόπο διαμονής τόσο για τους εργαζόμενους, όσο και για τους φοιτητές. Θεσπίστηκε, τέλος, η διαδικασία της απέλασης και φτιάχτηκαν "ειδικά σώματα συνόρων" για να κυνηγάνε τους "λαθρομετανάστες".

Με βάση αυτόν το νόμο τα τελευταία 5 χρόνια έχουν γίνει πάνω από 1 εκατομμύριο απελάσεις και δεκάδες δολοφονίες στα σύνορα!

Οι περισσότεροι μετανάστες αναγκάστηκαν να δουλεύουν με άθλιες συνθήκες στις πιο κακοπληρωμένες και βρόμικες εποχικές δουλειές, χωρίς το κράτος να έχει ξοδέψει δραχμή για το κόστος ανατροφής και εκπαίδευσής τους. Συχνά, επίσης, πάνω στις πλάτες τους παίχτηκαν βρόμικα διπλωματικά παιχνίδια με την Αλβανική κυβέρνηση.

Την ίδια στιγμή που χτύπαγε τους μετανάστες η ΝΔ προσπάθησε να αξιοποιήσε. τα ρατσιστικά επιχειρήματα για να περάσει πιό εύκολα τα αντεργατικά της μέ-

τρα. Την ίδια ώρα που ο Μητσοτάκης απέλυε τους εργαζόμενους της ΕΑΣ και μετέτρεπε το Λαύριο και την Σύρο σε ερήμους ανεργίας, εφημερίδες και κανάλια προσπαθούσαν να μας πείσουν ότι για την ανεργία φταίνε οι "ξένοι που μας παίρνουν τις δουλιές".

Η πηγή του ρατσισμού λοιπόν, δεν είναι "η φύση του ανθρώπου" αλλά οι καπιταλιστές και τα συμφέροντά τους. Ο ρατσισμός άρχισε να χρησιμοποιείται από τα αφεντικά την περίοδο της αυγής του καπιταλισμού, σαν μια ιδεολογία που δικαιολογούσε την εκμετάλλευση της εργασίας των σκλάβων από την Αφρική. Σήμερα, ο ρατσισμός είναι το κατεξοχήν πολιτικό μέσο με το οποίο οι καπιταλιστές προσπαθούν να διασπάσουν την ενότητα της εργατικής τάξης.

Ο Μαρξ, πριν από 150 χρόνια, καταλαβαίνοντας πως οι ρατσιστικοί διαχωρισμοί εξασθενούσαν συνολικά την εργατική τάξη, έγραφε σχετικά με τον ανταγωνισμό ανάμεσα στους Αγγλους και τους Ιρλανδούς προλετάριους:

"Ο μέσος Αγγλος εργάτης μισεί τον Ιρλανδό εργάτη γιατί τον θεωρεί σαν ένα ανταγωνιστή που μειώνει το βιοτικό του επίπεδο. Σε σχέση με τον Ιρλανδό εργάτη αισθάνεται ότι είναι μέλος του κυρίαρχου έθνους... Αυτός ο ανταγωνισμός διατηρείται τεχνητά στη ζωή και ενισχύεται από τον τύπο, τον κλήρο, κοντολογής με όλους τους τρόπους που έχει στη διάθεσή της η άρχουσα τάξη. Αυτός ο ανταγωνισμός είναι το μυστικό της αδυναμίας της αγγλικής εργατικής τάξης, παρά την οργάνωσή της. Είναι το μυστικό μέσω του οποίου η αστική τάξη διατηρείται στην εξουσία της. Κι αυτό το γνωρίζει απόλυτα".

Νομιμοποίηση και ανοιχτά σύνορα

Το πρώτο βήμα για να μην μπορούν οι καπιταλιστές και οι κυβερνήσεις τους να περνάνε τέτοιους διαχωρισμούς ανάμεσα σε "ντόπιους" και "ξένους" πρέπει να είναι η κατάργηση του ρατσιστικού νόμου 1975 της Νέας Δημοκρατίας.

Μαζί με την κατάργηση του νόμου, πρέπει να παλέψουμε και για την νομιμοποίηση και την ελευθερία κίνησης όλων των μεταναστών χωρίς προυποθέσεις, πρέπει να παλέψουμε για ανοιχτά σύνορα για όλους τους μετανάστες.

Η νομιμοποίηση μπορεί να βάλει τέλος στην εκμετάλλευση των μεταναστών από τα κυκλώματα που κερδοσκοπούν πάνω στη δυστυχία τους και να αυξήσει την αυτοπεποίθησή τους να οργανώνονται στα σωματεία μαζί με τους άλλους εργάτες.

Το αιτημα για νομιμοποίηση έχουν υιοθετήσει η ΓΣΕΕ, το ΕΚΑ και πολλά άλλα σωματεία. Παρόλα αυτά, η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ καθυστερεί απαράδεκτα να υιοθετήσει αμέσως και χωρίς καμιά προυπόθεση αυτό το αίτημα.

Εκτός απ' τη νομιμοποίηση όμως, η ΓΣΕΕ προτείνει και την παραπέρα θωράκιση των συνόρων για την αποτροπή της εισόδου νέων μεταναστών. Το ΕΚΑ, επίσης προτείνει τη δημιουργία μιας επιτροπής από τα συνδικάτα, το κράτος και τους εργοδότες που θα κρίνει με βάση "τις ανάγκες της εθνικής οικονομίας" πόσοι μετανάστες μπορούν να έρχονται.

Τα επιχειρήματα αυτά της ΓΣΕΕ και του ΕΚΑ, ότι οι έλεγχοι στα σύνορα μειώνουν τους "λαθραίους" και άρα και τον ρατσισμό, δεν είναι σωστά. Θεωρούν ότι ο ρατσισμός προκαλείται απ' την είσοδο νέων μεταναστών και όχι απ' το σύστημα. Επιπλέον, ξεχνάνε ότι οι σκληρότεροι έλεγχοι οδηγούν σε αύξηση και όχι μείωση του ρατσισμού. Στη Γερμανία οι επιθέσεις των Ναζί ενάντια στους μετανάστες αυξήθηκαν μετά το 1993, όταν ψηφίστηκε νόμος που εισήγαγε σκληρότερους ελέγχους στα σύνορα.

Το επιχείρημα επίσης "να έρχονται μόνο όσοι αντέχει η οικονομία", ξεχνάει ότι το τι έχει ανάγκη η "εθνική μας οικονομία" στην πράξη σημαίνει τι έχουν ανάγκη οι καπιταλιστές για να εξασφαλίσουν τα κέρδη τους. Μονάχα όταν οι εργάτες πάρουν στα χέρια τους την παραγωγή και ολόκληρη την κοινωνία, μπορούν να σχεδιάζουν τις πραγματικές τους ανάγκες.

Γι' αυτό κάνει λάθος το Συνδικάτο Οικοδόμων όταν διεκδικεί να μην προσληφθεί κανένας Ασιάτης εργάτης στα έργα του αεροδρόμιου των Σπάτων. Ενώ παλιότερα οργάνωνε περιοδείες στα γιαπιά για να γράψει τους Πολωνούς -"νόμιμους" ή "παράνομους"- στο σωματείο, τώρα οργανώνει περιοδείες μαζί με την αστυνομία για να συλλαμβάνει τους εργοδότες που απασχολούν παράνομα μετανάστες. Στην πράξη οι εργοδότες βγαίνουν λάδ. κα. οι μετανάστες καταληγουν στη φυλακή ή απελαύνονται...

Ενότητα των εργατών

Το ΠΑΣΟΚ, όπως και όλα τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, στα λόγια καταγγέλουν το ρατσισμό. Στην πράξη, όμως, δεν κάνουν τίποτα, αφού θεωρούν ότι οι μετανάστες αποτελούν "πρόβλημα που απειλεί τις αγορές εργασίας όλων σχεδόν των ευρωπαικών κρατών".

Αρκετοί υποστηρίζουν ότι αντίστοιχες απόψεις κουβαλάνε και οι εργάτες. Γι' αυτό και θεωρούν ότι ο ρατσισμός δεν μπορεί να σπάσει μέσα από τη δράση των εργατών, αλλά μέσα από την "αλλαγή της νοοτροπίας του κάθε πολίτη".

Αυτές οι απόψεις είναι λαθεμένες. Ο καπιταλισμός σπρώχνει τους εργάτες στον ανταγωνισμό, τους σπρώχνει όμως ταυτόχρονα να δουλεύουν μαζί. Οι κοινές συνθήκες εκμετάλλευσης των εργατών, δημιουργούν την ανάγκη για κοινή πάλη ενάντια στο κεφάλαιο. Μέσα σ' αυτή την πάλη είναι που αλλάζουν οι ιδέες των εργατών και σπάνε οι ρατσιστικές προκαταλήψεις.

Υπάρχουν πάρα πολλά παραδείγματα που δείχνουν αυτή τη δυνατότητα, απ'

Διαδήλωση μεταναστριών στις 8 Μάρτη

Από τη συναυλία ενάντια στο ρατσισμό στα Λιόσια

την αυγή του εργατικού κινήματος, στην Ελλάδα, μέχρι σήμερα.

Η πρώτη σοσιαλιστική οργάνωση στην Ελλάδα, η Φεντερασιόν της Θεσσαλονίκης φτιάχτηκε από έναν Εβραίο σοσιαλιστή, τον Αβραάμ Μπεναρόγια και συσπείρωσε χιλιάδες εβραίους, τούρκους, έλληνες, βούλγαρους και μακεδόνες εργάτες. Η πρώτη απεργία στη Μεταπολίτευση το 1974, έγινε στο εργοστάσιο της Νάσιοναλ Καν με τη συμμετοχή ελλήνων και πακιστανών εργατών.

Οταν ξεκίνησαν οι πρώτες επιθέσεις των ΜΑΤ ενάντια στους μετανάστες από την Αλβανία στην πιάτσα των οικοδόμων στην Ομόνοια, ο κόσμος αντέδρασε και το Συνδικάτο Οικοδόμων κατάγγειλε αυτή την επίθεση.

Πριν ενάμισυ χρόνο περίπου, το σωματείο των εργαζόμενων στο νοσοκομείο του Διδυμότειχου έβγαλε απόφαση που καλούσε τη ΓΣΕΕ και τα συνδικάτα να μαζέψουν λεφτά για τεχνητά μέλη για Ρουμάνους και Λευκορώσους μετανάστες που, προσπαθώντας να μπουν στην Ελλάδα, έπεσαν σε ναρκοπέδιο.

Πέρσι το καλοκαίρι, οι εργάτες από τις Φιλιππίνες που δούλευαν στην Αλεξάντερ Φάσιον κέρδισαν τη συμπαράσταση των εργατριών της Σεξαπήλ, καθώς και άλλων εργαζόμενων και συνδικάτων, συμμετέχοντας σε κοινούς αγώνες. Πριν 2 μήνες, υπήρξε μαζική κατακραυγή του κόσμου, ενάντια στη ρατσιστική επιδρομή των ΕΚΑΜ στον Ασπρόπυργο.

Οι εργάτες λοιπόν είναι αυτοί που μέσα από τα συνδικάτα τους έχουν τη δύναμη ν' αναγκάσουν τις κυβερνήσεις ν' αποσύρουν τους ρατσιστικούς νόμους. Είναι αυτοί που παλεύουν ενάντια στη λιτότητα, στην ανεργία, στο κόψιμο των κοινωνικών δαπανών, τις συνθήκες δηλαδή που θρέφουν καθημερινά το ρατσισμό.

Τέλος, η εργατική τάξη είναι αυτή που μπορεί να απαλλάξει οριστικά την κοινωνία απ' το ρατσισμό. Ανατρέποντας το καπιταλιστικό σύστημα που τον γεννάει και χτίζοντας μια νέα σοσιαλιστική κοινωνία.

Οι μετανάστες αποτελούν ένα ολόκληρο κομμάτι της εργατικής τάξης. Η πολύτιμη δύναμή τους μπορεί να προστεθεί σ'αυτήν των υπόλοιπων εργαζόμενων. Κι αυτό μπορεί να γίνει, αν τα πιο δυνατά συνδικάτα κάνουν το πρώτο βήμα και αρχίσουν να οργανώνουν τους μετανάστες στα σωματεία. Αν υποχρεώσουμε τις συνδικαλιστικές ηγεσίες να ανοίξουν -όχι μονάχα στα λόγια αλλά και στην πράξη- την πάλη ενάντια στο ρατσισμό.

Ευρώπη Φρούριο

Οσοι αντιρατσιστές υποτιμάνε την οργανωμένη εργατική τάξη, συνήθως καταλήγουν να προβάλλουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μεταναστών (τα τραγούδια, τον πολιτισμό τους κλπ), πιστεύοντας ότι μ' αυτόν τον τρόπο οι μετανάστες θα "ευαισθητοποιήσουν την υπόλοιπη κοινωνία".

Οι μετανάστες, όμως, δεν αποτελούν κάποιο ιδιαίτερο φολκλόρ. Οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι γεμάτοι εμπειρίες αγώνων απ' τις χώρες που έρχονται.

Οι μετανάστες απ' τις Φιλιππίνες, που από την πρώτη στιγμή που ήρθαν στην Ελλάδα οργανώθηκαν και συμμετείχαν σε κοινούς αγώνες, είναι από τα πιο δυνατά κομάτια μεταναστών και έχουν κερδίσει την εμπιστοσύνη των συναδέλφων τους. Στο εργοστάσιο της Αλεξάντερ Φάσιον στη Κω, 4 στα 7 μέλη της διοίκησης του σωματείου ήταν Φιλιππινέζοι.

Θεωρούν πολλοί, ότι η πάλη μέσα από την Ευρωπαική Ενωση και τους θεσμούς της, είναι πιο αποτελεσματική αφού ξεπερνάει την "υπανάπτυξη" των Βαλκανίων που είναι υπεύθυνη για το ρατσισμό.

Η αναπτυγμένη Ευρώπη όμως -που μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξαναχτίστηκε κυριολεκτικά πάνω στις πλάτες χιλιάδων μεταναστών- μετατρέπεται σήμερα σε ένα απόρθητο φρούριο. Ενα φρούριο ενάντια σε χιλιάδες ανθρώπους που αναγκάζονται να μεταναστεύσουν για να γλυτώσουν από τους πολέμους, τις στρατιωτικές δικτατορίες, τη φτώχεια και την πείνα που προκαλούν οι ίδιοι οι καπιταλιστές με τις επεμβάσεις τους.

Με βάση τους διάφορους νόμους και συνθήκες (Σένγκεν, Σύμβαση του Δουβλίνου κλπ) που έχουν κατά καιρούς ψηφίσει οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, 61 εκατομμύρια μετανάστες που ζουν σήμερα στην Ευρώπη θεωρούνται παράνομοι.

Τα παχιά λόγια των κυβερνήσεων για τη "διεθνοποίηση της παγκόσμιας αγοράς και τ' ανοιχτά σύνορα" ισχύουν για τους καπιταλιστές και τα κεφάλαιά τους (κάθε μέρα περίπου 700 δις δολάρια μετακινούνται στις χρηματαγορές του κόσμου) όχι όμως και για τους μετανάστες εργάτες.

Απέναντι στην Ευρώπη Φρούριο, η λύση είναι οι αγώνες των εργατών σε κάθε μια χώρα της Ευρώπης. Οι πρόσφατοι αγώνες στη Γαλλία, όπου εκατομμύρια εργάτες πάλευαν πλάι-πλάι, δείχνουν το δρόμο.

Οργάνωση

Στην πάλη ενάντια στον ρατσισμό, λοιπόν, δεν μπορεί να υπάρχει άλλη δύναμη - υποκατάστατο. Η οργανωμένη εργατική τάξη είναι αυτή που έχει τη δύναμη να κάψει το χαρτί του ρατσισμού και να προβάλλει την αλληλεγγύη και την ενότητα των εργατών.

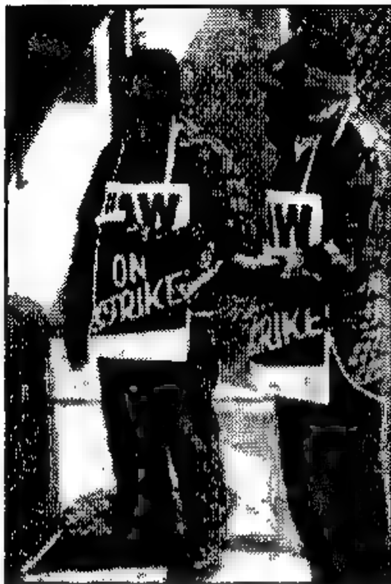
Γι' αυτό και οι πιο συνεπείς αντιρατσιστές είναι οι μαχητές του σοσιαλισμού. Σαν σοσιαλιστές παλεύουμε ενάντια στο ρατσισμό, σε όλα τα μέτωπα: για να καταργηθεί η βίζα στα σύνορα, για να σταματήσουν οι δολοφονίες και οι απελάσεις, για να νομιμοποιηθούν όλοι οι μετανάστες. Ταυτόχρονα όμως, παλεύουμε για να ανατρέψουμε το σύστημα που γεννάει το ρατσισμό και να ενώσουμε τους εργάτες ενάντια του. Παλεύουμε για το Σοσιαλισμό, για μια κοινωνία που όλοι οι εργάτες θα μπορούν να ζουν αδελφωμένοι πέρα από το χρώμα, τη φυλή ή το έθνος.

Είναι αλήθεια ότι οι πολυεθνικές μπορούν να "πετάνε" ελεύθερα στις διάφορες χώρες με μόνο κριτήριο τα φτηνά εργατικά χέρια; Ο *Σωτήρης Κοντογιάννης* εξηγεί γιατί αυτές οι θεωρίες λειτουργούν σαν άλλοθι για τις επιθέσεις στην εργατική τάξη.

Το πιο συνηθισμένο επιχείρημα των απολογητών του καπιταλισμού ενάντια στους σοσιαλιστές ήταν πάντα ότι οι επαγγελίες τους ήταν καθαρές φαντασιώσεις: αυτά είναι απλά ουτοπικά, λένε

Αυτά τα επιχειρήματα είχαμε συνηθισει να τα ακουμε από τα δεξιά. Τώρα όμως έρχονται να τα επαναλάβουν οι "εκσυγχρονιστές" ηγέτες των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων -ο Σημίτης στην Ελλάδα, ο Γκονζάλες στην Ισπανία, ο Μπλερ στη Βρετανία- αυτοί που πριν από 15 ή 20 χρόνια όχι μόνο μίλαγαν οι ίδιοι στο όνομα του σοσιαλισμού αλλά μας έλεγαν κιόλας ότι η "αλλαγή" είναι τόσο εύκολη υπόθεση που το μόνο που χρειαζόταν να κάνουμε ήταν να επιλέξουμε το σωστό ψηφοδέλτιο στις εκλογές. Οι δραματικές αλλαγές των τελευταίων χρόνων, μας λένε τώρα, έχουν κάνει αυτά τα παλιά οράματα ανέφικτα.

Ο ίδιος ο καπιταλισμός, υποστηρίζουν κατ' αρχήν, δεν είναι πια όπως τον περιγράφανε οι θεωρητικοί του σοσιαλισμού: σήμερα κυριαρχούν οι τεράστιες πολυεθνικές εταιρίες που είναι τόσο δυνατές που καμμιά εργατική τάξη δεν μπορεί πια να τις κοντράρει. Και από την άλλη μεριά, λένε, ούτε η εργατική τάξη δεν είναι πια η ίδια: οι εργάτες είναι πια μειοψηφία, τα συνδικάτα έχουν αποδυναμωθεί και η παλιά αγωνιστικότητα έχει χαθεί. Ο συσχετισμός δύναμης ανάμεσα στο -πολυεθνικό πια- κεφάλαιο και τους εργάτες, υποστηρίζουν, έχει ανεπανόρθωτα γείρει σε βάρος των εργατων.

Απεργοί της Τζένεραλ Μότορς στις ΗΠΑ

Για αυτό, λένε, το μόνο που μπορεί πια να υποσχεθεί ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα είνα. μια "τίμια" διακυβέρνηση που θα είναι, στο μέτρο του δυνατού, "ευαισθητη" απέναντ. στα προβλήματα των φτωχών, των ανέργων, των συνταξιούχων, των χαμηλόμισθων έναν καπιταλισμό πιο "ανθρωπινο".

Οι θεωρίες τους, όμως, δεν αντέχουν στην κριτική. Ούτε οι αλλαγές στην οικονομία είναι τόσο δραματικες, όσο λένε, που να φέρνουν κάποια ποιοτική αλλαγή στον καπιταλισμό, ούτε η εργατική τάξη έχε. αποδυναμωθεί. Ο σοσιαλισμος δεν έχει γίνει ουτοπία -αντίθετα έχει γίνει πιο επίκαιρος παρά ποτέ.

Διεθνοποίηση

Πόσο έχε. πραγματικά αλλάξει ο καπιταλισμός; Οι "εκσυγχρονιστές" ζωγραφίζουν την εικόνα μιας "παγκοσμιοποιημένης" οικονομίας χωρίς σύνορα, όπου οι γιγάντιες πολυεθν.κές μπορούν, με το πάτημα ενός κουμπιού, να μεταφέρουν αστραπιαία χρήματα, κεφάλαια και θέσεις εργασίας από τη μια άκρη του πλανήτη στην άλλη. Αν μια χώρα προσπαθήσει να δώσει μεγαλύτερα μεροκάματα στους εργάτες ή να βελτιώσει τις κοινωνικές παροχές ή να αυξήσει τη φορολογία των καπιταλιστών οι πολυεθνικές απλά θα μετακομίσουν τα κεφάλαιά τους σε άλλες χώρες. *"Αν υποκύψουμε σε πιέσεις 'πολιτικού κόστους' και σπάσουμε τη λιτότητα"* έλεγε χαρακτηριστ.κά σε μια τηλεοπτική συζήτηση ο Αλ. Παπαδόπουλος (ο υπουργός Οικονομικών της κυβέρνησης Σημίτη) *"η Ελλάδα*

Οι εργάτες της Αιρ Φρανς καταλαμβάνουν την πίστα του αεροδρόμιου. Σε λίγο το παράδειγμά τους θα το μιμηθούν και άλλοι.

θα γίνει σαν την Λευκορωσία" - μια χώρα χωρίς επενδύσεις, με την παραγωγή ακινητοποιημένη, μια έρημος τρομαχτικής φτώχειας και ανεργίας.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το εμπόριο, οι χρηματικές συναλλαγές, οι επενδύσεις και η παραγωγή σε διεθνή κλίμακα έχουν γνωρίσει πολύ μεγάλη αύξηση τα τελευταία χρόνια. Μέσα στην δεκαπενταετία 1980-1995, το εμπόριο αυξήθηκε με διπλάσιο ρυθμό σε σύγκριση με την παραγωγή.

Αυτό, όμως, καθόλου δεν σημαίνει ότι τα οικονομικά σύνορα έχουν πέσει και ότι οι πολυεθνικές δεν έχουν πια "πατρίδα". Η "εγχώρια" αγορά παραμένει η πιο σημαντική αγορά για τις επιχειρήσεις των μεγάλων βιομηχανικών χωρών. Το 80% της παραγωγής των αναπτυγμένων χωρών (των 24 χωρών του ΟΑΣΑ, που παράγουν κάθε χρόνο πάνω από το 75% του παγκόσμιου προϊόντος) εξακολουθεί να κατευθύνεται στην εγχώρια αγορά και μόνο το 20% προορίζεται για εξαγωγή. (Guide To Economic Indicators, σελ 33)

Συχνά οι θεωρητικοί της "παγκοσμιοποίησης" φέρνουν σαν παράδειγμα τις "Τίγρεις του Ειρηνικού" -την Νότια Κορέα, την Ταϊβάν, το Χονγκ Κονγκ και τη Σιγκαπούρη. Είναι αλήθεια ότι οι χώρες αυτές εξάγουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής τους. Ομως ούτε χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν, ούτε έχουν τη βαρύτητα να καθορίσουν την παγκόσμια εικόνα -το 1990 και οι τέσσερις μαζί παρήγαγαν μόλις το 1.9% του ετήσιου παγκόσμιου προιόντος. (Guide To Economic Indicators, σελ 3)

Ούτε τα στοιχεία των ξένων επενδύσεων επιβεβαιώνουν τα σημερινά επιχειρήματα των "εκσυγχρονιστών". Ο κύριος όγκος των κεφαλαίων των μεγάλων πολυεθνικων ειναι επενδυμένος στη "μητρική χώρα": στις ΗΠΑ το 75%, στην Ιαπωνία το 67%, στη Γερμανία το 60%. (Socialist Review 10/95, σελ 16).

Είναι αλήθεια ότι η διεθνοποίηση της οικονομίας έχει κάνει άλματα τα τελευταία τριάντα χρόνια. Ομως, σε πείσμα των "εκσυγχρονιστών" η διεθνοποίηση -το εξωτερικό εμπόριο, οι ξένες επενδύσεις κλπ- δεν έχει ξεπεράσει ακόμα τα επίπεδα του 1914, της χρονιάς που ξέσπασε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Τότε η ανθρωπότητα δεν ξεπέρασε τα εθνικά σύνορα, αλλά αντίθετα, μπήκε σε έναν αιματηρό πόλεμο για την αναδιανομή των αποικιών, για τον επανακαθορισμό δηλαδή των συνόρων.

Πολυεθνικές και κράτος

Ούτε η εικόνα του πολυεθνικού κεφάλαιου που πετάει κατά βούληση από τη μια χώρα στην άλλη είναι αληθινή. Ακόμα και αν μπορούν να στείλουν, με το πάτημα ενός κουμπιού, οι καπιταλιστές τα λεφτά τους σε μια άλλη χώρα, δεν μπορούν με την ίδια ευκολία να μετακινήσουν τα εργοστάσια, τα ναυπηγεία, τα διυλιστήρια ή τα γραφεία τους. Χρειάζονται το κράτος για να τους τα προστατεύει από τον ταξικό αντίπαλο, την εργατική τάξη.

Οι καπιταλιστές χρειάζονται τα δικαστήρια για να κηρύσσουν "παράνομες και καταχρηστικές" τις απεργίες. Χρειάζονται την αστυνομία για να διαλύει τις συγκεντρώσεις. Χρειάζονται τις φυλακές για να προστατεύουν τα γραφεία και τα εργοστάσιά τους από την κλοπή, την πυροσβεστική για να τα προστατεύουν από την φωτιά κλπ.

Οι καπιταλιστές δεν στηρίζονται μόνο σε "έκτακτες" καταστάσεις στο κράτος. Χρειάζονται δρόμους, λιμάνια, σταθμούς και αεροδρόμια για να μεταφέρουν τα εμπορεύματά τους. Χρειάζονται λεωφορεια, τρόλει και μετρό για να τους φέρνουν τους εργάτες το πρωί στη δουλειά. Χρειάζονται σχολεία και πανεπιστήμια που θα τους εξασφαλίζουν την απαραίτητη "μόρφωση" και "εξειδίκευση" του προσωπικού τους. Χρειάζονται ιατρεία και νοσοκομεία για να τους "επιδιορθώνουν" τους εργαζόμενους που αρρωσταίνουν και λειπουν από την παραγωγή.

Παρόλο που τους ειναι απαραιτητες, κανένας καπιταλιστής δεν είναι διατεθειμένος να αναλάβει ο ίδιος το κόστος αυτων των λειτουργιών. Τις απαιτούν από το κράτος.

Οι καπιταλιστές στρέφονται στο κράτος ακόμα και για να αντιμετωπίζουν τις πιέσεις του ανταγωνισμού και της αγοράς -που τόσο εκθειαζουν. Τη δεκαετία του '80 και του '90 δεκάδες μεγάλες τραπεζες των ΗΠΑ απέφυγαν τη χρεωκοπία μόνο χάρη στην κρατική στήριξη. Τον περασμένο Γενάρη ξέσπασε σκάνδαλο στην Ιαπωνία όταν αποκαλύφθηκε ότι η κυβέρνηση Χασιμότο σκόπευε να αποζημιώσει με λεφτά του προϋπολογισμού τις τράπεζες για τα απλήρωτα χρέη των κατασκευαστικών εταιρειών.

Και η βοήθεια δεν είναι μόνο οικονομική. Η γαλλική ALCATEL, για παράδειγμα, κατάφερε να κυριαρχήσει στις τηλεπικοινωνίες της Κίνας χάρη στη βοήθεια της κυβέρνησης του Μιτεράν που φρόντισε να "ξεχάσει" πιο γρήγορα από τις κυβερνήσεις των ανταγωνιστών της τη σφαγή στην πλατεία Τιενανμέν το 1989. Και αυτή η βοήθεια δεν σταματάει στις διπλωματικές πιέσεις: για να μπορούν να αντλούν το πετρέλαιο από τη Μέση Ανατολή η "7 αδελφές" δεν στηρίζονται μόνο σε διεφθαρμένα καθεστώτα σαν των Σεϊχιδων αλλά και στους στόλους των ΗΠΑ, της Βρετανίας κλπ. Για τα δικά τους συμφέροντα έστειλε ο Μπους τα αμερικάνικα στρατεύματα στον Κόλπο το 1990 και ισοπέδωσε το Ιράκ.

Σε πείσμα των θεωριών της "παγκοσμιοποίησης" το κεφάλαιο εξακολουθεί να έχει ανάγκη το κράτος και να είναι δεμένο με τη μια ή την άλλη χώρα.

Η εργατική τάξη

Η "διεθνοποίηση" δεν έχει τραβήξει το χαλί κάτω από τα πόδια των εργατικών κατακτήσεων, δεν έχει κάνει τους αγώνες για μεγαλυτερα μεροκάματα, για καλύτερες συνθήκες, για λιγότερες ώρες δουλιάς και νέες θέσεις εργασίας μάταιες, όπως υποστηριζουν τώρα οι "εκσυγχρονιστές". Ούτε η εργατική τάξη, όμως, έχει αποδυναμωθει. Καθε άλλο. Οι αλλαγές στον καπιταλισμό έχουν στην πραγματικότητα ενισχυσει την εργατική ταξη.

Οι "εκσυγχρονιστές" μας λένε τώρα ότι

η εργατική τάξη συρρικνώνεται. Οι απόψεις αυτές δεν είναι καινούργιες. Τη δεκαετία του '80 είχαν γίνει κυρίαρχες ακόμα και μέσα στην ίδια την αριστερά. Ο ιστορικός Ερικ Χόμπσμπομ, για παράδειγμα, που ήταν ένα από τα πιο γνωστά στελέχη του Βρετανικού Κομμουνιστικού Κόμματος είχε κυκλοφορήσει τότε ένα βιβλιαράκι όπου υποστήριζε ότι στις αναπτυγμένες τουλάχιστον χώρες η εργατική τάξη είχε γίνει μειοψηφία. Το αποτέλεσμα αυτής της "συρρίκνωσης", έλεγε, ήταν να αποδεκατίζονται τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, να αποδυναμώνονται τα συνδικάτα και το εργατικό κίνημα να πηγαίνει από ήττα σε ήττα.

Αυτές οι θεωρίες δεν γνώρισαν μεγάλη εξάπλωση στην Ελλάδα, όπου η σοσιαλδημοκρατία έγινε για πρώτη φορά κυβέρνηση στη δεκαετία του '80 και τα συνδικάτα έφτασαν στο μεγαλύτερο ποσοστό συνδικαλισμένων εργατών στην ιστορία τους από το 1945. Σήμερα έρχονται με καθυστέρηση να προσφέρουν δικαιολογίες για τις αποτυχίες της ρεφορμιστικής πολιτικής.

Ομως τώρα ο ίδιος ο Χόμπσμπομ στο τελευταίο του βιβλίο ***"Η Εποχή των Ακρων"*** έρχεται να παραδεχτεί ότι αυτή η εικόνα ήταν λανθασμένη:

"Η πολύ διαδεδομένη αίσθηση ότι η παλιά βιομηχανική εργατική τάξη, κατά κάποιο τρόπο εξαφανιζόταν, ήταν στατιστικά λάθος, τουλάχιστον σε παγκόσμια κλίμακα.

Με μοναδική σημαντική εξαίρεση τις ΗΠΑ, όπου το ποσοστό των ανθρώπων που εργάζονται στην βιομηχανία άρχισε να πέφτει από το 1965, και πολύ εμφανώς από το 1970, η βιομηχανική εργατική τάξη έχει παραμείνει στις "χρυσές δεκαετίες" για τα καλά σταθερή ακόμα και στις αναπτυγμένες χώρες, στο ένα τρίτο περίπου του απασχολούμενου πληθυσμού. Στην πραγματικότητα σε 8 από τις 21 χώρες του ΟΑΣΑ -του κλαμπ των πιο αναπτυγμένων- το ποσοστό συνέχισε, από το 1960 μέχρι το 1980, να αυξάνει. Φυσιολογικά ανέβηκε στον αναπτυσσόμενο κόσμο, σε τμήματα της Ευρώπης ενώ στην Ιαπωνία αυξήθηκε δραματικά. Στις κομμουνιστικές χώρες που η εκβιομηχάνιση προχώραγε γρήγορα πολλαπλασιάστηκε γρηγορότερα από ποτέ, όπως έγινε και σε αυτά τα τμήματα του κόσμου που ξεκίνησαν τη δική τους εκβιομηχάνιση -Βραζιλία, Μεξικό, Ινδία, Κορέα και αλλού. Περιληπτικά, στο τέλος των "χρυσών χρόνων" υπήρχαν με βεβαιότητα πολλοί περισσότεροι εργάτες στον κόσμο σε απόλυτα νούμερα και, σχεδόν με βεβαιότητα, το ποσοστό των εργαζόμενων στην παραγωγή ήταν σε παγκόσμια κλίμακα, μεγαλύτερο παρά ποτέ"

Η διεθνοποίηση της παραγωγής έχει γίνει έμμονη ιδέα στα μυαλά των "εκσυγχρονιστών". Οταν όμως έρχονται στα ζητήματα της εργατικής τάξης αρνούνται να παραδεχτούν ότι οι ίδιες οι αλλαγές στον καπιταλισμό την έχουν κάνει όχι μόνο αριθμητικά αλλά και πολιτικά πολύ πιο δυνατή.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της δυναμης που έχει συγκεντρώσει ο καπιταλισμός στα χέρια των εργατών ήταν η πρόσφατη απεργία στο εργοστάσιο της Τζένεραλ Μότορς στο Ντέιτον των ΗΠΑ. Τρεις χιλιάδες περίπου απεργοί κατάφεραν να ακινητοποιήσουν για 18 μέρες την παραγωγή της μεγαλύτερης αυτοκινητοβιομηχανίας στον κόσμο! Η διοίκηση αναγκάστηκε να κλείσει 21 από τα 29 εργοστάσια των ΗΠΑ ενώ τα κύματα της απεργίας σταμάτησαν την παραγωγή εκατοντάδων προμηθευτών και ανεξάρτητων υποκατασκευαστών.

Το εργοστάσιο του Ντέιτον τροφοδοτεί με φρένα όλα τα εργοστάσια παραγωγής αυτοκινήτων των ΗΠΑ. Οι εργάτες κατέβηκαν σε απεργία όταν έμαθαν ότι η εταιρία σκόπευε να περικόψει 100 θέσεις εργασίας. Το "μοντέρνο" σύστημα συγχρονισμού της παραγωγής και των προμηθειών, που έχει καταργήσει σχεδόν όλες τις αποθήκες υλικών -ελαστικών, τιμονιών, φρένων κ.λ.π που φτάνουν στα εργοστάσια συναρμολόγησης ακριβώς τη στιγμή και στην ποσότητα που χρειάζονται, είχε σαν αποτέλεσμα να ξεμείνουν μόλις ξέσπασε η απεργία αυτόματα από φρένα όλα τα εργοστάσια της Τζένεραλ Μότορς. Για την εταιρεία η ζημιά από την απεργία των 18 ημερών ήταν ανυπολόγιστη -πάνω από 10 εκατομμύρια δολάρια!

Σε πείσμα των θεωριών των "εκσυγχρονιστών" οι εργάτες έχουν και τη συλλογικότητα και τη δύναμη να αντιπαλέψουν το "πολυεθνικό" κεφάλαιο. Την ίδια ώρα που οι σοσιαλδημοκράτες σαν τον Σημίτη και τον Γκονζάλες ανακηρύσουν τον καπιταλισμό "νικητή" οι άρχουσες τάξεις σε ολόκληρο τον κόσμο διακατέχονται από το "σύνδρομο της Γαλλίας", από τον φόβο μιας εξέγερσης σαν αυτή που ξέσπασε στη Γαλλία τις μέρες πριν από τα Χριστούγεννα.

Ποτέ στην ιστορία η εργατική τάξη δεν ήταν αριθμητικά τόσο μεγάλη και τόσο δυνατή.

Στην πραγματικότητα οι σημερινές θεωρίες των "εκσυγχρονιστών" αντανακλάνε τα αδιέξοδα της σοσιαλδημοκρατίας και όχι τον συσχετισμό δυναμης ανάμεσα στους εργατες και τους καπιταλιστές.

Η αδυναμία της σοσιαλδημοκρατίας

Η μόνη περίοδος που η σοσιαλδημοκρατία είχε να παρουσιάσει αποτελέσματα ήταν η περίοδος της μεγάλης άνθησης του καπιταλισμού - τα χρόνια πριν από την πρώτη πετρελαική κρίση το 1973. Τότε οι καπιταλιστές είχαν μεγάλα περιθώρια κέρδους και ήταν διατεθειμένοι, για να εξασφαλίσουν την εργασιακή ειρήνη, να κάνουν μικρές παραχωρήσεις στους εργάτες. Εκείνη την περίοδο οι σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις στην Ευρώπη μπορούσαν να κομπάζουν για το "κράτος δικαίου", το σύστημα υγείας, την επέκταση της παιδείας κλπ. Στην πραγματικότητα ούτε εκείνα τα "επιτεύγματα" τούς ανήκαν: αυτός που άνοιγε το δρόμο ήταν η εργατική τάξη, ήταν η απειλή των κινητοποιήσεων.

Στα χρόνια εκείνα η σοσιαλδημοκρατία χαράμιζε τη δύναμη των εργατών εξασφαλίζοντας σαν αντάλλαγμα σταδιακές παροχές μέσα στα όρια αντοχής των καπιταλιστών. Αυτό που άλλαξε από τότε δεν είναι ο συσχετισμός δύναμης κεφάλαιου-εργασίας, αλλά τα περιθώρια του καπιταλισμού.

Οσο όμως αγριεύει η κρίση του συστήματος, όσο αγριεύει ο ανταγωνισμός, τόσο οι καπιταλιστές γίνονται πιο απρόθυμοι για υποχωρήσεις χωρίς μάχες, τόσο στερεύουν τα περιθώρια της σοσιαλδημοκρατίας να "προσφέρει" μεταρρυθμίσεις.

Οι σημερινές θεωρίες των "εκσυγχρονιστών" είναι στην πραγματικότητα ανοιχτή ομολογία της αποτυχίας της σοσιαλδημοκρατίας. Αλλά αντί να παραδεχτούν ότι απέτυχαν, ότι δεν αρκεί μια "φιλεργατική" κυβέρνηση και ένας "θετικός συσχετισμός στη βουλή" για να χτιστεί μια δίκαιη κοινωνία, οι εκσυγχρονιστές μας λένε τώρα ότι δεν υπάρχει δίκαιη κοινωνία, ότι πρέπει να μάθουμε να ζούμε με αυτό το παράλογο σύστημα της φτώχειας, της ανεργίας, της μαζικής πείνας, της οικολογικής καταστροφής, των δηλητηριασμένων τροφίμων, του πολέμου.

Για μας δεν είναι παρα μια επιβεβαίωση ακόμα για αυτό που έλεγε ο Μαρξ από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα: η απελευθέρωση της εργατικής τάξης είναι έργο της ίδιας. Ο σοσιαλισμός είναι στην ημερήσια διαταξη, αλλά δεν έρχεται με τις εκλογές, έρχεται με τους αγώνες, με την επανασταση

❑

Οι απεργίες στη Ρωσία

Τον Ιούνιο γίνονται οι προεδρικές εκλογές στην Ρωσία. Τι γίνεται απ' τα κάτω, τί μάχες δίνει το εργατικό κίνημα; Παρακάτω δημοσιεύουμε ανταπόκριση ενός σοσιαλιστή απ' την Ρωσία, για τις απεργίες που ξέσπασαν τον προηγούμενο χρόνο στα ανθρακωρυχεία του Κουζμπάς καθώς και την πολιτική συζήτηση ανάμεσα στους εργάτες.

Την προηγούμενη άνοιξη, στο Κούζμπας -όπου υπάρχουν τα μεγαλύτερα κοιτάσματα άνθρακα στη Ρωσία- ξέσπασαν μια σειρά από αγώνες. Αρκούσε ένα μικρό κομμάτι εργαζόμενων να διαπιστώσει ότ. τα μεροκάματα δεν ήρθαν την ημέρα που έπρεπε, για να πει: "Μάλιστα αφού είναι έτσι, τότε δεν πάμε για δουλειά. Ακετά πια!" Κατέβαιναν στο ορυχείο και μόλις τελείωνε η βάρδια, κάθονταν στην είσοδο και προσπαθούσαν να βγάλουν έξω και τους υπόλοιπους εργάτες.

Αυτό άρχιζε να συμβαίνει σε κάθε ορυχείο της χώρας. Μέχρι το καλοκαίρι, καμμιά από αυτές τις μεμονωμένες απεργίες δεν είχε απλωθεί στα υπόλοιπα ορυχεία. Ηταν συνήθως σύντομες και χαρακτηρίζονταν από απίστευτη αγανάκτηση και θυμό. Μια από τις μεγαλύτερες σε διάρκεια απεργίες έγινε στο ορυχείο του Ναγκόρνο. Κάποια μέρα, λίγοι εργάτες παράτησαν το πόστο τους. Κάθησαν μέσα στον καυτό ήλιο και απλούστατα αρνήθηκαν να δουλέψουν. Στο τέλος της ημέρας όλοι οι εργάτες ήταν έξω και σύντομα συγκροτήθηκε μ.α απεργιακή επιτροπή, αποκλε.στικά από ανθρακωρύχους που δούλευαν στις στοές.

Πήραν τον απόλυτο έλεγχο του ορυχείου στα χέρια τους, οργάνωσαν βάρδιες για τη συντήρηση των εγκαταστάσεων και έ.ειναν έξω από το ορυχείο για 9 μέρες. Το πρόβλημα ήταν ότι η κινητοποίηση δεν εξαπλώθηκε στα υπόλο.πα ορυχεία και έτσι η εργοδοσία κατάφερε να τη σταματήσει

Ενας από τους λόγους που δεν εξαπλώθηκαν οι κινητοποιήσεις, ήταν η αντιφατ.κή επίδραση που είχαν τα κυβερνητικά σχέδια "ανασυγκρότησης" των ορυχείων, στους εργαζόμενους. Ο λόγος που γίνονταν οι καθυστερήσεις των πληρωμών (εκτός απ' τη γενική κρίση) είναι ότι το Ρώσικο Συμβούλιο Ανθρακα έχει μια πολύ "εκλεκτική" πολιτική σε σχέση με τους όρους επιδότησης των ορυχείων, που εκτιμά σαν πιο παραγωγικά.

Εκείνα που θεωρούνται περισσότερο "προβληματικά" αντιμετωπίζουν τις περισσότερες καθυστερήσεις πληρωμών. Αυτό σήμαινε ότι οι απεργίες δεν απλώθηκαν αμέσως στα ανθρακωρυχεία όπου οι εργάτες πληρώνονταν τακτικότερα.

Η εικόνα άρχισε να αλλάζει το τελευταίο καλοκαίρι. Οι τίτλοι των εφημερίδων άρχισαν να μιλάνε για επιστροφή των απεργιών του '89, για μια κοινωνική έκρηξη, για ένα κύμα απεργιών που θα μπορούσε να εξαπλωθεί σε όλες τις περιοχές της Ρωσίας που έχουν ανθρακωρυχεία.

Οταν ξεκίνησε απεργία σ' ένα ορυχείο στο Μεζχουντερεσένσκ -από εκεί όπου ξεκίνησαν οι μεγάλες απεργίες του '89- για πρώτη φορά τα υπόλοιπα ορυχεία στην πόλη, άρχισαν να τους υποστηρίζουν. Συγκροτήθηκε μιά απεργιακή επιτροπή, που αποφάσισε να καλέσει τους εργαζόμενους σε διαδήλωση στα τέλη του Σεπτέμβρη. Την ίδια περίοδο εκπρόσωποι όλων των συνδικάτων των ανθρακωρυχείων του Κούζμπας, αποφάσισαν να καλέσουν σε 24ωρη απεργία.

Αυτό στάθηκε αφορμή για να γενικευτούν οι απεργίες. Οι κινητοποιήσε.ς στο Μεζχουντερεσένσκ συνέπεσαν με την απεργία των καθηγητών Ηταν πολύ εύκολο για τους εργάτες να κάνουν σύνδεση των δυο αγώνων, αφού η βασική διεκδ.κηση και των καθηγητών ήταν να πληρωθούν τα δεδουλευμένα τους.

Εγινε μια τεράστια συγκέντρωση στο κέντρο της πόλης. Η περιοχή είχε κατακλυστεί από ανθρακωρύχους, καθηγητές, εργαζόμενους στα νοσοκομεία, στις συγκοινωνίες και εργάτες μετάλλου. Το κάλεσμα για μια τοπ.κή 24ωρη απεργία, μεγάλωσε τη διάθεση για γενίκευση των αγώνων. Αλλά αυτό δε συνέβη εξα.τίας της αντιφατικής "κληρονομιάς" του 1989.

Πο.α ήταν αυτή κληρονομιά; Το μαζ.κό απεργιακό κύμα ήταν ένας βασικός παράγοντας που οδήγησε σε διάλυση την ΕΣΣΔ. Ομως, την ίδια περιόδο, ο κόσμος είχε μεγάλες αυταπάτες για το ρόλο των μεταρρυθμιστών και του Γέλτσιν. Με αποτέλεσμα τώρα να υπάρχει σύγχ.ση.

Ετσι, σήμερα υπάρχει ένα ασύλληπτο πολιτικό κενό που έχει τρομερές επιπτώσε.ς σε θέματα όπως είνα. το πώς πάμε παρακάτω τους αγώνες. Αν μ.λήσει κανείς με έναν εργαζόμενο απ' το Κουζμπάς, .διαίτερα στα ανθρακωρυχεία, θα του πει ότι οι ανθρακωρύχοι είναι αυτοί που ανέβασαν τον Γέλτσιν στην εξουσία. Αυτό πραγματικά εξηγεί το γιατί το Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσίας πήρε διπλάσιους ψήφους στο Κουζμπάς απ' ότι πήρε πανεθνικά. Η τεράστ.α στήριξη στον Γέλτσιν μετατράπηκε τώρα στη μεγαλύτερη δυνατή υποστήριξη που έχουν ο Ζουγκάνοφ και οι σταλ.νικοί, απ' οπο.αδήποτε άλλη περιοχή.

Η κατασταση στους ανθρακορύχους είναι σήμερα αρκετά μπερδεμένη. Παλλοί από εμάς πιστευαμε ότι τίποτα δεν είχε αλλάξει στα παλια συνδ.κάτα ε.χαμε την εντυπωση ότι τα συνδικάτα που επ.βιωσαν και μετά την καταρρευση του παλιού καθεστώτος, ότι το μόνο που αλλαξε ήταν η μορφή τους

Παλιότερα, στην καλυτερη περίπτωση,

παρειχαν καποιες διευκολυνσεις στους εργαζόμενους, όπως το να μπορουν να πηγαινουν διακοπές ή να έχουν νηπιαγωγεια και παιδικους σταθμούς. Ηταν κάτι περισσοτερο από ένα γραφείο προσωπικου. Στην πραγματικότητα, πιεζαν τους εργάτες για παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα μεταξυ τους. Ηταν εξαρτημένα από την εργοδοσία και οι ηγεσίες τους διοριζονταν.

Η συνδικαλιστική ηγεσια δεν ορίζεται πια από το Κομμουνιστικό Κομμα, απ' το καθεστως ή από τη διοικηση των επιχειρήσεων, και τωρα πια ο ρόλος της είναι διφορουμενος. Με μια έννοια είναι απίστευτα γραφειοκρατική. Πήρα συνέντευξη από τον προεδρο του Δ.Σ. του συνδικάτου του ορυχείου Γιουνίζκαγια, όπου έγινε η μεγαλυτερη απεργία το τελευταίο καλοκαίρι. Είναι εκλεγμένος σ' αυτή τη θέση για 5 χρόνια. Πληρώνεται με το 80% του μισθού του διευθυντή του ορυχείου και ήταν ξεκάθαρα εναντίον αυτής της αυθόρμητης απεργίας και τοποθετούσε τον εαυτό του από τη μεριά της εργοδοσίας.

Αλλά αυτή δεν ήταν ολόκληρη η ιστορία. Καθώς καθόταν στο γραφείο του, ένας εργαζόμενος μπήκε μέσα για να παραπονεθεί.

Αυτό θα ήταν απίστευτο πριν το 1989, απλά δεν θα μπορούσε να έχει συμβεί. Αυτό δείχνει κάτι για το ρόλο των γραφειοκρατών σήμερα, ότι δηλαδή πιέζονται από τους εργάτες να εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους.

Η συμμετοχή στο σωματείο είναι αυτόματη. Αμα σε πάρουνε στο ορυχείο, είσαι αυτόματα μέλος του συνδικάτου, του NPRUF. Οι συνδρομές σού κρατούνται αυτόματα -1% κράτηση από το μηνιάτικό σου. Αν θέλεις να φύγεις ή να πας σε άλλο συνδικάτο, πρέπει να το ζητήσεις γραπτώς.

Οι εργαζόμενοι είναι πολύ κυνικοί σε σχέση με το σημερινό ρόλο των συνδικάτων αλλά πιστεύουν ότι το συνδικάτο θα έπρεπε να υπερασπίζεται τα δίκαιά τους, ότι χρειάζονται ένα όργανο που να υπερασπίζεται τις διεκδικήσεις τους απέναντι στην εργοδοσία και το κρατος. Ακόμη δεν βλέπουν άλλη εναλλακτική λύση πέρα από τα παλιά συνδικάτα.

Υπαρχουν δυο βασικά συνδικάτα, το Ανεξάρτητο Συνδικάτο των Εργατών στη Βιομηχανία Ανθρακα (NPRUF) που φτιάχτηκε το 1991 και κληρονόμησε τα οικονομικά, τις δομές και τις συμμετοχές των παλιών συνδικάτων. Είναι ένα τεράστιο σωματειο, που περιλαμβάνει όλους οσους εργαζονται στον κλάδο, ακόμη και τους διευθυντές.

Παρόλα αυτά υπάρχει μια τρομερή αλλαγή σε σχέση με τους εκλεγμένους μέσα στο συνδικάτο. Οι νέοι εκπρόσωποι των εργατών, ήταν πολύ δραστήριοι στην απεργία του 1989. Στα συνδικάτα του Κουζμπάς, το ποσοστό αυτών των καινούργιων στελεχών αγγίζει το 70%-80%.

Το Ανεξάρτητο Συνδικάτο Ανθρακωρύχων (NPG) είναι το συνδικάτο που στηρίχτηκε στις απεργιακές επιτροπές που ξεπήδησαν από τις απεργίες του '89. Αποτελείται μόνο από εργάτες που δουλεύουν στις στοές, και η επιρροή του δέχτηκε μεγάλο πλήγμα, λόγω της υποστήριξης που έχει δώσει στον Γιέλτσιν και στις ιδέες της "ελεθύερης αγοράς". Πολύ περισσότερο επειδή εναντιώθηκε στις πρόσφατες απεργίες και κυριολεκτικά καταποντίστηκε στα Κουζμπάς.

Στις απεργίες αναδείχτηκε μια καινούργια γενιά αγωνιστών στα συνδικάτα, τόσο στα ορυχεία όσο και στην εκπαίδευση. Τι συμβαίνει σ' αυτούς τους αγωνιστές; Καταλαμβάνουν θέσεις στο μηχανισμό των συνδικάτων.

Ομως παράλληλα υπάρχει ένα μεγάλο πολιτικό κενό. Στη Δυση μια τέτοια διαδικασια, θα σήμαινε ότι αυτός ο κόσμος θα στρεφόταν σε κάποια μορφή της σοσιαλδημοκρατίας. Ομως κάτι τέτοιο εδώ δεν υπάρχει. Υπάρχει μόνο η αντιδραστική πολιτική του Κομμουνιστικου Κόμματος (ΚΚΡΟ) που παρόλο που μιλα για την ανάγκη βελτίωσης του βιοτικού επιπεδου των εργατών είναι ταυτισμένο με τον πιο δεξιό και οπισθοδρομικό εθνικισμό.

Η ζημιά που έγινε από τις αυταπάτες της αγοράς είναι μεγάλη. Ετσι η αναγέννηση της αυτοπεποίθησης και το προχώρημα των συνειδήσεων είναι μια διαδικασία επίπονη και αργή. Υπάρχει μια αίσθηση αδυναμίας, μια αμυντική στάση. Αυτό αφήνει τον κόσμο έκθετο σε αντιδραστικά κόμματα όπως το ΚΚΡΟ ή αυτό του φασίστα Ζιρινόφσκι.

Το ΚΚΡΟ δεν πρόκειται να γυρίσει την κατάσταση πίσω. Οταν τα μέλη του μιλάνε στους εργαζόμενους, μιλάνε ενάντια στην αγορά. Αλλά στις δημόσιες συζητήσεις λένε ότι θα πρέπει οι μεταρρυθμίσεις της αγοράς να γίνουν με προσεχτικά βήματα. Στην πραγματικότητα δεν έχουν καμμιά διάθεση να ανατρέψουν την αγορά. Η βάση τους βρίσκεται κύρια στα πιο εξαθλιωμένα κομμάτια της κοινωνίας και σε μικρομεσαία διευθυντικά στελέχη που δεν κέρδισαν τίποτα από τις μεταρρυθμίσεις. Είναι ενάντια στους εργαζόμενους και τις κινητοποιήσεις. Μισούν τις απεργίες.

Αλλά ο θυμός μπορεί να οδηγήσει σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση: απεργιες υπάρχουν και οι συνθήκες που μπορουν να οδηγήσουν στη γενικευση των αγώνων είναι παρούσες, πραγμα που ειναι και ο λόγος για τον οποίο η αρχουσα ταξη φοβήθηκε τόσο πολύ τις απεργιες στο Κουζμπάς.

Χρονικό της απεργιακής δράσης

Ιούνιος με Σεπτέμβριο του 1995: **Ενα κύμα από τις αυθόρμητες απεργίες ξεσπά στην περιοχή Κουζμπάς στη Δυτική Σιβηρία.**

21 Σεπτεμβρίου: **Αυθόρμητη απεργία στο ανθρακωρυχείο Γιουζνίζκαγια της πόλης Μεζχουντερεσένσκ. Αμέσως φτιάχνεται μια τοπική απεργιακή επιτροπή.**

24 Σεπτεμβρίου: **το συνδικάτο ανθρακωρύχων NPRU καλεί σε μια 24ωρη απεργία για τις 12 Οκτωβρίου για όλα τα ανθρακωρυχεία του Κουζμπάς.**

26 Σεπτεμβρίου: **Πανεθνική απεργία καθηγητών. Η απεργιακή επιτροπή του Μεζχουντερεσένσκ καλεί σε απεργιακή συγκέντρωση όλης της περιοχής στο κέντρο της πόλης. Χιλιάδες εργάτες ορυχείων, καθηγητές, νοσοκομειακοί, εργαζόμενοι στις συγκοινωνίες και συνταξιούχοι είναι εκεί.**

12 Οκτωβρίου: **Η μεγάλη απεργία των εργατών στα ορυχεία του Κουζμπάς. Οι πλατείες των πόλεων είναι γεμάτες από ανθρακωρύχους, καθηγητές και άλλους εργαζόμενους.**

20 Οκτωβρίου: **Ο αναπληρωτής πρωθυπουργός Ανατόλι Χουμπαϊς επισκέπτεται το Κουζμπάς. Ο τοπικός σύλλογος καθηγητών ακύρωσε την απεργία που είχε καλέσει για εκείνη την ημέρα, μόνο αφού πανικόβλητη η κυβέρνηση άρχισε να πληρώνει τα μεροκάματα που τους χρώσταγε.**

15 Δεκεμβρίου: **Μια ακόμη πανεθνική απεργία καθηγητών.**

17 Δεκεμβρίου: **Εθνικές εκλογές στη Δούμα (Ρωσική Βουλή). Το Ρωσικό Κομμουνιστικό Κόμμα (ΚΚΡΟ) παίρνει το μεγαλύτερο ποσοστό του στο Κουζμπάς σε σχέση με το πανεθνικό ποσοστό, ένα 53%.**

1 Φεβρουαρίου: **Η πανεθνική απεργία των ανθρακωρύχων ξεκινά.**

Η αποκαθήλωση του Στάλιν

Το 1953 πέθανε ο Στάλιν και το 1956 στο 20ο Συνέδριο του ΚΚΣΕ άρχισαν να αποκαλύπτονται τα εγκλήματά του. Ο *Κώστας Πίττας* γράφει για τα γεγονότα εκείνης της περιόδου.

Δυο πρόσφατες επέτειοι, που χρονικά πέφτουν πολύ κοντά η μια στην άλλη, ήλθαν να μας θυμίσουν ότι η κρίση που μαστίζει τη Ρωσία δεν είναι συγκυριακή, αλλά έχει τις ρίζες της πίσω στο παρελθόν. Η πρώτη επέτειος είναι αυτή του θανάτου του Ιωσήφ Στάλιν το 1953. Η δεύτερη, του 20ου Συνέδριου του Κομμουνιστικού Κόμματος Σοβιετικής Ενωσης το 1956. Του Συνέδριου όπου η γραφειοκρατία αποπειράθηκε να κάνει για πρώτη φορά αυτό που επανέλαβε ο Γκορμπατσόφ στα μέσα της δεκαετίας του '80.

Την πρώτη επέτειο μας την θύμισαν οι νοσταλγοί του σταλινισμού, που διαδήλωσαν στους δρόμους της Μόσχας κρατώντας πλακάτ που υμνούσαν τον "ήρωα του σοβιετικού λαού".

Οι ίδιοι ύμνοι ακούγονταν και στις 5 Μάρτη 1953, όταν πέθανε ο Στάλιν. Οι επικήδειοι λόγοι που εκφώνησαν οι ηγέτες του Κομμουνιστικού Κόμματος, πλημμύριζαν από πάθος για τον "σοφό ηγέτη και δάσκαλο του Σοβιετικού λαού και των κομμουνιστών όλου του κόσμου". Τα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων των Κομμουνιστικών Κομμάτων στη Δύση ήταν γεμάτα από κομμάτια, όπως το παρακάτω: "Ολος ο κόσμος - με εξαίρεση μια χούφτα μνησίκακων μανιακών - θρηνεί τον χαμό του Στάλιν... Η μεγαλοφυια και η θέληση του Σταλιν, του αρχιτέκτονα της ελεύθερης ανθρωπότητας, θα ζει για πάντα".

Τρία μόνο χρόνια αργότερα, από τα επισημα χείλια των ηγετών της Ρωσιας έβγαινε η αποκάλυψη ότι αυτός ο "σοφός ηγετης" ηταν ένας στυγνός δολοφόνος. Στις 24 Φλεβάρη 1956, από το βήμα του 20ου Συνέδριου του Κομμουνιστικού Κόμματος της Σοβιετικής Ενωσης (ΚΚΣΕ) ο διάδοχος του Στάλιν, ο Χρουτσόφ, δήλωνε ότι ο "ήρωας" δεν ήταν τίποτα περισσότερο από ένας "δικτάτορας που δολοφόνησε πολλές χιλιάδες τιμίων κομμουνιστών".

Για τους αριστερούς σε όλο τον κόσμο - και κύρια για τα μέλη των Κομμουνιστικών Κομμάτων - που για τριάντα ολόκληρα χρόνια πίστευαν ακράδαντα στο αλάθητο της ηγεσίας του ΚΚΣΕ, το 20ο Συνέδριο ήταν ένα σοκ. Πώς ήταν δυνατόν να λέγονται τέτοια πράγματα για τον ηγέτη που "όλοι θρηνούσαν το χαμό του";

Ομως, τα συναισθήματα των εργατών στην Ανατολική Ευρώπη και την ίδια την ΕΣΣΔ ήταν πολύ διαφορετικά. Γι'αυτούς, ο θάνατος του Στάλιν το 1953 ήταν ένα χαρμόσυνο γεγονός και μια ευκαιρία για να ξεσηκωθούν ενάντια στα καταπιεστικά σταλινικά καθεστώτα, χωρίς να περιμένουν την επίσημη "αποκαθήλωση".

Οι εξεγέρσεις του '53

Η πρώτη μαζική αντίδραση ήλθε μόλις τρεις μήνες από το θάνατο του Στάλιν, στην Τσεχοσλοβακία. Στις αρχές του Ιούνη 1953, η κυβέρνηση αναγκάστηκε να στείλει στρατό για να διαλύσει τους απεργούς διαδηλωτές που είχαν ξεχυθεί στους δρόμους των βιομηχανικων πόλεων του Πίλσεν και της Οστράβα. Ηταν η σπίθα που, λίγες μέρες μετά, άναψε μια πραγματική εξέγερση στην γειτονική Ανατολική Γερμανία.

Στις 15 Ιούνη εξήντα οικοδόμοι στο γιαπί ενός νοσοκομείου στο Ανατολικό Βερολίνο συγκεντρώθηκαν για να διαμαρτυρηθούν για τη μείωση των μισθών τους. Την άλλη μέρα δυο ξεχωριστές πορείες γύρισαν όλα τα γιαπιά καλώντας σε απεργία. Οταν ενώθηκαν το πλήθος ξεπερνούσε τους 10.000.

Το επόμενο πρωί πάνω από 300.000 εργάτες απεργούσαν σε όλη την Ανατολική Γερμανία, με συνθήματα "Θέλουμε ψωμί", "Είμαστε εργάτες κι όχι σκλάβοι", "Κάτω η κυβέρνηση", "Λευτεριά στους πολιτικούς κρατούμενους". Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι οι μισθοί δεν θα μειωθούν, αλλά οι απεργοί δεν γύριζαν πίσω. Ανήμπορη να ελέγξει την κατάσταση, κάλεσε τον ρωσικό στρατό να επέμβει. Στη σφαγή που ακολούθησε σκοτώθηκαν πάνω από 250 εργάτες.

Στις αρχές του Ιούλη 1953, νέα εξέγερση ξέσπασε σε μια περιοχή που ήταν το σύμβολο της σταλινικής τυρανίας, στο στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας στη Βορκούτα της Σιβηρίας. Δέκα χιλιάδες ανθρακωρύχοι ξεκίνησαν απεργία που διάρκεσε μερικές βδομάδες και πνίγηκε στο αίμα με την εκτέλεση 120 εργατών.

Το 1953, οι εργάτες έσπαγαν την εξατομικοποίηση που τους είχε βυθίσει η σταλινική τρομοκρατία και ξανάπιαναν το νήμα της συλλογικής δράσης. Η κρίση άγγιζε ολόκληρο το σύστημα που έκτισε ο Στάλιν.

Η κρίση του Κρατικού Καπιταλισμού

Το εργατικό κράτος που εγκαθίδρυσε η σοσιαλιστική επανάσταση τον Οκτώβρη του '17 είχε ανατραπεί από την σταλινική αντεπανάσταση στα τέλη της δεκαετίας του '20. Αυτό που υπήρχε στην ΕΣΣΔ επί Στάλιν δεν ήταν ένα εργατικό κράτος, αλ-

λά ένα καθεστώς το ίδιο εκμεταλλευτικό όπως της Δυσης, ένα καθεστώς κρατικού καπιταλισμού.

Στη δεκαετία του '30 η ΕΣΣΔ μπήκε σ'έναν αγώνα δρόμου "για να φτάσει και να ξεπεράσει τις χώρες της Δύσης", προωθώντας τη συσσώρευση πιο γρήγορα από αυτές. Αυτό το κυνηγητό της συσσώρευσης με κάθε θυσία, έφερε στην αρχή εντυπωσιακά αποτελέσματα.

Η πρώτη αυτή φάση της σταλινικής εκβιομηχάνησης προχώρησε ραγδαία με τη χρησιμοποιηση των πιο πρωτόγονων μεθόδων εξαναγκασμού των αγροτών να έλθουν στις πόλεις και να δουλέψουν στα παλιά εργοστάσια ή να κτισουν καινούργια. Αυτά τα εκατομμύρια των ανθρώπων αποτελούσαν μια "αστείρευτη" πηγή φτηνής εργασίας, αφού η στυγνή καταστολή δεν άφηνε τους εργάτες να αντιδράσουν συλλογικά.

Η κατανάλωση της εργατικής τάξης έπεσε στα πιο χαμηλά επίπεδα και η τεράστια υπεραξία που περίσσευε χρησιμοποιήθηκε για τη δημιουργία ενός γιγάντιου οπλοστάσιου, για το στήσιμο τεράστιων μηχανισμών αστυνόμευσης και καταστολής μέσα στην ΕΣΣΔ και για μια πελώρια γραφειοκρατία οικονομικού ελέγχου από τα πάνω.

Σε μια σοσιαλιστική κοινωνία, ο προγραμματισμός της οικονομίας δεν απαιτεί ένα ξεχωριστό ιεραρχικό γραφειοκρατικό μηχανισμό πάνω από τα κεφάλια των εργατών. Ο λόγος που η δημιουργία ενός τέτοιου μηχανισμού από τον Στάλιν είχε φτάσει να αποκτήσει τέτοιες ακραίες μορφές, ήταν το γεγονός ότι οι στόχοι που έβαζαν τα "πλάνα" έρχονταν σε σύγκρουση με τις ανάγκες των εργατών και γι' αυτό έπρεπε να τους επιβληθούν με κάθε λεπτομέρεια από τα πάνω.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, αν και τυπικά η οικονομία επεκτάθηκε στην Ανατολική Ευρώπη μέσα από την επιβολή καθεστώτων καθ'εικόνα και ομοίωση της Ρωσίας, τα προβλήματα, όχι μόνο δεν εξαφανίστηκαν, αλλά χειροτέρεψαν με ραγδαίους ρυθμούς.

Η αγροτική οικονομία το 1953, τη χρονιά που πέθανε ο Στάλιν ήταν βαλτωμένη. Η παραγωγή σταριού ανάμεσα 1949-53 ήταν μόλις 12,8% ψηλότερη από ότι το 1910-14, ενώ στην ίδια περίοδο ο πληθυσμός είχε αυξηθεί κατά 30%. Ο ρυθμός ανάπτυξης στη βιομηχανία έπεφτε γρήγορα. Το 1956 ο αριθμός των βιομηχανικών εργατών στην ΕΣΣΔ ήταν 12% μεγαλύτερος από ότι στις ΗΠΑ, όμως, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της ίδιας της γραφειοκρατίας, το ετήσιο βιομηχανικό προιόν στην ΕΣΣΔ ήταν το μισό από των ΗΠΑ.

Ιδιές τακτικές

Τα μηνύματα των απεργιών και των διαδηλώσεων μετά το θάνατο του Στάλιν, έβαζαν επιτακτικά την ανάγκη στη γραφειοκρατια να προχωρήσει σε αλλαγές, αν δεν ήθελε να βρεθεί αντιμέτωπη με μια γενικευμένη εξέγερση.

Στόχος του Χρουτσόφ και των "μεταρρυθμιστων" ήταν να προχωρήσουν σε αλλαγές σ'ένα μηχανισμό εξουσίας που δεν ταίριαζε πια με τα συμφέροντα της άρχουσας τάξης που οι ίδιοι εκπροσωπούσαν. Για να το πετύχουν ήταν αναγκασμένοι να διαλύσουν όλη την προσωπολατρεια για τον Στάλιν και τις μεθόδους του.

Γι'αυτό στο 20ο Συνέδριο ο Χρουτσόφ έκανε μια σειρά από ανοίγματα προς τους εργάτες: τη μείωση του γραφειοκρατικού ελέγχου, την αύξηση της παραγωγής καταναλωτικών αγαθών τη μείωση της αστυνομικής τρομοκρατίας, τη διάλυση των περισσότερων στρατόπεδων καταναγκαστικής εργασίας, τις παραχωρήσεις στις μη ρωσικές εθνότητες της ΕΣΣΔ.

Ομως, τα όρια της "φιλελευθεροποίησης" φάνηκαν πολύ γρήγορα. Ο Χρουτσόφ ανακάλυψε μέσα σε ελάχιστο χρονικό διάστημα ότι η περιορισμένη "μεταρρύθμιση από τα πάνω", άνοιξε το καπάκι ενός καζανιού που έβραζε, της "εξέγερσης από τα κάτω". Και τότε, έτρεξε να κλείσει το καπάκι χρησιμοποιώντας μεθόδους που δεν είχαν να ζηλέψουν πολλά από τη σταλινική τρομοκρατία.

Οταν τον Ιούνη του 1956, οι απεργίες των εργατών του Πόζναν στην Πολωνία πήραν τη μορφή χιονοστιβάδας και οι διαδηλωτές άρχισαν να καταλαμβάνουν τα αστυνομικά τμήματα, η απάντηση του καθεστώτος ήταν η καταστολή που άφησε 113 νεκρούς εργάτες. Τον Οκτώβρη εκατοντάδες χιλιάδες Ούγγροι εργάτες ξεκίνησαν απεργία που από τις πρώτες μέρες άρχισε να οργανώνεται από εκλεγμένα εργατικά συμβούλια στους χώρους δουλειάς και στις γειτονιές. Αντιμέτωπος πια με μια πραγματική επανάσταση που θύμιζε τον Οκτώβρη του 1917, ο Χρουτσόφ έστειλε τρεις χιλιάδες τανκς και 200 000 στρατιώτες. Η επανάσταση πνίγηκε μέσα στο αίμα χιλιάδων εργατών.

Η "μεταρρυθμιστική" πτέρυγα της γραφειοκρατίας κατάλαβε ότι δεν μπορούσε να κάνει ανοίγματα "από τα πάνω", χωρίς ταυτόχρονα να υπονομεύσει και την ίδια την εξουσία της άρχουσας τάξης. Επέστρεψε στις παλιές μεθόδους του Στάλιν και η καταστολή της Ουγγρικής Επανάστασης ήλθε να το θυμίσει σε όσους έτρεφαν αυταπάτες.

Ο Χρουτσόφ δεν έβαλε τέρμα στην κρίση της κυρίαρχης τάξης. Το 1965 διώχτηκε και ο ίδιος από την ηγεσία του κόμματος και του κράτους, αφού προηγουμένως είχε φροντίσει να βουτήξει τα χέρια του και στο αιμα της εργατικής τάξης της Ρωσίας· το 1963 έστειλε το στρατό να δολοφονήσει πάνω από 400 απεργους διαδηλωτές στο Νοβοτσερκάσκ.

Οι αιτίες που είχαν οδηγήσει στην κριση το σύστημα δεν ήταν συγκυριακές. Οι χώρες του κρατικού καπιταλισμού ήταν κομάτι του παγκόσμιου καπιταλιστικού συστήματος. Δεν μπορούσαν να ξεφυγουν από τη βασική ανάλυση του Μαρξ: μετά την καπιταλιστική ανάπτυξη, έρχεται η καπιταλιστική κρίση.

Αυτά τα αδιέξοδα θα ανάγκαζαν ξανά και ξανά τη γραφειοκρατία στην ΕΣΣΔ και στην Ανατολική Ευρώπη να κάνει "ανοίγματα" στην δυτική οικονομία. Οικονομολόγοι, διευθυντές εργοστασίων και ανώτερα κομματικά στελέχη αναζητούσαν άλλους τρόπους διαχείρισης. Ακόμα και τμήματα των γραφειοκρατών που ανέτρεψαν τον Χρουτσόφ σαν "αποτυχημένο", θα φλέρταραν λίγο αργότερα με "την εισαγωγή των μηχανισμών του κέρδους" στην οικονομία (ομιλία του πρωθυπουργού της ΕΣΣΔ Κοσύγκιν τον Σεπτέμβρη του 1965). Σε άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Ουγγαρία, Πολωνία) τέτοια ανοίγματα προχώρησαν πολύ περισσότερο και συνεχίστηκαν με διαλείμματα τις δεκαετίες του '60, του '70 και του '80.

Τριάντα χρόνια μετά το 20ο Συνέδριο, το 1985, η κρίση ανάγκασε τον Γκορμπατσόφ να προχωρήσει στην Περεστρόικα. Ομως τώρα πια το βάθος της κρίσης ήταν τεράστιο και η δύναμη της εργατικής τάξης, δεν του άφηναν πολλά περιθώρια. Οι εργάτες και η νεολαία - πρώτα στην Ανατολική Ευρώπη και μετά στην ίδια τη Ρωσία - "ξεχείλωσαν" τις μεταρρυθμίσεις και οδήγησαν στις επαναστάσεις του 1989.

Ο Μαρξ έγραφε το 1859 ότι *"οι υπάρχουσες σχέσεις παραγωγής, από μορφές ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, μετατρέπονται σε δεσμά τους... και τότε αρχίζει μια εποχή κοινωνικής επανάστασης".*

Οι απανωτές απόπειρες των διαφόρων "μεταρρυθμιστών", από τον Χρουτσόφ μέχρι τον Γκορμπατσόφ και τον Γέλτσιν, δεν έλυσαν τα δεσμά της κρισης και σήμερα είναι πολύ δύσκολο για την άρχουσα τάξη να πνίξει στο αίμα τους απεργούς ανθρακωρύχους της Βορκούτα, όπως έκανε με τους πατεράδες τους το 1953. ❑

Είναι θέμα επιλογής;

Οι διακρίσεις σε βάρος των γυναικών συνεχίζονται. Τι μπορεί να τις σταματήσει; Είναι ζήτημα προσωπικής επιλογής της κάθε γυναίκας; Η *Ζέττα Μελαμπιανάκη* εξηγεί γιατί όλες οι κατακτήσεις κερδήθηκαν συλλογικά και με αγώνες και μόνο έτσι μπορούμε να συνεχίσουμε.

"Η γυναικεία απελευθέρωση σήμερα είναι θέμα επιλογής" είναι το μήνυμα που στέλνουν σε όλους τους τόνους τα σύγχρονα "γυναικεία" περιοδικά και τα ΜΜΕ, προβάλλοντας σαν πρότυπα γυναίκες "πετυχημένες", "απελευθερωμένες" που κατάφεραν να φτάσουν στην κορυφή της ιεραρχίας και να γίνουν μάνατζερ, επαγγελματίες, καλλιτέχνες, πολιτικοί κλπ.

Τα πράγματα έχουν αλλάξει, μας λένε. Σήμερα, οι γυναίκες ανταγωνίζονται με ίσους όρους τους άντρες και μπορούν, αν αξίζουν, να αρπάζουν τις ευκαιρίες που δίνει η αγορά και ν' ανεβαίνουν στην κορυφή. Είναι θέμα επιλογής και ικανοτήτων. Κάθε γυναίκα μπορεί να κερδίσει αυτό που της αξίζει στη ζωή, αρκεί να το προσπαθήσει και όσες το τολμούν το πετυχαίνουν. Οι υπόλοιπες "είναι άξιες της τύχης τους", "φταίνε οι ίδιες" αφού επιλέγουν να είναι σε δεύτερη μοίρα, αφού "βολεύονται" μένοντας στους παραδοσιακούς γυναικείους ρόλους.

Η καθημερινή πραγματικότητα χιλιάδων γυναικών σ' όλο τον κόσμο, δεν έχει καμμιά σχέση με τέτοιου είδους εικόνες.

Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία που δημοσίευσε η Γραμματεία Γυναικών της ΓΣΕΕ, οι γυναίκες σήμερα αποτελούν το 70% των φτωχών του κόσμου που φτάνουν το 1,3 δις και τα 2/3 από το 1 δις των αναλφάβητων του πλανήτη. Κάθε χρόνο πεθαίνουν τουλάχιστον 500.000 γυναίκες από τις επιπλοκές της εγκυμοσύνης ενώ το 30-50% αυτών των θανάτων οφείλεται σε μη ασφαλείς εκτρώσεις, σε έλλειψη σωστής ενημέρωσης και προληπτικής ιατρικής. Αυτά δεν συμβαίνουν μόνο στις "καθυστερημένες" χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Στην καρδιά του συστήματος, την Ευρωπαική Ενωση, από τα 50.000.000 που βρίσκονται κάτω από το όριο φτώχειας, το 85% είναι γυναίκες. Ανεργες είναι το 12,6, οι εργαζόμενες παίρνουν κατά μέσο όρο 33% χαμηλότερους μισθούς από τους άντρες ενώ το 21% των γυναικών δουλεύει με μερική απασχόληση.

Οι γυναίκες εργαζόμενες είναι συγκεντρωμένες, συνήθως, στις πιο κακοπληρωμένες και ανθυγιεινές δουλειές. Η ίδια εικόνα ισχύει και για την Ελλάδα. Οι γυναίκες είναι σταθερό και μόνιμο κομμάτι της εργατικής τάξης, το 31% του εργατικού δυναμικού (47% στις υπηρεσίες). Παρά το νόμο 1414/84, οι αμοιβές τους εξακολουθούν να κυμαίνονται από 70%-80% του αντίστοιχου μισθού των ανδρών. Η έλλειψη δυνατότητας κοινωνικής ανόδου φαίνεται ανάγλυφα στις τράπεζες όπου ενώ το 33% των εργαζόμενων είναι γυναίκες, τους αντιστοιχεί περίπου το 7,2 των διευθυντικών στελεχών.

Τα τελευταία χρόνια, αντί για βελτιώσεις έχουμε δει επιθέσεις σε κατακτήσεις, πολλές φορές και με το πρόσχημα της ισονομίας: κατάργηση 15ετίας, αύξηση του ορίου συνταξιοδότησης στα 65, καταστρατήγηση αδειών θηλασμού και εγκυμοσύνης κλπ.

Οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών έχουν σημάνει χειροτέρευση των συνθηκών ζωής για όλους τους εργαζόμενους. Τα κλεισίματα δημόσιων παιδικών σταθμών, η διάλυση του ΕΣΥ, η εξαφάνιση των κέντρων για ηλικιωμένους (ΚΑΠΗ), οι περικοπές στην παιδεία κλπ, σημαίνουν για την οικογένεια της εργατικής τάξης αύξηση του κόστους, του χρόνου και της προσπάθειας για τη φροντίδα των παιδιών, των αρρώστων και των ηλικιωμένων. Αυτό το βάρος πέφτει κύρια στις πλάτες των γυναικών.

Αυτή είναι η πραγματικότητα της καθημερινής ζωής της κάθε εργαζόμενης γυναίκας, μαζί με το άγχος της ανεργίας και της φτώχειας και όχι αυτή των ιλουστρασιόν εξώφυλλων των περιοδικών και των "πετυχημένων" μάνατζερ που φιγουράρουν στα ΜΜΕ.

Η ιδεολογία του "υγιούς ανταγωνισμού της αγοράς" σ' ένα κόσμο που οι "άξιοι" τα καταφέρνουν ενώ οι υπόλοιποι είναι απλά άξιοι της μοίρας τους, της "προσωπικής επιλογής τους" και άρα της προσωπικής ευθύνης για την απελευθέρωση των γυναικών, είναι η ιδεολογία του συστήματος, είναι το περιτύλιγμα που προσπαθεί σε κάθε περίπτωση να κρύψει την ταξική φύση της κοινωνίας.

Οι αγώνες του '70

Σίγουρα η ζωή των γυναικών σήμερα είναι πολύ διαφορετική από τις αρχές του αιωνα όταν το 1910 καθιερωνόταν από το παγκόσμιο Συνέδριο Σοσιαλιστριών Γυναικών, με πρωτοβουλία της Κλάρα Τσέτκιν, η Διεθνής Μέρα για τη Γυναικεία Απελευθέρωση. Είχαν προηγηθεί και ακολούθησαν, μεγάλοι κοινωνικοί και πολιτικοί αγώνες, όπου εκατομμύρια εργάτριες στην

Ευρωπη και τις ΗΠΑ, εμπα.ναν μαζ.κά στην παραγωγή κα. διεκδ.κούσαν για πρώτη φορα την εισοδο τους στα συνδ.-κατα, .σα πολ.τικά και εργασιακά δ.καιω-ματα

Η νίκη της Ρωσικης Επαναστασης του 1917 ανοιξε ενα παραθυρο στο μέλλον για ολους τους καταπιεσμένους Οι εργάτες και οι εργάτριες ανελαβαν, οι ίδιοι, τον έλεγχο της κο.νωνιας

Η επαναστατική κυβερνηση κατοχύρωσε απο την πρωτη στ.γμή, και για πρώτη φορα στην .στορ.α, την πλήρη κοινωνική κα. πολιτ.κή ισοτητα των γυναικών: το δικαιωμα της ψηφου, εκλογή στα δημόσια αξιώματα, ελευθερη και δωρεάν έκτρωση, Ιση αμοιβή, 4 μήνες άδεια μητρότητας κλπ.

Το κυριότερο ήταν, όμως, ότι πάρθηκαν τα απαραίτητα μέτρα γ.α να γίνουν τα βήματα προς τη γυναικεία απελευθέρωση: φτιάχτηκαν κοινοτικά εστιατόρ.α, δημόσιοι παιδικοί σταθμοί και πλυντήρια έτσι ώστε να έχουν οι γυναίκες της εργατικής τάξης τον ελεύθερο χρόνο και τις δυνάμε.ς να συμμετέχουν στη διεύθυνση του χώρου δουλε.άς τους, στη δ.ακυβέρνηση του εργατικού κράτους.

Η ήττα της επανάστασης και η επικράτηση του σταλιν.σμού σήμα.νε ότι όλες οι κατακτήσε.ς της εργατικής τάξης και αυτές των γυναικών χάθηκαν.

Η κατάσταση αρχίζει να αλλάζε. από το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, όταν η ριζοσπαστικοποίηση της δεκαετίας του '60 με τα κινήματα για τα πολιτικά δικαιώματα, ενάντια στον πόλεμο του Βιετνάμ, το κίνημα των Μαύρων αλλά και η άνοδος συνολικά του εργατικού κ.νήματος, γεννούν το κίνημ.α για την απελευθέρωση των γυναικών που ενεργοποίησε στις γραμμές του χιλιάδες γυναίκες και άντρες. Επηρέασε τις ιδέες εκατομμυρίων, δ.εκδίκησε και κέρδ.σε κατακτήσεις που άλλαξαν τη ζωή των γυνα.κών τις τελευταίες δεκαετίες.

Τέτο.ου ειδους κατακτήσεις είναι οι "θεσμικές" αλλαγές με νομική κατοχύρωση της ισότητας, η δωρεάν αντισύλληψη και νόμ.μες εκτρώσεις, οι κρατ.καί παιδικοι σταθ.μοί, η κατοχυρωση θετικών διακρ.σεων διευκόλυνσης όπως τα μειωμένα ωραρ.α, οι κοινωνικές παροχές στις ανύπαντρες μητέρες κλπ.

Για πρωτη φορα αναγνωρίζεται και επιστημονικά η αυτονομη υπαρξη της γυναικειας σεξουαλικοτητας και γινεται αποδεκτη η δυνατοτητα διαχωρισμού της από την αναπαραγωγη, ενω η ευκολη αντισυλληψη (χαπι κλπ) και η έκτρωση νομιμοποιουν το δικαιωμα των γυναικων να επιλεγουν ή όχι τη μητρότητα.

Ομιλήτρια από το Μαντούδι στη φετεινή συγκέντρωση της ΓΣΕΕ, στις 8 Μάρτη

Η αλλαγή είναι τεράστια και στις ιδέες. Η παραδοσιακή εικόνα της γυναίκας μέσα στην οικογένεια να φροντίζει τα παιδιά, ενώ ο αρχηγός-άντρας δουλεύει για την συντήρησή της είναι -τουλάχιστον στα λόγια- απολίθωμα του παρελθόντος.

Η γυναίκα είναι πλέον έξω από το σπίτι και αναγνωρίζεται, επιτέλους, σαν ισότιμο ανθρώπινο ον, με τις ίδιες ανάγκες. Οι αλλαγές ήταν τόσο ραγδαίες που μεγάλα κομμάτια του γυναικείου κινήματος νόμισαν ότι τελειώσαμε. Αφού μπήκαν οι βάσεις της ισότητας στο νομικό επίπεδο, αφού η γυναίκα "απελευθερώθηκε από τα δεσμά της φύσης" με την εύκολη αντισύλληψη και την έκτρωση, τα υπόλοιπα είναι θέμα χρόνου, -τουλάχιστον στα λόγια-στους θεσμούς, αλλαγής νοοτροπίας.

Ομως, τα πράγματα δεν πήγαν προς αυτή την κατεύθυνση. Ηδη από τις αρχές της δεκαετίας του '80 όλες οι κατακτήσεις του κινήματος μπαίνουν ξανά σε αμφισβήτηση σαν είδος πολυτελείας. Η κυβέρνηση Ρήγκαν στις ΗΠΑ έκανε δραστικές περικοπές σε κοινωνικές δαπάνες, χτυπώντας ιδιαίτερα τα προγράμματα βοηθειας για τις ανύπαντρες μητέρες, τις άνεργες μαύρες γυναίκες κλπ.

Τι φταίει;

Το 1985-86 ξεκίνησε η εκστρατεία τρόμου ενάντια στις κλινικές που έκαναν εκτρώσεις με μια αλυσίδα βομβιστικών επιθέσεων σε κλινικές από την Ουάσιγκτον ως τη Φλόριντα. Το κλίμα συντηρητισμού τροφοδοτήθηκε τόσο από τους Ρεπουμπλικάνους όσο και από τους Δημοκρατικούς γιατί αν και κατήγγειλαν τις "ακρότητες" των ακροδεξιών, οι βασ.κές τους θέσε.ς στήρ.ζαν τη λύση της "επ.-στροφής στην ο.κογένεια" κα. ήταν ενάντια στις εκτρώσεις. Σήμερα, οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών συνεχίζονται. Παράλληλα η ανισότητα στους μ.σθούς έχει γυρίσει στα επίπεδα του 1955.

Και στην Ελλάδα, μέσα από την επίθεση στις κοινωνικές παροχές και την κατάρρευση του κράτους πρόνοιας τα τελευταία χρόνια, χάνονται οι ελάχιστες δυνατότητες που είχαν κερδηθεί κυρίως στις αρχές της δεκαετίας του '80, για δωρεάν παιδικούς σταθμούς, ΚΑΠΗ, κέντρα οικογενειακού προγραμματισμού για δωρεάν αντισύλληψη, δυνατότητα νόμ.μων εκτρώσεων κλπ.

Σήμερα, αυτό που γίνεται ορατό περισσότερο από ποτέ άλλοτε, είναι ότι οι μεταρρυθμίσεις μεσα στον καπιταλ.σμό που πάντα κερδίζονται και ποτέ δεν χαρίζονται έχουν όρια κα. πισωγυρίσματα, καθορισμένα κάθε φορά από τις στροφές και τις ανάγκες του συστήματος.

Η καρδιά, η ρίζα της γυνα.κείας καταπίεσης στον καπιταλισμό, βρίσκετα. στη ζωτική ανάγκη του συστήματος για δωρεάν αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης. Η ανατροφή των παιδ.ών, η φροντίδα των αρρώστων και των ηλικιωμένων, η εκπαίδευση της νέας γενιάς εργατων και η προετοιμασία της για να μπει στην παραγωγή, η δυνατότητα της σημερινής γενιας να αναπαράγει της εργατ.κή της δυναμη (φαγητο, ανάπαυση, καθαρ.ότητα, ψυχαγωγία κλπ) για να δουλέψει την επόμενη μέρα, είναι ένα κόστος που οι καπιταλιστές ατομικά αλλά και το κράτος τους δεν είναι σε καμμιά περ.πτωση διατεθει-

Πρώτο πλάνο, οι εργάτριες από τις Φιλιππίνες συμμετέχουν στη Διεθνή Μέρα Γυναικών

μένοι να το αναλάβουν.

Η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης στον καπιταλισμό γίνεται "εξατομικοποιημένα" μέσα στην εργατική οικογένεια και το κύριο βάρος αυτής της απλήρωτης εργασίας, πέφτει στους ώμους των γυναικών.

Ακόμα και σήμερα, που οι γυναίκες βρίσκονται στην αγορά εργασίας και μάλιστα είναι συνεχώς αυξανόμενο και μόνιμα απασχολούμενο κομμάτι της εργατικής τάξης, αναβιώνει συνεχώς η ιδεολογία ότι ο βασικός σκοπός τους είναι η φροντίδα των παιδιών και το σπίτι, δηλαδή η κάλυψη της μαύρης τρύπας που αφήνει η κατάρρευση του κράτους πρόνοιας και οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών. Σίγουρα η μορφή της οικογένειας της εργατικής τάξης έχει υποστεί αλλαγές τα τελευταία χρόνια.

Η "παραδοσιακή" μορφή όπου ο πατέρας δουλεύει και η μητέρα μένει σπίτι με τα παιδιά είναι πλέον ανύπαρκτη, γιατί πολύ απλά ένας μισθός δεν φτάνει για να ζήσουν 3 ή 4 άτομα. Πολύ περισσότερες φορές σήμερα, γάμοι καταλήγουν σε διαζύγιο (στις ΗΠΑ το 50%) και τα παιδιά μένουν στη φροντίδα του ενός από τους δύο γονείς (στις ΗΠΑ το 15% των νοικοκυριών έχει επικεφαλής γυναίκα). Αυτή η πραγματικότητα δημιουργεί πολές φορές την εικόνα ότι ο ίδιος ο καπιταλισμός, τσακίζοντας τις ανθρώπινες σχέσεις τείνει να καταργήσει την οικογένεια. Ομως τα πράγματα δεν πάνε σ' αυτή την κατεύθυνση. Αυτό που αλλάζει είναι η μορφή της συγχρονης οικογένειας. Η αναπαραγωγή της εργατικής δύναμης, εξακολουθεί να γίνεται εξατομικοποιημένα, άσχετα αν η οικογένεια αποτελείται από ένα ή δυο γονείς, μόνο που ο ρόλος αυτός γίνεται πολύ βαρύτερος για τις εργαζόμενες γυναίκες, τις χωρισμένες ή τις ανύπαντρες μητέρες.

Δεν πρέπει να εκπλήσσει το γεγονός ότι παρά τις αλλαγές, παρά τη συμμετοχή των γυναικών στην παραγωγή, η ρίζα της γυναικείας καταπίεσης παραμένει ανέπαφη.

Μέτωπο γυναικών;

Το ίδιο το καπιταλιστικό σύστημα έχει αλλάξει ελάχιστα. Από τη βιομηχανική επανάσταση μέχρι σήμερα, η κινητήρια δύναμή του είναι ίδια: το κυνήγι του κέρδους των καπιταλιστών. Ο σεξισμός, η ιδεολογία του ότι οι γυναίκες είναι κατώτερες, είναι κομμάτι της κυρίαρχης ιδεολογίας. Οχι μόνο για να διασφαλιστεί η βασική λειτουργία της οικογένειας μέσα στον καπιταλισμό, αλλά και γιατί, όπως και ο ρατσισμός, διαιρεί την εργατική τάξη σε άντρες και γυναίκες, σε λευκούς και μαύρους, μετανάστες και ντόπιους, έτσι ώστε να την κάνει πιο ευάλωτη στις επιθέσεις των καπιταλιστών.

Γι' αυτό, η πάλη ενάντια στη γυναικεία καταπίεση, ενάντια στις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών αφορά όχι μόνο τις εργάτριες αλλά το συνολο της εργατικής τάξης.

Σήμερα, η θέση τους στην παραγωγή και οι αγωνες, μαθαίνουν καθε μέρα τις εργάτριες την αξια της συλλογικότητας, την εμπιστοσυνη στις δυνάμεις τους και στη δύναμη της τάξης τους. Οι καθαρίστριες σχολείων, οι εργατριες της Π-Π, οι άνεργες στο Μαντούδι και το Λαύριο, δεν έχουν κανένα λόγο να εμπιστεύονται υποσχέσεις ότι η λυση για τα προβλήματά τους είναι μια γυναίκα πρωθυπουργός (όπως η Θάτσερ) ή περισσότερες γυναικες βουλευτινες, δήμαρχοι κλπ.

Οι γυναίκες της αστικής τάξης δεν έχουν ούτε τα ίδια συμφέροντα, ούτε τις ίδιες ανάγκες με τις εργαζόμενες. Ομως, οι γυναίκες και οι άντρες της εργατικής τάξης βρίσκονται από την ίδια μεριά, έχουν κοινά συμφέροντα και μόνο μαζί μπορούν να διεκδικήσουν και να κερδίσουν.

Παλεύοντας σήμερα ενάντια στην ανεργία, τη λιτότητα, τις ιδιωτικοποιήσεις, τις περικοπές των κοινωνικών δαπανών, διεκδικούμε μια πιο ανθρώπινη ζωή για όλους. Οι δωρεάν παιδικοί σταθμοί, η κοινωνική ασφάλιση, η ισότητα των μισθών και οι διευκολύνσεις των εργαζόμενων γονιών, οι κοινωνικές παροχές για τις ανύπαντρες μητέρες, η δωρεάν αντισύλληψη και έκτρωση, είναι διεκδικήσεις που αφορούν τα συνδικάτα τους και όχι μόνο τις γυναίκες, που είναι περίπου το 37% των μελών τους.

Η έλλειψη ή περικοπές τέτοιου είδους κατακτήσεων βαραίνει πάνω στις συνθήκες ζωής και δουλειάς ολόκληρης της εργατικής τάξης.

Η Γραμματεία Γυναικών της ΓΣΕΕ έχει πολλές φορές περιγράψει αυτή την πραγματικότητα. Ομως, δεν έχει γίνει ένα βήμα παρακάτω για το συνδικαλισμό χιλιάδων γυναικών που δουλεύουν σε χώρους χωρίς συνδικάτα, με άθλιες συνθήκες με χαμηλούς μισθούς. Δεν έχει γίνει καμμία σοβαρή προσπάθεια να διεκδικήσουν τα συνδικάτα τέτοιου είδους αιτήματα. Ομως αυτή είναι η δουλειά που πρέπει να γίνει σε κάθε χωρο.

Γιατί η συλλογική πάλη της εργατικής τάξης είναι ο μόνος τροπος όχι μονο για να κερδίσουμε σήμερα αλλά για να κερδίσουμε το αύριο, τη μελλοντική σοσιαλιστική κοινωνια και να δωσουμε τέλος στη βαρβαρότητα του καπιταλισμού, σε κάθε καταπιεση και εκμετάλλευση.

Η καρδιά του έργου του

Ντάνκαν Χάλας: Ο Μαρξισμός του Τρότσκι
Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία, 1,200 δρχ

Αν ο Μαρξισμός ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση του λεγόμενου "υπαρκτού σοσιαλισμού", κηρύχτηκε από τους πολέμιούς του νεκρός, ο Μαρξισμός του Τρότσκι είχε θαφτεί ομόφωνα και από τη Δεξιά και από την επίσημη Αριστερά ήδη από το 1940.

Κι όμως, κανένας άλλος δεν έχει συμβάλει περισσότερο από τον Τρότσκι στην πάλη για να σταθούν όρθιες οι μαρξιστικές ιδέες της εργατικής επανάστασης. Γιατί ο Τρότσκι ήταν ο Μπολσεβίκος που τόλμησε να ορθώσει το ανάστημά του κόντρα στον σταλινισμό και με τον τρόπο αυτό έστησε τη γέφυρα για να μπορούν οι σημερινοί επαναστάτες να αναζητούν το νήμα με την γνήσια παράδοση του Μαρξ και του Λένιν.

Αυτά δεν ήταν ένα στιγμιαίο επίτευγμα. Ηταν έργο ζωής αφιερωμένης στην εργατική επανάσταση. Ο Τρότσκι είχε ηγετικό ρόλο στην πρώτη Ρώσικη επανάσταση του 1905. Οργάνωσε την κατάληψη της εξουσίας από τα Σοβιέτ το 1917. Και μοιράστηκε με τον Λένιν την προσπάθεια να συγκροτήσουν την Τρίτη Διεθνή σαν την ενιαία οργάνωση του παγκόσμιου προλεταριάτου στο απόγειο της δράσης του, στο κύμα των επαναστάσεων 1917-1923.

Οι εμπειρίες, οι θεωρητικές διαμάχες, οι συζητήσεις στρατηγικής και ταχτικής εκείνων των κορυφαίων επαναστατικών κινημάτων βρήκαν τη συμπύκνωσή τους σ' αυτό που ονομάζουμε Μαρξισμό του Τρότσκι. Μ'αυτόν τον εξοπλισμό κατάφερε ο Τρότσκι όχι μόνο να αντέξει στη δεκαετία του '30 κόντρα στην παράλληλη άνοδο του φασισμού και του σταλινισμού, αλλά να αφήσει απαράμιλλες αναλύσεις.

Το βιβλίο του Ντάνκαν Χάλας, που κυκλοφορεί σε δεύτερη έκδοση, συγκεντρώνεται σε τέσσερα ζητήματα από όλο αυτόν τον πλούτο που μας άφησε ο Τρότσκι. Είναι μια δύσκολη επιλογή, γιατί έτσι χάνουμε ολόκληρους τομείς, όπως τη συμβολή του Τρότσκι στη μαρξιστική κριτική της Τέχνης και τα στρατιωτικά κείμενα του Τρότσκι σαν ιδρυτή και ηγέτη του Κόκκινου Στρατού.

Παρόλα αυτά οι τέσσερεις επιλογές του Ντάνκαν Χάλας καταφέρνουν να παρουσιάσουν την καρδιά του έργου του Τρότσκι: τη θεωρία της Διαρκούς Επανάστασης, την πολιτική του Ενιαίου Μετώπου, τη σχέση ανάμεσα στο επαναστατικό κόμμα και στην εργατική τάξη και βέβαια την ανάλυση του σταλινισμού.

Η θεωρία της Διαρκούς Επανάστασης κατάφερε να δώσει ενιαίο, συνεκτικό και αποτελεσματικό προσανατολισμό για τους αγωνιστές του Σοσιαλισμού μέσα σ' έναν κόσμο κατακερματισμένο σε ιμπεριαλιστικές μητροπόλεις και αποικίες, σε χώρες με διαφορετικά επίπεδα καπιταλιστικής ανάπτυξης.

Αποδείχτηκε το καλύτερο εργαλείο για να μην ξεκόβονται σε χωριστά στάδια η πάλη για τη Δημοκρατία, η αντιιμπεριαλιστική πάλη και η πάλη για το Σοσιαλισμό.

Η πολιτική του Ενιαίου Μετώπου ήταν η απάντηση σε ένα άλλο κατακερματισμό: της ίδιας της εργατικής τάξης. Η επιρροή των ρεφορμιστικών κομμάτων κρατούσε τότε, όπως και σήμερα, την πλειοψηφία της οργανωμένης εργατικής τάξης μακριά από τους αγώνες και από τις ιδέες της επαναστατικής αλλαγής της κοινωνίας. Ο Τρότσκι ξεκαθάρισε την ταχτική της ενότητας στη δράση βοηθώντας τα καινούργια επαναστατικά κομμουνιστικά κόμματα να ξεφύγουν από τις παγίδες είτε της αυτο-απομόνωσης είτε της ουράς.

Αμα βλέπει κανείς σήμερα πώς το ΚΚΕ έχει κάνει εναλλάξ και τα δυο λάθη απέναντι στο ΠΑΣΟΚ καταλαβαίνει πόση αξία έχει η επαναστατική στρατηγική και ταχτική του Τρότσκι.

Ευέλικτη ταχτική, όμως, μπορεί να έχει μόνο ένα κόμμα που αναπτύσσει την σωστή σχέση με την εργατική τάξη. Μανούβρες για λογαριασμό της τάξης δεν οδηγούνε πουθενά. Ο Τρότσκι πολέμησε κάθε τάση υποκατάστασης των ίδιων των μαζών από κάποιες "φωτισμένες" ηγεσίες. Ο Ντάνκαν Χάλας μας ξεναγεί στην πορεία με την οποία ο Τρότσκι ξεκαθάρισε την σχέση ανάμεσα στην επαναστατική πρωτοπορία και την τάξη που κάνει την επανάσταση.

Ο σταλινισμός ήταν η άρνηση αυτών των πραγμάτων. Γύρισε την εργατική τάξη πίσω στη θέση του αντικειμένου, που το εκμεταλλεύονται και το καταπιέζουν. Στο βιβλίο **"Η Προδομένη Επανάσταση"** ο Τρότσκι είχε να λύσει ξανά το πρόβλημα της εικόνας του κόσμου που είχε λύσει με τη "Διαρκή". Ηταν το σταλινικό καθεστώς σοσιαλιστικό; Υπήρχαν διαφορετικά καθήκοντα για τους μαχητές του σοσιαλισμού στην Ανατολή και στη Δύση;

Ο Τρότσκι είναι καταπέλτης στη χάραξη της διαχωριστικής γραμμής ανάμεσα στον Στάλιν και το σοσιαλισμό. Αλλά, όπως εξηγεί ο Ντάνκαν Χάλας, δεν κατάφερε να ολοκληρώσει την ανάλυσή του. Το καθήκον αυτό έμεινε να λυθεί από τους συνεχιστές της πάλης του. Χωρίς την κληρονομιά του Τρότσκι, όμως, θα ήταν αδύνατο να κάνουμε αυτή την προσπάθεια.

Διαβάστε το βιβλίο του Ντάνκαν Χάλας με προσοχή. Είναι ένα καθαρό παράθυρο σ' αυτή την ανεχτίμητη κληρονομιά.

Πάνος Γκαργκάνας

Πώς οδηγήθηκε στην ήττα

Βασίλης Αποστολόπουλος: Το Χρονικό μιας Εποποιίας, ο ΔΣΕ στη Ρούμελη, εκδόσεις Σύχρονη Εποχή, 3.800 δρχ
Βασίλης Νταϊλιάνης: Το αντάρτικο στη Δυτική Μακεδονία-αυτοβιογραφία, εκδόσεις Κώδικας, 1.850 δρχ.
Τάκης Μπενάς: Του Εμφύλιου - Μνήμη απ' τα δύσκολα χρόνια, εκδόσεις Νέα Σύνορα-Α.Λιβάνης, 2.600 δρχ.

Φέτος συμπληρώθηκαν 50 χρόνια απ' το ξεκίνημα του Εμφύλιου τον Μάρτη του 1946. Μια σύγκρουση που έληξε με την ήττα του αντάρτικου του Δημοκρατικού Στρατού και του ΚΚΕ τρία χρόνια μετά, τον Αύγουστο του 1949.

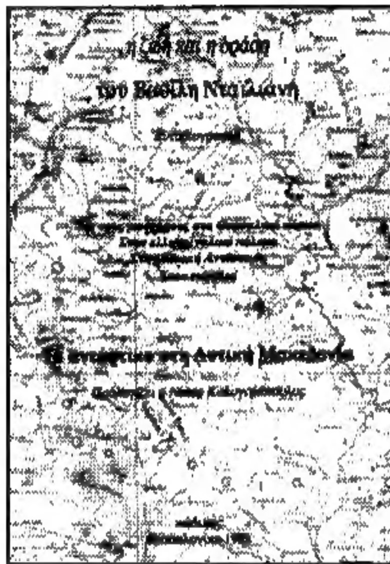
Με αφορμή αυτή την επέτειο, η συζήτηση άναψε πάλι με μια σειρά άρθρα και καινούργια βιβλία που κυκλοφόρησαν σχετικά με τον Εμφύλιο. Τα ερωτήματα πραγματικά είναι πολλά: ποιές είναι οι αιτίες που οδήγησαν σ' αυτή τη σύγκρουση; Επρεπε η Αριστερά να καταφύγει στον ένοπλο αγώνα ή μήπως υπήρχε δυνατότητα για ειρηνική λύση όπως στην Γαλλία και τη Ιταλία; Γιατί κατέληξε σε ήττα;

Είναι ζητήματα, που όσο και αν προσπαθούν να μας πουν ότι ανήκουν σε μια περασμένη εποχή, ότι δεν πρέπει να σκαλίζουμε παλιές πληγές, απασχολούν σήμερα όχι μόνο παλιούς αγωνιστές αλλά και τις σημερινές γενιές που έρχονται σε επαφή με το εργατικό κίνημα και την Αριστερά. Αυτό δεν είναι παράξενο: Απ' τις απαντήσεις σ' αυτά εξαρτώνται οι απαντήσεις σε "σημερινά" ερωτήματα. Μπορεί να γίνει επανάσταση; Τί είδους Αριστερά χρειαζόμαστε;

Ο Εμφύλιος ήταν η συνέχιση του κινήματος της Αντίστασης. Ενός κινήματος που με ραχοκοκαλιά την εργατική τάξη δεν πάλεψε μόνο ενάντια στο φασισμό, αλλά και αμφισβήτησε την ίδια την εξουσία της αστικής τάξης και τα συμφέροντα των ιμπεριαλιστών προστατών της. Ο Δεκέμβρης του 1944 στην Αθήνα, έδειξε με τον πιο ξεκάθαρο τρόπο και τη δυναμική αυτού του κινήματος, αλλά και την αποφασιστικότητα των αστών να το συντρίψουν.

Αυτή η πρώτη σύγκρουση τερματίστηκε προσωρινά με την Συμφωνία της Βάρκιζας τον Φλεβάρη του 1945. Μια συμφωνία, που χαρακτηρίζεται απ' όλους του αγωνιστές της περιόδου σαν "ξεπούλημα". Και δικαιολογημένα: Η ηγεσία του ΚΚΕ πιστή στην πολιτική της εθνικής συμφιλίωσης που ακολουθούσε από την κατοχή παραδίδει τα όπλα, ενώ ο ΕΛΑΣ έλεγχε ακόμα τα 2/3 της χώρας, παραδίδει το κίνημα χειροπόδαρα στην εκδικητική μανία της δεξιάς.

Ομως ακόμα και μετά την Βάρκιζα, το κίνημα δεν διαλύθηκε. Οι οργανώσεις του, μετά από το αρχικό μούδιασμα της ήττας του Δεκέμβρη και της Βάρκιζας, μαζικοποιούνται, η εργατική τάξη περνά στην αντεπίθεση.

Από την άνοιξη του 1945 ξεσπάνε απεργίες και μαζικές διαδηλώσεις, που θα είναι μόνιμο χαρακτηριστικό μέχρι και τα μέσα του 1947. Ο κατάλογος είναι πραγματικά ατελείωτος: Απ' τους τραπεζικούς μέχρι τους τυπογράφους και από τους κλωστοϋφαντουργούς μέχρι τους δημόσιους υπάλληλους, όλη εργατική τάξη βρίσκεται σε αναβρασμό. Την Πρωτομαγιά του '45, 250.000 εργάτες διαδηλώνουν στην Αθήνα. Η παράταξη του ΚΚΕ κερδίζει συντριπτικές πλειοψηφίες σε όλα τα συνδικάτα. Τον Μάρτη του 1946 μάλιστα αποσπά την συντριπτική πλειοψηφία στο 8ο Συνέδριο της ΓΣΕΕ. Οι διεκδικήσεις δεν περιορίζονται μόνο στο οικονομικό επίπεδο, στην αντίσταση στην σκληρή λιτότητα που επιβάλλουν τα διάφορα "σταθεροποιητικά" προγράμματα των πρώτων μεταπολεμικών κυβερνήσεων.

Γενικές απεργίες ξεσπάνε σε διάφορες πόλεις και κλάδους με πολιτικά αιτήματα ενάντια στην τρομοκρατία, στις διώξεις που έχει εξαπολύσει η κυβέρνηση.

Η απάντηση των αστών είναι η κλιμάκωση αυτής της τρομοκρατίας, από τις κυβερνητικές δυνάμεις και από τις παρακρατικές συμμορίες της δεξιάς.

Ο *Βασίλης Αποστολόπουλος* στο βιβλίο του ***"Το χρονικό μιας εποποιίας-Ο ΔΣΕ στην Ρούμελη"*** (εκδ. Σύγχρονη Εποχή, 1996) μας δίνει μερικές εικόνες από την δράση των παρακρατικών του Βουρλάκη στην περιοχή:

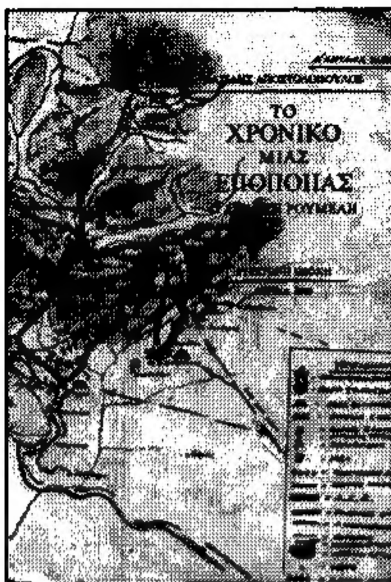
"...Στη Λάστη ο Βουρλάκης, ανενόχλητος, εκτός από τις λεηλασίες, αρπαγές και ξυλοδαρμούς, σκότωσε δυο αντιστασιακούς στην πλατεία του χωριού. Εναν τον έλεγαν Πρέντζα. Στο κουφάρι του, ο καπετάνιος του γλυκού νερού, κάθισε για να πιει τον καφέ του". Τέτοια περιστατικά γίνονταν σε όλη την Ελλάδα εκείνη την περίοδο.

Σε αυτή την επίθεση η ηγεσία του ΚΚΕ απαντά,με το σύνθημα "Δουλειά, ανόρθωση, ομόνοια, συμφιλίωση". Αλλά χιλιάδες αγωνιστές καταφεύγουν στα βουνά για να προφυλαχθούν και έτσι σχηματίζονται αρχικά αυθόρμητα, οι πρώτες ανταρτοομάδες.

Σε μια τέτοια ανταρτοομάδα στην Δυτική Μακεδονία συμμετείχε και ο **Βασίλης Νταϊλιάνης**. Τις εμπειρίες του από την δράση του στον ΕΛΑΣ και μετά σαν ταγματάρχης στον Δημοκρατικό Στρατό μας τις περιγράφει στο βιβλίο του ***"Το αντάρτικο στη Δυτική Μακεδονία"***.

Ο συγγραφέας έζησε από πρώτο χέρι τις μεγάλες μάχες που έδωσε ο Δημοκρατικός Στρατός, απέναντι σε έναν πανίσχυρο αντίπαλο που εφοδιάζονταν πλουσιοπάροχα από τις ΗΠΑ. Στις σελίδες του βιβλίου του ζωντανεύουν οι μεγάλες μάχες στο Γράμμο και το Βίτσι τον Ιούλη και τον Αύγουστο του 1948, που τέλειωσαν με την αποτυχία του κυβερνητικού στρατού να συντρίψει τον κύριο όγκο των αντάρτικων δυνάμεων. Ζωντανεύει η τιτανομαχία στο ύψωμα Κλέφτης, όπου για 70 μέρες 500 αντάρτες και αντάρτισσες, απέκρουαν τις λυσσασμένες επιθέσεις δυο μεραρχιών του κυβερνητικού στρατού.

Ανάλογες ηρωϊκές σελίδες από την

δράση των ανταρτών στην Στερεά αυτή τη φορά, μας δίνει και ο Β. Αποστολόπουλος. Μέσα στις μικρές και μεγάλες μάχες, ξεχωρίζει η πορεία των 1000 άοπλων μαχητών και μαχητριών του ΔΣΕ που διέσχισαν συνολικά 1000 χιλιόμετρα για να φτάσουν στις βάσεις του ΔΣΕ στο Γράμμο, κάτω από το συνεχές σφυροκόπημα της αεροπορίας και του στρατού. Είναι πραγματικά συγκινητικές οι περιγραφές των τελευταίων μαχών του Δημοκρατικού Στρατού στην περιοχή το καλοκαίρι του '49, όπου μια χούφτα ταλαιπωρημένοι και πεινασμένοι αντάρτες αντιμετώπιζαν απελπισμένα τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις του στρατού.

Ομως αυτός ο ηρωϊκός αγώνας, που κόστισε την ζωή σε 38 χιλιάδες μαχητές και μαχήτριες του ΔΣΕ, χώρια οι εκτελεσμένοι οι φυλακισμένοι και οι εξόριστοι, χάθηκε. Ποιές ήταν οι αιτίες που οδήγησαν στην ήττα;

Η απάντηση που δίνει ο **Τάκης Μπενάς** στο βιβλίο του ***"Του Εμφύλιου-μνήμες των δύσκολων καιρών"*** (εκδ. Νέα Σύνορα-ΑΑ Λιβάνης 1996) είναι ότι ο ένοπλος αγώνας ήταν λάθος απ' την μεριά του κινήματος: *"...Και σαν τι να βγάλεις πέρα με μια υπόθεση που ήτανε απ' την αρχή της ένα μεγάλο λάθος. Ενα λάθος που το κάναμε εμείς οι Ελληνες και από τις δυο μεριές παγιδευμένοι απ' τη συγκυρία, τα συμφέροντα κάθε λογής ξένων και τα πάθη μιας ολόκληρης εποχής"*.

Αντίθετα, οι δυο άλλοι συγγραφείς, διακηρύσουν όχι μόνο ότι το κίνημα έπρεπε να πάρει τα όπλα αλλά και ότι μπορούσε να νικήσει. Σαν αιτία της ήττας αναφέρουν τη καθυστέρηση της ηγεσίας του ΚΚΕ, με κύριο υπεύθυνο τον Ζαχαριάδη, να ξεκινήσει το δεύτερο αντάρτικο, να εξασφαλίσει μαζική κατάταξη ανταρτών. Πράγματι, στη 2η Ολομέλεια της Κ.Ε. του ΚΚΕ τον Φλεβάρη του 1946 η ένοπλη πάλη αναφέροταν απλά σαν "μέσο πίεσης...για ομαλές δημοκρατικές εξελίξεις". Ο Β. Νταϊλιάνης γράφει για μια σύσκεψη στελεχών στην αρχή του αντάρτικου:

"Με θέμα την απόφαση της 2ης Ολομέλειας της Κ.Ε. του ΚΚΕ (του Ζαχαριάδη) για προοδευτικό αντάρτικο, που απαγορεύει κάθε επιστράτευση, κάθε έξοδο αξιωματικών του ΕΛΑΣ και εργατών να ανεβούν στο βουνό απ' τις πόλεις της Ελλάδας, ακόμα δεν επέτρεπεν στους επιστρατευμένους Ελασίτες που' ταν στο Στρατό να φύγουν στους αντάρτες. Θυμάμαι όλοι τα 'χασαν και κοιτιούνταν μεταξύ τους. Ο Καραφωτιάς έσπασε την σιωπή με την παρακάτω παροιμία των προγόνων: Πήγαν οι κλέφτες να πατήσουν του Τούρκου Μπέη το σαράι, και ντουφεκάγαν από μακριά να πάρει χαμπάρ η φρουρά του Μπέη".

Ολες οι μαρτυρίες υποστηρίζουν ότι στις αρχές του '46 η κατάληψη της εξουσίας ήταν ρεαλιστικός στόχος, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η ηγεσία του ΚΚΕ άφησε ανεκμετάλλευτη αυτή την τεράστια δύναμη, με αποτέλεσμα οι στρατιωτικοί συσχετισμοί να διαμορφωθούν συντριπτικά υπέρ του κυβερνητικού στρατού.

Ομως αυτές οι πολύ σωστές διαπιστώσεις, δεν εξηγούν τελικά γιατί το ΚΚΕ ακολούθησε αυτή την πολιτική. Το κίνημα θα μπορούσε να νικήσει, αν η ηγεσία του στηριζόταν και ανέπτυσε την δυναμική του πανίσχυρου εργατικού κινήματος στις πόλεις. Αυτό όμως απαιτούσε ένα επαναστατικό κόμμα που θα είχε ξεκάθαρο το στόχο της ανατροπής του καπιταλισμού, της προοπτικής του σοσιαλισμού.

Ομως το ΚΚΕ δεν ήταν ένα τέτοιο κόμμα. Η στρατηγική του στη διάρκεια της κατοχής και μετά, ήταν αυτή της "εθνικής ενότητας" δηλαδή της ταξικής συμφιλίωσης και όχι της επανάστασης. Αυτή είναι η αιτία των συνεχών συμβιβασμών και υποχωρήσεων, πριν από την Βάρκιζα, των συμφωνιών του Λιβάνου, της Γκαζέρτας.

Αυτή η πολιτική συνεχίστηκε και μετά. Τα συνθήματα που επικρατούσαν σε όλες τις κινητοποιήσεις που οργάνωνε μέχρι τα μέσα του 1947, ήταν "Συμφιλίωση" και "Συμμετοχή του ΕΑΜ στην κυβέρνηση". Και γι'αυτό όταν αναγκάστηκε να απαντήσει ένοπλα, το έκανε με τον πιο διστακτικό τρόπο, ξεκινώντας από την ύπαιθρο και περιφρονώντας την δύναμη της εργατικής τάξης.

Στα τρία βιβλία που αναφέραμε, η συζήτηση για τις πολιτικές αιτίες της ήττας δεν προχωράει τόσο βαθιά, αποτελούν περισσότερο προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματα των συγγραφέων. Ιδιαίτερα στο βιβλίο του Β. Αποστολόπουλου περισσεύουν οι εγκωμιαστικές αναφορές στον Χ. Φλωράκη που γράφει και έναν μικρό πρόλογο. Ομως αξίζουν να διαβαστούν γιατί δίνουν τις πραγματικές εικόνες του εμφύλιου από πρώτο χέρι, από αγωνιστές που τον έζησαν, είτε πολεμώντας με το όπλο στο χέρι, είτε σαν καταδιωκόμενοι και φυλακισμένοι.

Λέανδρος Μπόλαρης

Πανοραμική εικόνα!!

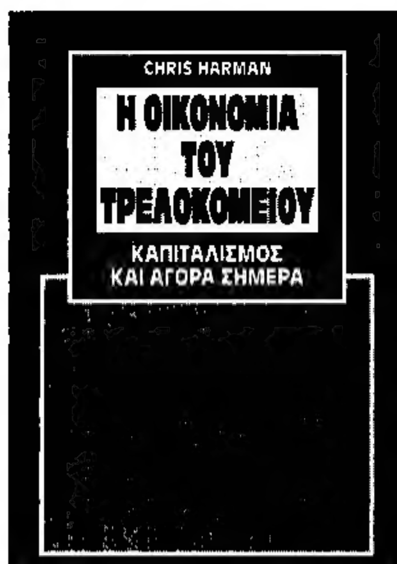
Κρις Χάρμαν: Η Οικονομία του Τρελοκομείου - καπιταλισμός και αγορά σήμερα, Εκδόσεις Εργατική Δημοκρατία, 1,200 δρχ.

Σε μια περίοδο όπου τα κατορθώματα της ελεύθερης αγοράς έφτασαν μέχρι το σκάνδαλο των "τρελών αγελάδων", ένα βιβλίο για την κατάσταση του καπιταλισμού δεν θα μπορούσε να έχει καλύτερο τίτλο από την **"Οικονομία του Τρελοκομείου"**.

Παρόλα αυτά, το βιβλίο του Κρις Χάρμαν έχει πολλά περισσότερα να προσφέρει από ένα πετυχημένο τίτλο. Στις λίγες σελίδες του καταφέρνει να εξηγήσει ποιες ήταν οι βασικές ιδέες του Μαρξ για την οικονομία και γιατί αυτές μπορούν να αναλύσουν πολύ καλύτερα τη λειτουργία του καπιταλισμού σήμερα από τις επίσημες θεωρίες που διδάσκονται στα πανεπιστήμια.

Μπορεί να μοιάζει απίστευτο, αλλά η αστική οικονομική επιστήμη δεν έχει καμμιά θεωρία που να προσπαθεί να ερμηνεύσει τις κρίσεις. Οι αστοί οικονομολόγοι εξακολουθούν να πιστεύουν ότι η αγορά είναι ένα σύστημα όπου η προσφορά παντρεύεται με τη ζήτηση και μόνο κάποιες "ατέλειες" ή "ατυχείς συγκυρίες" δημιουργούν προβλήματα.

Ετσι, όταν πρωτοεμφανίστηκε η οικονομική κρίση στον σύγχρονο καπιταλισμό στα μέσα της δεκαετίας του '70 μας έλεγαν ότι πρόκειται για "πετρελαϊκή" κρίση που οφείλεται σε "εξάντληση των κοιτασμάτων". Είκοσι χρόνια αργότερα, τα γνωστά αποθέματα πετρελαίων είναι περισσότερα παρά ποτέ, αλλά η κρίση δεν

έχει εξαφανιστεί. Αντίθετα, σήμερα οι ά-νεργοι παντού είναι πολύ περισσότεροι α-πό τη δεκαετία του '70.

Η θεωρία του Μαρξ που εντοπίζει τις αιτίες των οικονομικών κρίσεων στην ίδια τη δυναμική του καπιταλισμού, είναι πολύ ανώτερη αφετηρία για να καταλάβουμε τι συμβαίνει.

Ο Χάρμαν καλύπτει απλά, αλλά καθόλου απλοϊκά, τα όσα είπε ο Μαρξ και προχωράει στα ζητήματα που έχουν δημιουργηθεί μέσα από τις αλλαγές του καπιταλισμού από το 19ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Το πέρασμα του συστήματος στη φάση του μονοπωλιακού καπιταλισμού με τις τεράστιες επιχειρήσεις και τις διασυνδέσεις τους με το κράτος, δεν έλυσε το πρόβλημα της άναρχης λειτουργίας του. Αντίθετα, έκανε ακόμα πιο μεγάλες τις διαστάσεις των αδιέξοδων που δημιουργούνται από αυτό που ο Μαρξ ονόμασε "πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους".

Ο καπιταλισμός βγήκε από την κρίση του Μεσοπολέμου μόνο ύστερα από τις τεράστιες καταστροφές του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου και το ρόλο της πολεμικής βιομηχανίας, που συνεχίστηκε και μετά το τέλος του πολέμου. Επί δεκαετίες οι θεωρίες του Κέυνς για τον κρατικό παρεμβατισμό έμοιαζαν να έχουν διαψεύσει τον Μαρξ "οριστικά".

Ομως, ο κεϋνσιανός μύθος κατάρρευσε με την εμφάνιση της κρίσης στη δεκαετία του '70 και οι νέες αστικές ορθοδοξίες του "μονεταρισμού" θεοποίησαν ξανά τους μηχανισμούς της αγοράς. Τα αποτελέσματα τα βλέπουμε γύρω μας.

Ο Χάρμαν κλείνει το βιβλίο του θυμίζοντας ότι η τάση του καπιταλισμού να βυθίζεται στην κρίση φέρνει ξανά στο προσκήνιο το δίλημμα "Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα". Για όσους θέλουν να παλέψουν έτσι ώστε η πλάστιγγα να γείρει προς τη μεριά του Σοσιαλισμού, η θεωρία που εξηγεί πώς δημιουργείται η βαρβαρότητα είναι απαραίτητο εργαλείο. Το βιβλίο αυτό είναι η καλύτερη αφετηρία για να το κατανοήσουμε.

Μαρία Στύλλου

Χρήσιμο αλλά με προβλήματα

Η Αριστερή Αντιπολίτευση στην Ελλάδα. Μια έκθεση-ντοκουμέντο του Παντελή Πουλιόπουλου
Ελένη Αστερίου, Γαβρίλης Λαμπάτος
Εκδόσεις ΦΙΛΙΣΤΩΡ, Σελίδες 220

Η έκδοση ενός βιβλίου με κείμενα του μεγάλου επαναστάτη μαρξιστή Παντελή Πουλιόπουλου, δεν θα μπορούσε παρά να είναι καλοδεχούμενη.

Το βιβλίο που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τίτλο ***"Αριστερή Αντιπολίτευση στην Ελλάδα"***, με εισαγωγικές και κριτικές παρατηρήσεις της Ελένης Αστερίου και του Γαβρίλη Λαμπάτου, αποτελείται από τρία μέρη.

Το πρώτο μέρος του βιβλίου, που είναι και το πιο ενδιαφέρον, περιέχει μια - ανέκδοτη ως τώρα - μακροσκελή επιστολή του Πουλιόπουλου προς τον Τρότσκι γραμμένη το 1932. Πρόκειται για μια έκθεση με την οποία ο Πουλιόπουλος επιχειρεί να πείσει ότι η οργάνωση που εκφράζει στην Ελλάδα τις απόψεις του Διεθνούς Γραφείου της Αριστερής Αντιπολίτευσης είναι ο "Σπάρτακος". Η έκθεση με συντομία σκιαγραφεί την ιστορία του κομμουνιστικού κινήματος στην Ελλάδα. Μέσα σε τριάντα σελίδες παρουσιάζονται με σαφήνεια οι κρίσιμες καμπές στην πορεία του ΚΚΕ και το πώς μετατράπηκε από επαναστατικό κόμμα σε σταλινικό.

Το βιβλίο παρουσιάζει ακόμα κείμενα που έγραψε ο Πουλιόπουλος την περίοδο πριν και αμέσως μετά το 3ο Τακτικό Συνέδριο του ΚΚΕ το 1927, το συνέδριο που διαγράφτηκε και στα οποία ασκεί έντονη κριτική στις πολιτικές παλινωδίες της σταλινικής ηγεσίας. Εντυπωσιακό είναι ακόμα, τόσο από την άποψη της πολιτικής καθαρότητας, όσο και λόγω της γλαφυρότητας του λόγου του, ένα αιχμηρό κείμενο - καταγγελία των επιθέσεων των ακροδεξιών τραμπούκων λίγο πριν το "δημοψήφισμα" που παλινόρθωσε την μοναρχία το 1935.

Το πραγματικό πρόβλημα του βιβλίου βρίσκεται στο δεύτερο μέρος που επιμελήθηκε ο Γαβρίλης Λαμπάτος, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις παρατηρήσεις του για τις απόψεις του Πουλιόπουλου για τα εθνικά ζητήματα και συγκεκριμένα για το "Μακεδονικό". Το πρόβλημα γίνεται ακόμα πιο έντονο λόγω του αποσπασματικού και μπερδεμένου τρόπου με τον οποίο παρατίθενται τα κείμενα χωρίς κανένα κεντρικό άξονα.

Ο Πουλιόπουλος σε όλη του ζωή συνέδεε τις πολιτικές επιλογές του με τον στόχο της σοσιαλιστικής επανάστασης. Γι'αυτό προωθούσε μια ξεκάθαρη διεθνιστική στρατηγική στα πλαίσια της οποίας έδωσε μεγάλες μάχες και εξορίστηκε για την υπεράσπιση μιας επαναστατικής πολιτικής για το "Μακεδονικό".

Δυο χρόνια πριν εκτελεστεί από τους φασίστες, ο Πουλιόπουλος έγραφε φυλακισμένος μέσα από την Ακροναυπλία στις 29 Μάη του 1941:

"Καθήκον μας είναι η αποφασιστική υπεράσπιση του δικαιώματος της αυτοδιάθεσης όλων των καταπιεζόμενων εθνοτήτων μέχρι και του κρατικού αποχωρισμού... το ξεσκέπασμα του υποκριτικού χαρακτήρα των αλυτρωτικών συνθημάτων που θα ρίξει ο ελληνικός εθνικισμός... η στηλίτευση κάθε βιαιοπραγίας σε βάρος των εθνικά δυναστευόμενων εργατοαγροτικών μαζών και πρόσκλησή τους σε καινό αγώνα με τους εργάτες για την ανατροπή της καπιταλιστικής εξουσίας κάθε μορφής... Η έμπραχτη διεθνιστική διαπαιδαγώγηση των μαζών για την διάλυση κάθε εθνικιστικής δυσπιστίας στο προλεταριάτο άλλων εθνοτήτων... Η αποκάλυψη των ιμπεριαλιστικών σκοπών της ελληνικής κεφαλαιοκρατίας..." (Π. Πουλιόπουλου, Κείμενα, εκδ. Πρωτοποριακή Βιβλιοθήκη 1979).

Κάθε βιβλίο που φωτίζει πλευρές της πολύμορφης δράσης του Παντελή Πουλιόπουλου είναι ευπρόσδεκτο. Ομως, αν θέλει κανείς να αποκτήσει μια συνολική εικόνα για τον μεγάλο επαναστάτη μαρξιστή, το βιβλίο των Λαμπάτου - Αστερίου δεν είναι βοηθητικό. Η κλασική μαρξιστική ανάλυση **"Δημοκρατική ή Σοσιαλιστική Επανάσταση στην Ελλάδα;"**, οι συλλογές άρθρων και ομιλιών **"Πόλεμος κατά του Πολέμου"** και **"Κείμενα"** γραμμένες από τον ίδιο τον Πουλιόπουλο, καθώς και η πολιτική βιογραφία του Πουλιόπουλου από τον Δημήτρη Λιβιεράτο, σίγουρα έχουν περισσότερα να προσφέρουν.

Κώστας Πίττας